МЫ ЕДЗЕМ!

...Ніхто, мусіць, не ведае, чаму звяздоўскія суперпрызы так любяць, адны раёны і... не любяць другія. Бо вось на Маларытчыну, напрыклад, ні разу не траплялі (прынамсі пакуль...), а на Смаргоншчыну — ці не трэці ўжо?

Але ж няхай і пяты, — куды прызы, туды і маленькі звяздоўскі дэсант: каб пазнаёміцца са шчаслiўчыкам, каб налагодзіць сувязь, каб выслухаць крытычныя заўвагі і кампліменты, каб уручыць прызы лепшым звяздарам-паштальёнам, каб знайсці, мо, новых сяброў. Але ж найперш — не абмінуць старых. А таму ў аўторак у 11 гадзін дзень падпісчыка «Звязды» (з уручэннем халадзільніка «Атлант» Галіне Юльянаўне Свірскай з в. Дзенавішкі) адбудзецца ў Смаргоні, у 13 — у Астраўцы, у 16 — у Ашмянах.

Падрабязней пра час і месца сустрэч — у наступных нумарах.

Валянціна ДОЎНАР, Тацяна ЛЯЎКОВІЧ, Уладзімір ЗДАНОВІЧ, Марыя ЖЫЛІНСКАЯ.

Родная газета на роднай мове

ЗВЯЗДА

БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

8 СНЕЖНЯ 2007 г. СУБОТА

№ 234 (26099)

Кошт 440 рублёў

ВЫДАЕЦЦА З 9 ЖНІЎНЯ 1917 Г.

Прэзідэнт Беларусі прыбыў з афіцыйным візітам у Венесуэлу

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка прыбыў з афіцыйным візітам у Баліварыянскую Рэспубліку Венесуэла.

Як паведамілі БЕЛТА ў прэсслужбе кіраўніка беларускай дзяржавы, Аляксандр Лукашэнка правядзе перагаворы з венесуэльскім лідарам Уга Чавесам, на якіх, як чакаецца, будзе абмеркаваны ўвесь спектр двухбаковага супрацоўніцтва. Прадугледжваецца падпісанне шэрагу важных сумесных дакументаў.

Аляксандр Лукашэнка плануе таксама прыняць удзел у цырымоніі адкрыцця Нацыянальнай выстаўкі Рэспублікі Беларусь у Венесуэле. Тут будуць прадстаўлены амаль 220 беларускіх экспанентаў. Наведвальнікі выстаўкі змогуць азнаёміцца з інвестыцыйнымі праектамі, дзейнасцю свабодных эканамічных зон, банкаўскім і страхавым сектарамі эканомікі, турыстычнымі магчымасцямі краіны, сістэмай вышэйшай адукацыі ў Беларусі і ўмовамі навучання замежных студэнтаў.

Паміж Беларуссю і Венесуэлай заключана больш як 70 двухбаковых дакументаў, якія складаюць трывалую аснову нарматыўна-прававой базы, падпісаны кантракты на суму каля $650 млн. Бакі пачалі рэалізацыю такіх важных праектаў, як стварэнне сумесных прадпрыемстваў па сейсмаразведцы, здабычы нафты, вытворчасці будматэрыялаў. Пачата пастаўка ў Венесуэлу беларускай аўтамабільнай, сельскагаспадарчай, дарожна-будаўнічай, бытавой тэхнікі, арганізацыі на венесуэльскай тэрыторыі зборачных вытворчасцяў МАЗ, МТЗ, БелАЗ, праектаванне і будаўніцтва жылых раёнаў і пасёлкаў.

Фота БЕЛТА.

Па ўзроўню гаспадарчага развіцця і эканамічнага патэнцыялу Венесуэла традыцыйна ўваходзіць у лік вядучых дзяржаў лацінаамерыканскага рэгіёну. Краіна мае найбагацейшыя запасы нафты, газу, жалезнай руды, вугалю, золата, баксітаў і іншых карысных выкапняў. Вызначальную ролю ў эканоміцы краіны адыгрывае нафтаздабыча і нафтаперапрацоўчая прамысловасць. Паступленні ад нафты складаюць каля 87 працэнтаў усяго аб'ёму венесуэльскага экспарту.

На час, калі вярстаўся нумар, у Каракасе пачаліся перагаворы прэзідэнтаў Беларусі і Венесуэлы Аляксандра Лукашэнкі і Уга Чавеса. Плануецца, што пасля сустрэчы Аляксандр Лукашэнка і Уга Чавес прымуць удзел у цырымоніі адкрыцця Нацыянальнай выстаўкі Рэспублікі Беларусь.

Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

Фота Генадзя ЖЫНКОВА, БЕЛТА.

У Венесуэле высока ацэньваюць узровень разведвальных работ беларускіх нафтавікоў

У 2008 годзе аб'ём здабычы «чорнага золата» сумесным беларуска-венесуэльскім прадпрыемствам можа скласці каля 1 млн тон. Не выключана, што яшчэ праз год аб'ём здабываемай беларускім бокам венесуэльскай нафты можа павялічыцца да 2 млн тон.

***НА ЗДЫМКУ:** супрацоўніца венесуэльскай нафтавай кампаніі Умарыліс УВАРЭМА.*

РОЗГАЛАС

АПОШНЯЯ ІНФАРМАЦЫЯ СУТАК

ЯШЧЭ ТЫДЗЕНЬ ЦЕПЛЫНІ І ДАЖДЖОЎ

У гэтыя выхадныя моцны атлантычны цыклон працягне «закідваць» да нас цёплае і вільготнае паветра, паведаміў рэдакцыі начальнік службы гідраметзабеспячэння Рэспубліканскага гідраметцэнтра Дзмітрый Рабаў.

Праз тэрыторыю Беларусі будуць рухацца актыўныя атмасферныя франты, якія прынясуць да нас дажджы. Раніцай і ўначы магчымы моцны туман. Вецер паўднёвы і паўднёва-заходні 5—10 м/с. Тэмпература паветра ў выхадныя ўначы ад мінус 2 да плюс 4 градусаў, удзень — 0—плюс 6 градусаў. Прыкладна такое надвор'е захаваецца на працягу ўсяго наступнага тыдня.

Сяргей КУРКАЧ.

МАХЛЯРА ВЯРНУЛІ НА РАДЗІМУ

29-гадовага беларуса, які вышукваўся Кастрычніцкім РАУС Гродна, экстрадыравалі з-за мяжы ў рэспубліку.

Паводле даных упраўлення інфармацыі і грамадскіх сувязяў МУС, падазраецца мужчына ў махлярстве: ён, як мяркуецца, злоўжываючы даверам людзей, прысвоіў іх грошы і знік. Расшуквалі яго па лініі Інтэрпола, і, нарэшце, «засвяціўся» гэты беларус на тэрыторыі Германіі. Як высветлілася, мужчына быў асуджаны там да 4 гадоў пазбаўлення волі за вымаганне з прымяненнем насілля і знаходзіўся ў зняволенні. Дарэчы, адбываў пакаранне ён пад імем свайго брата. Нямецкім бокам было прынята рашэнне аб яго экстрадыцыі ў Беларусь для прыцягнення да крымінальнай адказнасці толькі пасля адбыцця часткі пакарання за ўчыненае злачынства ў Германіі.

Ігар ГРЫШЫН.

ПРЫ СПРОБЕ ЗБЫТУ ДОЗЫ МАРЫХУАНЫ ЗАТРЫМАНА 75-ГАДОВАЯ ЖАНЧЫНА

У вёсцы Быцель Івацэвіцкага раёна Брэсцкай вобласці пры спробе збыту дозы марыхуаны затрымана 75-гадовая жанчына. Аб гэтым паведамілі ў аддзеле інфармацыі і грамадскіх сувязяў УУС Брэсцкага аблвыканкама.

У момант затрымання жанчына спрабавала праглынуць наркотык, але ад крымінальнага праследавання гэта не выратавала: у ходзе вобыску ў яе доме знойдзена яшчэ каля сотні такіх доз. Узбуджана крымінальная справа. За гандаль наркотыкамі пенсіянерцы пагражае пазбаўленне волі тэрмінам на 8 гадоў і больш.

Вольга КАБЯК, БЕЛТА.

Парламенцкі дзённік

Савет Рэспублікі адобрыў папраўкі ў закон аб пенсійным забеспячэнні

Як адзначыла на ўчарашнім пасяджэнні верхняй палаты беларускага парламента намеснік старшыні Пастаяннай камісіі Савета Рэспублікі па дэмаграфічнай бяспецы і сацыяльнаму развіццю Ала Ралькевіч, мэта гэтага законапраекта — узгадненне норм закона з палажэннямі ўказа № 726 «Аб вылічэнні сацыяльных выплат». У прыватнасці, у ім прадугледжана, што пры вылічэнні мінімальнага памеру пенсіі па ўзросце выкарыстоўваецца найбольшая велічыня бюджэту пражытковага мінімуму ў сярэднім на душу насельніцтва за два апошнія кварталы. Акрамя таго, пры пераразліку мінімальных памераў пенсій, сацыяльных пенсій, надбавак да іх і павышэнняў прапануецца ўлічваць змяненні мінімальнага памеру пенсіі па ўзросце.

Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Беларусі адобрыў папраўкі ў некаторыя законы па пытаннях незаконнага абароту наркатычных сродкаў, псіхатропных рэчываў і іх прэкурсораў.

Як адзначыў старшыня Пастаяннай камісіі па міжнародных справах і нацыянальнай бяспецы верхняй палаты беларускага парламента Мікалай Чаргінец, законапраект прадугледжвае дапаўненне шэрагу артыкулаў Крымінальнага кодэкса кваліфікуючай прыметай адносна асабліва небяспечных наркатычных сродкаў або псіхатропных рэчываў. Гэта дасць магчымасць вызначаць тэрмін пакарання не толькі ў залежнасці ад колькасці наркотыку, які знаходзіцца ў незаконным абароце, як гэта робіцца цяпер, але і ад яго віду.

Акрамя таго, улічваючы расліннае паходжанне некаторых наркотыкаў, у Крымінальны кодэкс і ў Кодэкс аб адміністрацыйных правапарушэннях уносяцца дапаўненні і змяненні, якія ўстанаўліваюць адказнасць за сяўбу і вырошчванне грыбоў, што змяшчаюць наркатычныя сродкі і псіхатропныя рэчывы. Адпаведныя папраўкі ўносяцца і ў закон Беларусі «Аб наркатычных сродках, псіхатропных рэчывах і іх прэкурсорах».

Савет Рэспублікі таксама адобрыў ратыфікацыю міжурадавага беларуска-італьянскага дагавора аб умовах аздараўлення на аснове бязвыплатнай дапамогі непаўналетніх грамадзян Беларусі. Гэты дакумент быў падпісаны ў маі гэтага года ў Мінску. Ён накіраваны на стварэнне дадатковых магчымасцяў і гарантый сацыяльнай абароны беларускіх дзяцей у час іх знаходжання на аздараўленні ў Італіі, а таксама на своечасовае вяртанне іх на радзіму. Дагавор быў вельмі неабходны, паколькі ў Італіі аздараўліваецца найбольшая колькасць беларускіх дзяцей. Гэта краіна зарэкамендавала сябе адным з надзейных партнёраў Беларусі ў гэтым пытанні.

У адпаведнасці з дагаворам на аздараўленне будуць накіроўвацца дзеці са школ-інтэрнатаў, якія пражываюць на тэрыторыях, пацярпелых ад аварыі на ЧАЭС, з няўдалых сем'яў, а таксама дзеці, якія маюць сур'ёзныя праблемы са здароўем. Расходы па іх праездзе, страхаванні, знаходжанні нясе італьянскі бок. У дакуменце таксама замацаваны патрабаванні да правілаў знаходжання беларускіх дзяцей і агаворваецца, што пасля завяршэння аздараўлення яны будуць абавязкова вернуты на радзіму.

Кар. БЕЛТА.

У Беларусі абвяргаюць інфармацыю аб намеры Аляксандра Лукашэнкі і Уладзіміра Пуціна падпісаць дакумент аб размеркаванні паўнамоцтваў у СД

У Беларусі абвяргаюць інфармацыю расійскіх СМІ аб тым, што Аляксандр Лукашэнка і Уладзімір Пуцін у бліжэйшы час падпішуць у Мінску Канстытуцыйны акт і размяркуюць паўнамоцтвы ў Саюзнай дзяржаве.

«У Беларусі са здзіўленнем успрынялі гэту «інфармацыю», якая ўзялася немаведама адкуль. І таму што яна з'явілася ў расійскіх СМІ, за каментарыямі рэкамендую звяртацца да расійскага боку», — сказаў у гутарцы з карэспандэнтам БЕЛТА кіраўнік прэс-службы Прэзідэнта Беларусі Павел Лёгкі. «Мы яе абвяргаем», — дадаў ён.

У зацверджаным парадку дня маючага адбыцца пасяджэння Вышэйшага Дзяржаўнага Савета Саюзнай дзяржавы асобнае пытанне аб праекце Канстытуцыйнага акта і ходзе яго падрыхтоўкі адсутнічае. Аб гэтым карэспандэнту БЕЛТА заявіў выконваючы абавязкі кіраўніка прадстаўніцтва Пастаяннага камітэта Саюзнай дзяржавы ў Мінску Анатоль Камісарчук.

Паводле яго слоў, на пасяджэнні ВДС у Мінску плануецца разгледзець 12 пытанняў, галоўным з якіх будзе саюзны бюджэт-2008. Ён будзе прыкладна на 10 працэнтаў большы, чым у 2007 годзе, і перасягне 4 млрд расійскіх рублёў.

Акрамя таго, будуць падведзены вынікі гандлёва-эканамічнага супрацоўніцтва Беларусі і Расіі за 2006 год і першае паўгоддзе 2007 года, адзначыў Анатоль Камісарчук. ВДС таксама разгледзіць ход выканання праграмы ўзгодненых дзеянняў у галіне знешняй палітыкі на 2006—2007 гады, пытанне аб прысуджэнні прэміі Саюзнай дзяржавы ў галіне літаратуры і мастацтва за 2007—2008 гады і шэраг іншых пытанняў.

ААТ «АСБ БЕЛАРУСБАНК» УШАНАВАЎ ЛЕПШЫХ КЛІЕНТАЎ-2007

У Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі адбылося ўзнагароджанне кліентаў-пераможцаў ААТ «АСБ Беларусбанк» па выніках работы 2007 года.

Старшыня Праўлення ААТ «АСБ Беларусбанк» Надзея ЕРМАКОВА нагадала на адкрыцці цырымоніі, што ўрачыстая сустрэча наладжана напярэдадні 85-годдзя з дня ўтварэння банка, а таксама зазначыла, што, па вялікім рахунку, усе банкаўскія кліенты, а гэта 77 тысяч прадпрыемстваў і арганізацый розных формаў уласнасці, або 20 працэнтаў усіх юрыдычных асобаў — бясспрэчныя пераможцы ў сваёй справе.

Тым не менш у намінацыях «За спажыванне найбольшага спектра паслуг», «За доўгачасовае і плённае супрацоўніцтва», «За актыўнасць у развіцці новых формаў супрацоўніцтва», «За паспяховую рэалізацыю сумеснага праекта», За супрацоўніцтва ў развіцці малога бізнэсу» былі прадстаўлены 120 прадпрыемстваў, арганізацый і ўстаноў краіны. Разам з ААТ «Палімір», ААТ «Нафтан», РУВП «Віцязь», РУП «Гомсельмаш», ААТ «Белтрансгаз», РУП «Белтэлекам» і іншымі, адначасова з Нацыянальнай акадэміяй навук Беларусі, Беларускім дзяржаўным тэхнічным універсітэтам, Беларускім дзяржаўным эканамічным універсітэтам, Мінскім дзяржаўным лінгвістычным універсітэтам, Акадэміяй упраўлення пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь і іншымі ў намінацыі «За доўгачасовае і плённае супрацоўніцтва» былі прадстаўлены і сродкі масавай інфармацыі — ЗАТ «Сталічнае тэлебачанне», ЗАТ «Другі нацыянальны тэлеканал», Нацыянальная дзяржаўная тэлерадыёкампанія Рэспублікі Беларусь, уласна газеты «Звязда», «Советская Белоруссия», «Народная газета»...

Варта нагадаць, што ААТ «АСБ Беларусбанк» з'яўляецца найбуйнейшым крэдыторам беларускай эканомікі: яго крэдытны партфель складае 13,3 трлн рублёў, прычым за апошнія сем гадоў ён павялічыўся ў 20 разоў. Сёння банк прапануе сваім клієнтам звыш 120 відаў паслуг: ад стандартных па разлікова-касаваму абслугоўванню да шматлікіх паслуг міжнароднага ўзроўню. Выкарыстанне сучасных тэхналогій дазваляе ажыццяўляць аддаленае кіраванне рахункамі з дапамогай сістэмы «Кліент-банк». З дапамогай электроннай сістэмы плацяжы ажыццяўляюць каля 6 тысяч кліентаў. Каля 15 тысяч прадпрыемстваў, арганізацый і ўстаноў знаходзяцца ў банку на абслугоўванні па выдачы заработнай платы з выкарыстаннем банкаўскіх пластыкавых картак.

Фота БЕЛТА.

На працягу гэтага года банк прыцягнуў 2 сіндыкаваныя крэдыты ў агульным аб'ёме 143 млн долараў ЗША. У наступным годзе плануецца не толькі нарошчваць прамыя і сіндыкаваныя крэдыты, але і ажыццявіць дэбютны выпуск еўрааблігацый у суме не менш за 200 млн долараў ЗША.

ААТ «АСБ Беларусбанк» актыўна ўдзельнічае ў рэалізацыі дзяржаўных інвестыцыйных праграм, скіраваных на будаўніцтва, мадэрнізацыю, тэхнічнае пераўзбраенне вытворчасцяў і ўдасканаленне тэхналагічных працэсаў, асноўнымі з якіх з'яўляюцца Рэспубліканская праграма аснашчэння сельскагаспадарчай вытворчасці сучаснай айчыннай тэхнікай, праграмы развіцця цукровай і мяса-малочнай прамысловасці, праграмы развіцця малых гарадоў.

Святлана БАРЫСЕНКА.

Увага: «прамая лінія»!

ПРЫГОЖАЕ ДАЎГАЛЕЦЦЕ

«Прамая лінія» з удзелам загадчыка кафедры клінічнай фармакалогіі і тэрапіі Беларускай медыцынскай акадэміі паслядыпломнай адукацыі, доктарам медыцынскіх навук, прафесарам Аляксандрам Васільевічам ХАПАЛЮКОМ адбудзецца ў рэдакцыі газеты **14 снежня з 14.00 да 15.30** па нумарах: **292 38 92 і 292 38 21.**

Для папярэдніх пытанняў: **287 18 29 (Святлана Барысенка) і 287 18 36 (Вольга Шаўко).**

ОАО «Паритетбанк» (Продавец) совместно с КУП «Минский областной центр учета недвижимости»

ПРОВОДЯТ ОТКРЫТЫЙ АУКЦИОН

по продаже 3-этажного кирпичного здания пристройки к административно-бытовому комплексу (общ. пл. 2038 кв.м, пл. зем. уч. 0,3611 га) и здания проходной (общ. пл. 10 кв.м, пл. зем. уч. 0,0049 га), расположенных: Смолевичский р-н, д. Будагово. Начальная цена 780 000 000 бел. руб с НДС. Задаток в размере 5% от начальной цены перечисляется на р/с № 3012020200010 в Октябрьском отделении ОАО «БПС-Банк», МФО 153001357, КУП «Минский областной центр учета недвижимости», УНП 690324015. Договор купли-продажи должен быть подписан в течение 10 дней с даты проведения аукциона. Объекты продаются без условий. Договор аренды земельных участков будет перезаключен по решению Смолевичского райисполкома. Порядок проведения аукциона оговорен в условиях его проведения. Аукцион состоится 08.01.2008 г. в 12.00 по адресу: г. Минск, ул. Чкалова, 5, к. 321. Заявления на участие и необходимые документы принимаются по 04.01.2008 г. до 17.00 по адресу: г. Минск, ул. Чкалова, 5, к. 326.

Контактный телефон (8017) 2246134.
Сайт в Интернете: www.rlt.by

КУП «Минский областной центр учета недвижимости», УНП 690324015.

КУП «МИНСКИЙ ОБЛАСТНОЙ ЦЕНТР УЧЕТА НЕДВИЖИМОСТИ»

ПРОВОДИТ АУКЦИОННЫЕ ТОРГИ ПО ПРОДАЖЕ:

- 3-этажного кирпичного здания пристройки к АБК (2038 кв.м, пл. зем. уч. 0,3611 га) и здания проходной (10 кв.м, пл. зем. уч. 0,0049 га) в д. Будагово Смолевичского р-на;
- 8 земельных участков для строительства и обслуживания жилого дома в г.п. Свислочь Пуховичского р-на;
- гаража № 184 (41, 8 кв.м) в ГСК «Фортуна плюс», г. Минск, ул. Ф. Скорины, 50а;
- комплекса зданий по адресу: г. Марьина Горка, ул. Восточная, 8: склад (258, 6 кв.м), склад ГСМ (15, 2 кв.м), баня (805, 6 кв.м), гараж (254, 9 кв.м), проходная (14,4 кв.м), прачечная (871,9 кв.м), ж/б забор (498 п.м), коммуникации. Пл. зем. уч. 1,1543 га;
- зданий Томковичской средней школы: 501 кв.м, 302,1 кв.м, 173,6 кв.м и 217,0 кв.м по адресу: Дзержинский р-н, д. Томковичи. Пл. зем. уч. 1,6666 га;
- здания склада (463,4 кв.м, железнодорожная ветка), расположенного: Пуховичский р-н, г.п. Руденск, ул. Железнодорожная, 3. Пл. зем. уч. 0,0723 га;
- завода картофелепродуктов в г. Узде в составе: зданий модуля — Орск (875 кв.м), склада (232,6 кв.м), котельной (306, 4 кв.м), склада (234,4 кв.м), спиртохранилища (131,4 кв.м), цеха картофелепродуктов (1856, 4 кв.м) и др. Пл. зем. уч. 5, 11 га;
- здания столовой (841,0 кв.м) и склада (143,1 кв.м), расположенных: г. Жодино, ул. 40 лет Октября, 5.

Контактный телефон (8017) 224 61 34.
Сайт в Интернете: www.rlt.by

КУП «Минский областной центр учета недвижимости», УНП 690324015

ХРОНІКА АПОШНІХ ПАДЗЕЙ

НЬЮ-ЙОРКСКІМ ЯЎРЭЯМ ПРАПАНАВАЛІ АДСВЯТКАВАЦЬ ХАНУКУ СВІНІНАЙ

Нью-Йоркская крама далікатэсаў абвясціла спецыяльную акцыю па распродажы свініны для іудзеяў. Слоганам спецмерапрыемства стала фраза «смачняціна для ханукі», рэлігійнага іудзейскага свята.

Канфуз заўважыла адна з блогераў, якая сфатаграфавала вітрыну і фота выклала ў Інтэрнэт. Праз некалькі дзён «рапродаж свініны для яўрэяў» скончыўся. Адміністратар крамы заявіў, што таблічка на аддзеле са свінінай з'явілася выпадкова і абвінаваціў у гэтым аднаго з работнікаў склада.

АЎСТРАЛІЙЦЫ ПАЛІЧЫЛІ ПРЫВІТАННЕ САНТА-КЛАЎСА АБРАЗЛІВЫМ ДЛЯ ЖАНЧЫН

Кіраўніцтва крамы ў аўстралійскім горадзе Кернс звольніла штатнага Санта-Клаўса за традыцыйнае «Хо-хо-хо», якім ён вітаў наведвальнікаў. Як піша The Daily Telegraph, Санту было забаронена гаварыць гэтае словаспалучэнне, паколькі слова «ho» на жаргоне абазначае жанчыну лёгкіх паводзінаў, і паліткарэктныя работадаўцы вырашылі, што падобны зварот можа абразіць наведвальніц.

70-гадовы Джон Оукс, які адпрацаваў Санта-Клаўсам 10 гадоў, сцвярджае, што яму загадалі замяніць «хо-хо-хо» на «ха-ха-ха», а ён лічыць, што падобнае новаўвядзенне «знішчае дух Ражджаства». Акрамя таго, Санта спяваў песеньку «Jingle Bells», што яму таксама было забаронена.

КАТАЛІЦКІ СВЯТАР АСУДЖАНЫ ЗА КРАДЗЕЖ $1,3 МЛН З КАСЫ ПРЫХОДА

Яго прыпадобіе каталіцкі святар Майкл Джуд Фэй з царквы Святога Іаана Хрысціцеля епархіі Брыджпорт пад Нью-Йоркам асуджаны да трох гадоў і аднаго месяца турмы за крадзеж 1,3 мільёна долараў з касы свайго прыхода, піша The New York Times.

Як высветліла следства, айцец Фэй траціў царкоўныя грошы на прадметы раскошы, дарагія пабракушкі, акрамя таго, набыў дом з зямлёй на беразе ракі. З улікам памераў выкрадзенага і абставінаў крадзяжу суддзя назвала злачынствы Фэя «пачварнымі».

КАМЧАЦКІ МЯДЗВЕДЗЬ ПАДПІЛЬНАВАЎ І З'ЕЎ ПЕНСІЯНЕРА

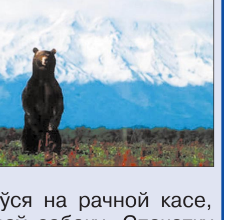

На Камчатцы ў раёне населенага пункта Жупанава мядзведзь-людаед напаў на пенсіянера.

Як расказаў начальнік аддзела экалагічнага кантролю Краноцкага запаведніка Цімафей Дахно, інцыдэнт адбыўся на рачной касе, дзе пажылы мужчына выгульваў сабаку. Спачатку мядзведзь злавіў і задраў сабаку, а затым падпільнаваў пенсіянера і забіў яго. Мядзведзя-забойцу застрэлілі паляўнічыя.

Чытайце толькі на старонках «Звязды»

ГАЗЕТНЫ СЕРЫЯЛ «ЖАНАЦІКІ»

Вось так, спадарства, дагуляўся... Адступаць няма куды, за намі, як заўсёды — самі ведаеце што. Згубілі маладога саколіка. Бывай, вольнае жыццё і ўсё, што з ім звязана. Бывайце вячоркі да раніцы. Даруйце мне, калі зможаце, паненкі мае. Парвіце ўсе фатаздымкі, пакіньце ў сметніку падарункі і выкрасліце назаўжды нумар майго тэлефона. Больш вам ніхто па ім не адкажа. А калі і адкажа, то пашкадуеце, што патэлефанавалі. Да пабачэння, мой лепшы сябра, зараз ты будзеш хадзіць у нашую кавярню ўжо без мяне. Бывай, мая любімая камп'ютарная стралялка, не крыўдуй, што выдаліў цябе, вось толькі што, нават не дагуляўшы трыццаць сёмы ўзровень... Добра, што не набыў новы тэлевізар, — усё роўна глядзець свае любімыя праграмы не давядзецца. А Інтэрнэт з забаўляльнымі сайтамі ўжо заблакіраваны.

(Працяглы стогн нявыказанага адчаю секунд дзесяць). І на каго ж я вас пакідаю, даражэнькія мае?!

(Заканчэнне на 4-й стар.)

ISSN 1990 - 763X

07234>

9771990763008

КУРСЫ ВАЛЮТ

Курсы замежных валют, устаноўленыя НБ РБ з 08.12.2007 г. (для б/н разлікаў)

1 долар ЗША	2 154,00
1 еўра	3 149,47
1 латвійскі лат	4 511,47
1 літоўскі літ	912,13
1 чэшская крона	120,40
1 польскі злоты	879,15
1 расійскі рубель	87,81
1 украінская грыўня	425,27

Курсы замежных валют для безнаяўных разлікаў

Цэнтрабанк РФ

USD	24,5295
10 UAH	48,3817
1000 BYR	11,3727
EUR	35,8327

Курс у гандлёвых кампаніях (на 07.12.2007 г.)

USD	2135 / 2210

Агенцтва Уладзіміра Граўцова

Падпішыцеся на часопіс «Главный Бухгалтер. ГБ» на 2007 год у рэдакцыі па самай выгаднай цане. Тэлефон рэдакцыі: 209-69-01.

«Экспа Ферыя Беларусь-2007» — новая венесуэльская сенсацыя?

Першая нацыянальная выстава Беларусі ў Каракасе пад назвай «Экспа Ферыя Беларусь-2007», мае ўсе шанцы ўвайсці ў гісторыю эканамічнага засваення еўрапейскімі краінамі лацінаамерыканскага кантынента як новая венесуэльская сенсацыя.

Чаму «новая»? Якая была папярэдняя? Пасля Другой сусветнай вайны і з пачаткам усталявання на планеце глабальных гаспадарчых сувязяў Венесуэла набыла вядомасць як скарбонка шматлікіх карысных выкапняў. Акрамя разведаных велізарных запасаў нафты і газу, у нетрах краіны былі знойдзены агромністыя залежы якаснай жалезнай руды, радовішчы баксітаў, урану, нікелю, марганцу, хрому, тытану, вальфраму, медзі, цынку, золата, серабра, волава, свінцу, сурмы, слюды, асбесту, горнага хрусталю і г.д. Аб Венесуэле як «геалагічнай сенсацыі» асабліва гучна загаварылі пасля адкрыцця на Гвіянскім пласкагор'і радовішчаў алмазаў. Краіна перажыла моцны ўсплёск «алмазнай ліхаманкі», калі ў небяспечную і цяжкадасягальную мясцовасць кінуліся тысячы прагных да хуткага ўзбагачэння людзей. Пашанцавала тады нямногім.

Цяпер вось новая сенсацыя — першая нацыянальная выстава Беларусі ў сталіцы Венесуэлы, якая, на мой погляд, выходзіць за межы звычайных падобных мерапрыемстваў. Перабольшванне? Часткова магчыма. Але давайце зірнём на факты з іншага боку. Да кастрычніка 2005 года беларуска-венесуэльскія адносіны, у тым ліку і эканамічныя, насілі вялацякучы характар. Наш экспарт быў прадстаўлены пераважна калійнымі ўгнаеннямі, адтуль везлі ў дробных аб'ёмах тытунь, абсталяванне, запчасткі для аўтамабіляў і трактароў. І нягледзячы на значны рост гандлёвага абароту ў 2005 годзе ён склаў усяго крыху больш за 15 млн долараў ЗША. Тады паміж Венесуэлай і Беларуссю толькі наладжваўся ўстойлівы дыялог на найвышэйшым і высокім узроўнях, ішлі перамовы аб пашырэнні гандлёва-эканамічных сувязяў, стварэнні паўнацэннай дагаворна-прававой базы двухбаковых адносінаў.

Усяго за няпоўныя два гады яны набылі нечакана вялікае паскарэнне і патэнцыял. Бурнаму развіццю палітычнага і эканамічнага партнёрства Венесуэлы і Беларусі пакуль няма аналагаў у Лацінскай Амерыцы. Калі меркаваць па насычанасці і багаццю беларускай экспазіцыі ў больш чым трохмільённым Каракасе (яна, дарэчы, фарміравалася выключна згодна з пажаданнямі прымаючага боку), то бачна, якія шырокія перспектывы адкрываюцца перад вялікім колам айчынных вытворцаў тэхнікі і спажывецкіх тавараў, будаўнікоў, прадпрыемствамі іншых галін. А заяўлены загадзя прыезд на выставу прадстаўнікоў дзелавых колаў краін міжнароднай арганізацыі АЛБА (Венесуэла, Куба, Нікарагуа, Балівія) адкрывае перад удзельнікамі «Экспа Ферыя Беларусь-2007» дадатковыя магчымасці для выхаду на рынак іншых лацінаамерыканскіх краін. Іншая справа, наколькі мы здолеем выкарыстаць сітуацыю на сваю карысць і замацавацца там, як гаворыцца, надоўга і ўсур'ёз.

Толькі Венесуэла з яе 24-мільённым насельніцтвам мае патрэбу ў вялікай наменклатуры якасных і адносна недарагіх вырабаў. Грошы ў краіне дзякуючы няспыннаму росту сусветных цэнаў на энерганосьбіты ёсць у дастатковай колькасці. Ёсць сродкі і на ўзвядзенне невялікіх гарадоў-спадарожнікаў Маракая і Барынас каля венесуэльскай сталіцы.

Выгадным і доўгатэрміновым абяцае стаць супрацоўніцтва ў галіне сельскай гаспадаркі. Венесуэла валодае вялікімі плошчамі прыдатных для апрацоўкі зямель, але пакуль у карыстанні знаходзіцца іх нязначная колькасць. Гэта звязана з тым, што яшчэ да нядаўняга часу зямлёй валодалі ў асноўным буйныя латыфундысты, на плантацыях якіх працавалі шмат батракоў-пеонаў. Гэтыя феадальныя адносіны ў многім і абумовілі адсталасць сельскай гаспадаркі. У выніку краіна вымушана была завозіць у вялікіх аб'ёмах прадукты харчавання і сельскагаспадарчую сыравіну. Пасля аграрнай рэформы сітуацыя пачала мяняцца ў лепшы бок. Сёння востра не стае сельскагаспадарчай тэхнікі, угнаенняў. І тут наша краіна можа заняць сваю нішу.

Як, між іншым, і ў пастаўках у Венесуэлу дарожна-будаўнічай тэхнікі, машын для здабываючай галіны. Нагадаем, толькі запасаў жалезнай руды 12 млрд тон. Нядаўна адкрытыя радовішчы нафты хаваюць у нетрах краіны, паводле ацэнак экспертаў, ад 9,5 да 13,5 млрд тон.

Венесуэла таксама зацікаўлена ў актыўным навукова-тэхнічным супрацоўніцтве. Там ужо праявілі інтарэс да распрацовак беларускіх навукоўцаў у сферах космасу, нанатэхналогій, лазернай тэхнікі, імунабіялогіі, інфармацыйных тэхналогій і г. д. Невыпадкова магчымасці навукова-тэхнічнага патэнцыялу таксама прадстаўлены на нацыянальнай выставе Беларусі ў сталіцы Венесуэлы.

У якой ступені спраўдзяцца чаканні яе беларускіх удзельнікаў, сёння цяжка сказаць. Але тое, што многія з іх вернуцца дамоў з выгаднымі дамоўленасцямі і кантрактамі, відавочна.

Леанід ЛАХМАНЕНКА.

Фота Марыі ЖЫЛІНСКАЙ.

АСОЛЬ СЛІВЕЦ: ДЗЕСЯЦЬ ГАДОЎ ДЗЕЛЯ СЯМІ СЕКУНД

Застаць беларускіх фрыстайлістаў на радзіме — вялікая ўдача. Замежныя зборы летам, зімой увогуле паездкі па краінах і кантынентах па усіх этапах Кубка свету. А асабістае жыццё — у перапынках. Акурат гэтым летам спартсменка, выдатніца і проста прыгажуня Асоль Слівец кардынальна яго змяніла — узяла і выйшла замуж. Прафесія ў мужа нечаканая — дзіцячы трэнер. Непрадказальная і сама Асоль — не чакалі ад яе ні пятага месца ў алімпійскім фінале, ні медаля на чэмпіянаце свету, хоць апошнія слова ў спорце яна яшчэ не сказала...

— Цяпер вас чакае паездка ў Кітай...

— Так, нас чакае паездка на зборы. Цікавая краіна. Арыгінальная. Гэткае сваё, асабліва кітайскае жыццё, якое нам не зразумець. Трэба аддаць належнае іх стараннасці і працалюбству. Праца ў іх шмат у чым ручная. Трэба нам схіл для скачкоў зраўняць — 50 чалавек рыдлёўкамі будуць яго перакопваць. У 30-градусны мароз мы ў цёплых куртках, шапках, а яны ў майках з доўгімі рукавамі, нават без шапак... Яны заўсёды з вялікім задавальненнем табе дапамагаюць. Папросіш ручнік у гатэлі — шэсць дзяўчат з ім прыбяжыць.

— У чым феномен кітайскіх спартсменаў? У вашым відзе спорту яны таксама на лідзіруючых пазіцыях...

— Працалюбства і стараннасць у іх на першым месцы. Ва ўсім. Гэта дапамагае дабівацца перамог і ў спорце. Ёсць дысцыпліна і вынік.

— Што за гісторыя была з тваім паступленнем ва ўніверсітэт?

— Так атрымалася, у той час, калі я паступала, на фрыстайл мала хто прыходзіў. Не ведалі, да якой спецыялізацыі яго далучыць, і запісалі ў аэробіку. Я майстар спорту, удзельніца Алімпійскіх гульняў, прымаць мяне павінны былі па выніках гутаркі, і я разлічвала толькі плаванне здаць. А мне кажуць: ну там парачку «васьмёрак» станцуеш. Я імкнулася адмовіцца, прапанавала прыгнуць на батуце, на дарожцы, на лыжах, нарэшце. Але кампраміс не атрымаўся: зробіш «васьмёркі» і ўсё. Дагэтуль з жахам успамінаю, як я танцавала гэтыя «васьмёркі», не ведаю, як камісія вытрымала і не рассмяялася ад майго таптання па сцэне. Увесь першы курс я хадзіла і саромелася. А тым, хто паступаў пасля, дазволілі і на акрабатыку, і на гімнастыку ісці. У гэтым годзе я, дарэчы, скончыла ўніверсітэт з чырвоным дыпломам.

— Пра фрыстайл шырокім масам стала зусім нядаўна вядома, дзякуючы медалям на чэмпіянатах свету і Алімпійскіх гульнях. Якім чынам ты выбрала гэты від спорту?

— Спачатку я займалася воднымі лыжамі. Пасля распаду Саюза быў час бензінавага крызісу. Каталі толькі старэйшую групу, а мы сядзелі на беражку ўвесь час. Стала нецікава. Я захацела перайсці на балет на лыжах. У савецкія часы ў нас была моцная школа, але і ён перастаў у нас развівацца. Неяк мы паехалі на збор у Раўбічы. Там усе скачуць сальта, ну і я скочыла. Так і пайшло, мне падабалася гэтым займацца.

— Гэта так проста — скокнуць сальта на лыжах?

— Сальта на лыжах можа зрабіць любы. Самае складанае — упэўніць сябе, што ты можаш гэта зрабіць. У Швейцарыі ёсць база, дзе мы летам трэніруемся на вадзе. Там ёсць платныя групы. Людзі плацяць 30 долараў і спачатку іх на батуце вучаць, пасля яны скачуць на ваду на лыжах. Прыходзіць дзядулька з бабуляй гадоў пад 70. Бабулька, зразумела, не стала сальта на лыжах рабіць, а дзядулька — лёгка.

Першы раз скокнуць не страшна, паколькі не ведаеш, што будзе. І зараз, калі да гэтага ўсвядомлена рыхтуешся, таксама не страшна. Хоць сказаць, што страху не бывае ніколі, нельга. Але калі дзіка страшна, то лепш у наш спорт не ісці. Ну колькі разоў зможаш сябе перамагчы — пяць, дзесяць. А ў нас кожны дзень дзве трэніроўкі па дзесяць скачкоў.

— У тваім жыцці ёсць месца экстрэмальным відам адпачынку?

— Люблю катацца на сноўбордзе. Сёлета з мужам на Балі ездзілі катацца на сёрфе. Засталіся непазабыўныя ўражанні, нават па начах сніцца. Фрыстайл — гэта праца, а адпачынак адпачынкам.

— Ведаю, што ты знаёмая з прынцам Манака Альбертам, гарачым паклоннікам славянскіх спартсменак, вядомым сваім раманам з расійскай фігурысткай Аксанай Грышчук...

— Пасля Алімпійскіх гульняў мы ездзілі на Кубак свету. Сустрэліся выпадкова ў сталоўцы. Паелі з ім яечню з беконам, пасядзелі, паразмаўлялі і ўсё. Ён вельмі адкрыты і дружалюбны чалавек. Запрашаў нас на свае спаборніцтвы па бобслею, я запрасіла яго на свае — і ўсё, пакуль, убачымся.

А расійскія фігурысткі на Алімпіядах вельмі вылучаюцца. Яна ідзе, а за ёй стайка паклоннікаў — чалавек 5—7. У іх больш зразумелы від спорту, да іх лягчэй даехаць. Яны, нарэшце, у прыгожых купальніках, спадніцах выступаюць. А мы ў касцюмах, у шлемах і ў акулярах. Людзі не заўсёды ведаюць, хлопчык гэта ці дзяўчынка, касічка бачная — значыць дзяўчынка, не бачная, напэўна, хлопчык. А калі холадна, мы надзяваем маскі накшталт такіх, у якіх у фільмах банкі рабуюць, тады ўвогуле твару не бачна. Трэнеру складана адрозніць — толькі па шлеме, па фігуры. На Алімпіядзе ў Турыне на папярэдніх спаборніцтвах быў моцны туман. А прыгаць трэба. Верагоднасць, што кудысьці штосьці перанясуць, невялікая — трансляцыі прададзеныя. Стаіш — трампліну не бачна, крычыш: «Мікалай Іванавіч! Трайны! Асоль!» Мікалай Іванавіч мяне чуе, але не бачыць. Праедзеш палову — трамплін з'яўляецца. Так і скакалі — выбару няма. На Алімпіядзе ўвогуле пачуццё страху адыходзіць на задні план.

— Што патрэбна, каб выйграць Алімпіяду?

— У нас суб'ектыўны від спорту, усё залежыць ад ацэнкі суддзяў. Прыгаюць 7—8 чалавек прыкладна аднолькава, што ў мужчын, што ў дзяўчат. Робім скідку на краіну — у нас сваіх суддзяў няма, затое ў нас ёсць алімпійскія медалі — гэта плюс. Выйграе той, хто мацнейшы псіхалагічна — хто больш спакойны, больш сканцэнтраваны, хто больш гэтага хоча, нарэшце. На Алімпіядзе трэба стаць эгаістам, забыць пра ўсё і ўсіх. Ніхто, акрамя мяне самой, не верыў, што ў Турыне я траплю ў фінал. Усе былі не супраць, але ў разлік не бралі. Вельмі многае залежыць ад выпадковасці. На Алімпіядзе ўсяго дзве спробы. Калі адну ты крыху запораш — шанцаў ніякіх. Рыхтуешся дзесяць гадоў, а скачок доўжыцца тры секунды, плюс да трампліна даехаць чатыры секунды — сем секунд. Атрымліваецца, што дзесяць гадоў трэніруешся дзеля сямі секунд. Калі штосьці пойдзе не зусім так — можа вецер раптам падуць ці сонца выглянуць. Той жа вецер падуў — у цябе хуткасць упала. Нічога прыгожага ўжо не атрымаецца, на ногі прызямліцца ўдасца, але ідэальна скачку ўжо не будзе.

— А можна проста атрымаць траўму. У вашым відзе спорту за прыкладамі далёка хадзіць не трэба...

— Розныя бываюць выпадкі. Дзіма Рак пасля таго як упаў, падняўся на ногі і паехаў. І цэлы дзень пасля гэтага з намі размаўляў... Калі ён у коме ляжаў у кітайскім шпіталі, ніхто не браў на сябе адказнасць прывезці яго ў Беларусь, пакуль яго тата туды не паехаў. Менавіта дзякуючы нашым урачам ён стаў папраўляцца. А фрыстайлістка з Узбекістана таксама пасля падзення была ў коме. Яе лячылі ў Злучаных Штатах. Зараз у яе ёсць дзіця, яна водзіць машыну — цалкам аднавілася. І што самае дзіўнае — пасля яна выконвала скачкі. Да яе ва Узбекістан прыязджалі яе амерыканскія ўрачы, якія разводзілі рукі: «Мы ведалі, што ты будзеш хадзіць, але тое, што ты будзеш спортам на такім узроўні займацца — такога не можа быць».

— Падчас Алімпіяды ў Турыне ты друкавала свой дзённік у адной спартыўнай газеце. У прыватнасці, там была інфармацыя аб тым, што допінг можна знайсці і ў некаторых беларускіх фрыстайлістаў, пасля чаго ў беларускім фрыстайле быў невялікі скандал...

— Скажам так: пра нашых спартсменаў пісала не я, я толькі засталася крайняй. І я даказала, што гэта напісала не я. Ва ўсім быў вінаваты журналіст, які чамусьці затаіў нелюбоў да мяне. У дзённіку я расказвала толькі пра сябе і пра тое, што мяне акружае, ніводнага прозвішча я не ўпаміналa прынцыпова, таму што на Алімпіядзе ўсе ўзвінчаныя, невядома, як хто адрэагуе. Пасля Алімпіяды трэба было пар выпусціць, і я аказалася крайняй. Спачатку моцна перажывала, даказвала, хоць у выніку разабраліся. Канфлікт быў вычарпаны, а я зрабіла для сябе выснову, што не ўсім трэба давяраць, асабліва калі чалавек да цябе непрыязна ставіцца.

— Твой муж таксама ў мінулым спартсмен. Пазнаёміліся, выпадкова, не на спаборніцтвах?

— На спаборніцтвах не да хлопчыкаў... Пазнаёміліся даўным-даўно на якойсьці вечарынцы ў сяброў. То сустракаліся, то не сустракаліся. Ён не мог зразумець, як я да яго стаўлюся. Акрамя таго, мы былі пастаянна ў раз'ездах, перапісваліся, перазвоньваліся. Апошнія чатыры гады пачалі сустракацца. Потым вырашылі пажаніцца. Прапанову зрабіў Сяргей у рэстаране, з пярсцёнкам — усё было прыгожа і рамантычна.

— У сямейным жыцці рамантыка прысутнічае? Цябе цяжка ўявіць штовечар на кухні за прыгатаваннем сямейнай вячэры.

— Я надта, безумоўна, не вылгатаўляю. Але калі Сяргей позна прыходзіць, мне не складана прыгатаваць вячэру, тым больш, што ён не пераборлівы. Затое ён мне гатуе сняданкі — у нас раздзелены працы. Прызнаюся, Сяргей гатуе лепш, чым я. Таму нярэдка даводзіцца тэлефанаваць яму: «[illegible]?» На што ён адказвае: патэлефануй маме. Матулям у такім выпадку мне тэлефанаваць саромна, хоць мы вельмі сябруем. Яго мама жыве недалёка ад нас, прыглядае за нашым шчанём, калі нас няма дома, — у нас ёсць йокшырскі тэр'ер па мянушцы Снупі. Яму пяць месяцаў, узялі адразу пасля вяселля. Вельмі хацелася, каб менавіта мяне ён лічыў гаспадыняй, хоць я часта ў раз'ездах. Парода выдатная, гуляць з ім неабавязкова, я звычайна нашу яго ў сумцы.

— Сярод аўтамабіляў ты, здаецца, наадварот аддаеш перавагу вялікім габарытам...

— Машынка ў мяне HONDA CRV, так званы паркетны джып. На джыпе дзяўчыне нашмат зручней па горадзе ездзіць. Усе прапускаюць, а на маленькай машынцы цябе ніхто не прапусціць, у гадзіну пік на праспект увогуле не выехаць. А пад джып ніхто не суецца. Раней, калі ў мяне была маленькая машынка, трактарыст у нашым двары чамусьці яе неўзлюбіў: увесь снег з усяго двара зграбаў да яе, незалежна ад таго, дзе я прыпаркуюся. Увесь час з рыдлёўкай даводзілася яго адграбаць.

— Дзе набываеш адзенне?

— За мяжой, безумоўна. Там танней, і выбар большы, і рэчы больш якасныя. У нашых гандлёвых цэнтрах, калі бачу, што людзі набываюць штосьці, я заўсёды здзіўляюся, якія ж у іх зарплаты. Там такія неверагодныя цэны! Гэтак жа было і з вясельнай сукенкай. Я вельмі доўга яе шукала, і нічога мне не падабалася. Кудысьці за мяжу па яе ехаць было б глупствам. Потым зайшла ў адзін невялікі салончык. Убачыла, прымерыла і мне спадабалася. А ўвогуле муж кажа, што шафаў не хапае, каб мае рэчы складваць. Я адказваю, што дзесяць маечак — гэта зусім не многа, і адзінаццатая будзе не лішняй. У нас я набываю толькі абутак — за мяжой няма абутку на высокіх абцасах, у той жа Амерыцы ўвесь абутак красоўкападобны. Так што на боціках, спадніччках мы не эканомім. Большую частку года даводзіцца хадзіць у красоўках і спартыўных касцюмах — надакучвае, хочацца часам пабыць дзяўчынкай.

Алена АЎЧЫННІКАВА.

Спорт-тайм

БАТЭ стартуе матчам супраць «Бананца»

Футбалісты барысаўскага БАТЭ ў розыгрышы Кубка чэмпіёнаў Садружнасці і краін Балтыі стартуе сустрэчай з армянскай камандай «Бананц» 19 студзеня 2008 года. Чарговы, 16-ы па ліку, турнір лепшых клубаў постсавецкай прасторы ўпершыню пройдзе ў Санкт-Пецярбургу, а да гэтага яго прымала расійская сталіца. Акрамя беларускага чэмпіёна і іх першых сапернікаў у групе «D» таксама сыграюць кіеўскія дынамаўцы і ташкенцкі «Пахтакор».

Зараз новы галоўны трэнер 4-разовых чэмпіёнаў Беларусі Віктар Ганчарэнка знаходзіцца на стажыроўцы ў іспанскім «Вільярэале». 9 снежня ён наведае гульню іспанскага першынства супраць «Бецыса», пасля чаго мае намер вярнуцца дадому.

У выніку паспяховага выступлення барысаўчан у групавым этапе ім давядзецца згуляць з адной з камандаў групы «С», куды ўвайшлі латвійскі «Вентспілс», грузінскі «Алімпі», «Дардой-Дынама» з Кыргызстана і сербскі ОФК. Астатнія групы склалі: «А» — «Зеніт» (Санкт-Пецярбург, Расія), «Ашхабад» (Туркменістан), «Шэрыф» (Тырaспаль, Малдова), «Левадыя» (Талін, Эстонія); «В» — «Хазар» (Ленкарань, Азербайджан), «Актобе» (Казахстан), «ФБК-Каўнас» (Літва), «Рэгар-Тадаз» (Турсун-Задэ, Таджыкістан). Фінальны матч спаборніцтваў намечаны на 27 студзеня.

БАТЭ ўзмацніцца бразільцам

Паводле папярэдніх звестак, чэмпіён Беларусі БАТЭ дамовіўся з ерэванскім «Араратам» аб пераходзе бразільскага атакуючага паўабаронцы Маркаса Пізэлі. Перамовы на гэты конт амаль завершаны, і пасля міжсезоннага адпачынку футбаліст прыедзе ў Беларусь.

Нагадаем, што Маркас вядомы беларускім балельшчыкам па матчах ерэванскага «Арарата» ў Кубку Інтэртота гэтага сезона супраць салігорскага «Шахцёра». Бразілец забіў гарнякам два галы і Юрый Вяргейчык высока ацаніў майстэрства бразільскага футбаліста, адзначыўшы, што ў Беларусі ігракоў такога ўзроўню няма. У апошнім чэмпіянаце Арменіі Маркас стаў лепшым бамбардзірам. Федэрацыя футбола Арменіі даўно выношвае планы па натуралізацыі ігрока з мэтай прыцягнення яго ў нацыянальную зборную.

Маладзёжка двойчы перамагла Украіну

У рамках падрыхтоўкі да чэмпіянату свету па хакеі ў групе «В» першага дывізіёна маладзёжная зборная Беларусі (узрост ігракоў да 20 гадоў) правяла два выязныя таварыскія матчы супраць каманды Украіны. У абедзвюх сустрэчах, якія адбыліся 5 і 6 снежня, мацнейшымі былі беларусы — 3:0 і 5:3.

Чэмпіянат свету пройдзе з 12 па 18 снежня ў Рызе. У групу «В» першага дывізіёна ўвайшлі каманды Латвіі, Беларусі, Вялікабрытаніі, Францыі, Славеніі і Венгрыі. Яны паспрачаюцца за адзіную пуцёўку ў элітны дывізіён.

Турцыя нам не адмовіла...

Між тым на сайце Турэцкай федэрацыі футбола быў апублікаваны каляндар матчаў на бліжэйшы перыяд, згодна з якім 26 сакавіка нацыянальная каманда краіны згуляе ў гасцях са зборнай Украіны. У той жа час беларуская федэрацыя футбола не атрымлівала ніякіх дакументаў аб адмове зборнай Турцыі прыехаць у Мінск на таварыскі матч 26 сакавіка 2008 года, аб чым паведаміў прэс-сакратар федэрацыі Сяргей Новыш.

Федэрацыя футбола Украіны інфармацыю аб таварыскім матчы з Турцыяй не пацвярджае. Акрамя таго, некалькі дзён таму расійскае выданне «Советский спорт» паведаміла, што дасягнута папярэдняя дамоўленасць аб арганізацыі 26 сакавіка таварыскага матча Турцыя—Расія.

Кальцоў і Угараў прыедуць на спарынгі з піцерскім СКА

Беларускія форварды Канстанцін Кальцоў («Салават Юлаеў», Уфа) і Аляксей Угараў («Нафтахімік», Ніжнекамск) прыбудуць у распараджэнне зборнай Беларусі па хакеі напярэдадні таварыскіх матчаў з камандай СКА з Санкт-Пецярбурга.

Спарынгі з піцерскім клубам пройдуць на берагах Нявы 14 і 15 снежня. Да гэтага настаўнік нацыянальнай дружыны Курт Фрэйзер мае намер актыўна наведваць матчы экстралігі чэмпіянату Беларусі з мэтай прагляду кандыдатаў для ўдзелу ў маючых адбыцца таварыскіх паядынках з клубам, які займае другое месца ў расійскай суперлізе.

Хакеісты «Хіміка-СКА» разгромілі «Гомель»

13 шайбаў закінута ў матчы чарговага тура хакейнага чэмпіянату Беларусі ў экстралізе паміж наваполацкім «Хімікам-СКА» і «Гомелем». З лікам 10:3 перамогу атрымалі навапалачане. Сталічны «Керамін» замацаваў лідарства, выйграўшы (3:1) у землякоў з «Юнацтва», якія ідуць на другім месцы. Вынікі астатніх сустрэч гульнявога дня: «Хімвалакно» (Магілёў) — «Дынама» (Мінск) —1:2, «Віцебск» — «Металург» (Жлобін) — 2:5. Чарговыя матчы пройдуць 8 снежня.

Рэдакцыя газеты «Звязда» смуткуе ў сувязі з заўчаснай смерцю пісьменніка, былога галоўнага рэдактара часопіса «Вожык» Валянціна Уладзіміравіча БОЛТАЧА (Блакіта) і выказвае шчырыя спачуванне яго родным і блізкім.

Спецыяльна для «Звязды»

У ЧЫМ СІЛА ІНТЭРПОЛА

Кіраўнік беларускага бюро Міжнароднай арганізацыі крымінальнай паліцыі развеяў міф аб «суперагентах» і распавёў аб буднях беларускіх «інтэрполаўцаў»

Злачыннасць, як вядома, не ведае межаў. Крымінальнікі розных краін імгненна аб'ядноўваюцца ў транснацыянальныя суполкі, калі ў іх ёсць агульны інтарэс. Эфектыўна змагацца з «бандыцкім інтэрнацыяналам» можна толькі аб'яднаўшы намаганні праваахоўных органаў усіх краін. Гэтую ісціну паліцэйскія 24 дзяржаў зразумелі яшчэ ў красавіку 1914 года, сабраўшыся ў Манака на першы Міжнародны кангрэс крымінальнай паліцыі. Менавіта з таго часу і пачалася гісторыя аўтарытэтнай і добра вядомай ва ўсім свеце арганізацыі пад назвай «Інтэрпол». Зараз у яе ўваходзяць 186 краін, у тым ліку і Беларусь. Наша дзяржава ўступіла ў Міжнародную арганізацыю крымінальнай паліцыі (такая поўная назва Інтэрпола) у кастрычніку 1993 года. А 10 снежня споўніцца 14 гадоў з моманту ўтварэння беларускага Нацыянальнага цэнтральнага бюро (НЦБ) Інтэрпола. Менавіта гэты дзень лічыцца прафесійным святам нашых «інтэрполаўцаў».

Распавесці пра будні беларускага бюро Міжнароднай арганізацыі крымінальнай паліцыі аглядальнік «Звязды» папрасіў начальніка НЦБ Міхаіла СТАРЫКОВІЧА.

— Міхаіл Уладзіміравіч, многія людзі да гэтага часу лічаць Інтэрпол міжнароднай арганізацыяй «суперагентаў». Хоць насамрэч, гэта своеасаблівая сетка, якую праваахоўныя органы ўсяго свету выкарыстоўваюць для абмену інфармацыяй. А на вашу думку, можа і сапраўды мэтазгодна надзяліць супрацоўнікаў Інтэрпола правам самастойна весці пошук злачынцаў ва ўсіх кутках планеты?

— Сапраўды, да гэтага часу сама назва нашай арганізацыі ахутана арэолам таямнічасці. Хоць будні супрацоўнікаў Генеральнага сакратарыята, штаб-кватэра якога знаходзіцца ў Ліёне, і Нацыянальных бюро Інтэрпола не такія рамантычныя і гераічныя. У нашай паўсядзённай працы няма пагоняў за злачынцамі, перастрэлак з бандытамі. Сваімі сіламі ні мы, ні іншыя прадстаўнікі гэтай Міжнароднай арганізацыі крымінальнай паліцыі, не можам самастойна праводзіць расследаванні, раскрываць злачынствы і вышукваць парушальнікаў закона на тэрыторыі замежных дзяржаў. З пункту гледжання сучаснага міжнароднага права такую дзейнасць ажыццяўляць нельга. Ды і наўрад ці мэтазгодна. Унікальнасць і сіла Інтэрпола якраз у ягонай дасведчанасці, выдатнай інфармаванасці. Ён можа каардынаваць практычныя аперацыі некалькіх краін, садзейнічаць зладжанасці і адначасовасці іх правядзення, узгадняць пачатак такіх мерапрыемстваў, аб'яўляць у міжнародны вышук злачынцаў. Словам, Інтэрпол прымае непасрэдны практычны ўдзел у папярэджванні злачынстваў і барацьбе з транснацыянальнымі злачыннымі групамі. Таму памылкова было б лічыць гэтую арганізацыю толькі нейкім пасрэднікам для наладжвання кантактаў паміж паліцэйскімі ўсяго свету. Хоць і гэтая функцыя вельмі важная.

— Беларусь далучылася да Інтэрпола ў 1993 годзе, калі крымінагенная сітуацыя ў нашай краіне была зусім іншая, чым цяпер. Ці змяніліся прыярытэты дзейнасці НЦБ з таго часу?

— Напачатку зраблю невялічкі экскурс у гісторыю. Палітычныя змены на постсавецкай прасторы, інтэграцыя эканомікі нашай краіны ў сусветную гаспадарчую сістэму, — усе гэтыя працэсы мелі шэраг негатыўных наступстваў, у выніку якіх і з'явіліся невядомыя раней віды злачынстваў: гандаль людзьмі, транзіт наркотыкаў, парушэнні закона ў сферы высокіх тэхналогій і шэраг іншых. Злачынцы розных краін імкліва інтэграваліся. Выезд за мяжу стаў зручным спосабам пазбегнуць пакарання. Таму і ўзнікла неабходнасць далучэння Беларусі да Міжнароднай арганізацыі крымінальнай паліцыі. 4 кастрычніка 1993 года наша краіна стала паўнавартасным членам Інтэрпола, а 10 снежня гэтага года ў апараце МУС было створана Нацыянальнае цэнтральнае бюро. Таму менавіта 10 снежня мы і адзначаем сваё прафесійнае свята.

Цяпер наконт прыярытэтаў. Па вялікім рахунку яны не змяніліся. НЦБ сканцэнтравала сваю ўвагу на вырашэнні наступных задач: забеспячэнне ўзаемадзеяння супрацоўнікаў праваахоўных органаў Беларусі з замежнымі калегамі, процідзеянне транснацыянальнай злачыннасці, арганізацыя і правядзенне мерапрыемстваў па папярэджванні, выяўленні, спыненні і раскрыцці злачынстваў, пошуку асобаў, якія хаваюцца ад беларускага правасуддзя, а таксама зніклых без вестак і г.д.

— Колькі грамадзян нашай краіны зараз вышуквае Інтэрпол?

— У 2007 годзе былі аб'яўлены ў міжнародны вышук больш за 160 беларускіх грамадзян. Выкарыстоўваючы магчымасці Інтэрпола, нам удалося ўстанавіць месцазнаходжанне на тэрыторыі іншаземных дзяржаў больш чым 50 нашых суграмадзян. Пры непасрэдным удзеле супрацоўнікаў НЦБ завершана працэдура экстрадыцыі 6 грамадзян Беларусі, якія пасля здзяйснення цяжкіх і асабліва цяжкіх злачынстваў хаваліся за мяжой. У дадзены момант рыхтуюцца да вяртання на Радзіму яшчэ два нашы суайчыннікі. З тэрыторыі Беларусі экстрадыраваны два іншаземныя злачынцы.

— Ці заўсёды ўдаецца дабіцца экстрадыцыі злачынцаў?

— Замежныя калегі аказваюць нам неабходную дапамогу. Нават у тых выпадках, калі паміж нашымі краінамі няма дагавора аб прававой дапамозе па крымінальных справах, адмоў выдаць таго ці іншага злачынцу фактычна няма. Іншая справа, што ў такіх выпадках сама працэдура экстрадыцыі займае крыху больш часу. Увогуле, хачу адзначыць, што ў цяперашні час у свеце не засталося дзяржаў, якія не супрацоўнічалі б з Інтэрполам і не карысталіся ягонай базай звестак. Многія краіны пераходзяць на біяметрычныя пашпарты і візы, а глабалізацыя дае магчымасць паліцэйскім розных краін свету размаўляць на адной мове. Словам, шанцаў надоўга схавацца ад правасуддзя ў злачынцаў няма.

— Жанчын, якія становяцца ахвярамі гандляроў «жывым таварам», часта даводзіцца вызваляць з «сэксуальнага рабства»?

— Гэта адзін з асноўных накірункаў нашай дзейнасці. Яшчэ ў 2001 годзе пад эгідай Генеральнага сакратарыята Інтэрпола была створана рабочая група па процідзеянні гандлю жанчынамі з мэтай сэксуальнай эксплуатацыі, распрацаваны вучэбны дапаможнік для супрацоўнікаў праваахоўных органаў, якія змагаюцца з такімі злачынствамі. Існуе нават спецыяльны праект «Чырвоныя маршруты» па процідзеянню гандлю жанчынамі з краін Усходняй Еўропы. Да таго ж інфармацыйны банк Інтэрпола — сам па сабе вельмі эфектыўны інструмент пры выяўленні міжнародных груповак, якія спецыялізуюцца на злачынствах такога кшталту. Вось толькі адзін прыклад. У МУС Беларусі звярнулася жанчына з просьбай вызваліць з «няволі» яе дачку, якую гвалтоўна ўтрымлівалі на тэрыторыі адной заходнееўрапейскай краіны і прымушалі займацца прастытуцыяй у начным клубе. НЦБ накіравала адпаведную інфармацыю калегам і неўзабаве нашу суайчынніцу вярнулі на радзіму. А гандляры «жывым таварам» былі арыштаваны і асуджаны.

І такіх прыкладаў даволі многа.

— Крымінальны аўтабізнэс па-ранейшаму застаецца ў полі зроку НЦБ?

— Так. Толькі сёлета па базе звестак Генеральнага сакратарыята Інтэрпола намі праверана больш за 600 аўтамабіляў.

— Наколькі эфектыўна выкарыстоўваюцца ўнікальныя магчымасці для барацьбы з эканамічнымі злачынствамі?

— У гэтым годзе намі ўстаноўлена 11 незарэгістраваных замежных фірмаў, якія ажыццяўлялі ці планавалі незаконнае атрыманне прыбыткаў, ухіляліся ад платы падаткаў і мытных збораў. А за ўвесь перыяд членства Беларусі ў Міжнароднай арганізацыі крымінальнай паліцыі з дапамогай інфармацыі НЦБ Інтэрпола праваахоўнымі органамі, а таксама Камітэтам дзяржкантролю і Дзяржаўным мытным камітэтам спынена незаконная дзейнаасць шэрагу айчынных і замежных юрыдычных і фізічных асобаў, якія спрабавалі нанесці эканамічную шкоду нашай краіне больш чым на 3 мільярды долараў.

— А прыватныя бізнэсмены не звяртаюцца да вас з просьбай праверыць па каналах Інтэрпола таго ці іншага замежнага партнёра?

— Не. Ды мы і не аказваем такіх паслуг. Інфармацыя, якая цыркулюе ў сістэме Інтэрпола, прызначана толькі для праваахоўных органаў.

— Ці займаецца Інтэрпол пошукам і вяртаннем скрадзеных культурных каштоўнасцяў?

— Крадзяжы і перапродаж прадметаў мастацтва афіцыйна прызнаны Інтэрполам злачынствамі міжнароднага маштабу. Штогод у свеце выкрадаецца 450—500 твораў жывапісу, скульптур, прадметаў рэлігійнага культу, археалагічных знаходак, помнікаў і іншых каштоўнасцяў, агульны кошт якіх складае мільярды долараў. Генеральны сакратарыят Інтэрпола вядзе ўлік усіх фактаў выкрадання культурных каштоўнасцяў, а таксама мае звесткі пра асобаў, якія спецыялізуюцца на такіх злачынствах. Валодаючы такой інфармацыяй, спецыялісты Інтэрпола могуць прагназаваць маршруты перамяшчэння рарытэтаў, месцы іх захоўвання і рэалізацыі. Выдаюцца адмысловыя бюлетэні з пералікам прадметаў, якія адшукваюцца, і іх фотаздымкамі. Такія бюлетэні атрымлівае і беларускае НЦБ. Потым мы іх дасылаем у тэрытарыяльныя органы ўнутраных спраў. Для нашых міліцыянераў гэта вельмі карысны дапаможнік пры расследаванні злачынстваў, звязаных з выкраданнем культурных каштоўнасцяў.

— Пасля тэрактаў у ЗША у штаб-кватэры Інтэрпола ў Ліёне была створана група «11 верасня» і разгорнуты каманднаарганізацыйны цэнтр па зборы інфармацыі аб тэрарыстычных арганізацыях. НЦБ Беларусі бярэ ўдзел у працы гэтай групы?

— Безумоўна, як усе іншыя члены Інтэрпола. Памянёны цэнтр функцыянуе бесперапынна: кругласуткі 7 разоў на тыдзень, і адразу ж рэагуе не толькі на тэракты, але і на стыхійныя бедствы, тэхнагенныя катастрофы ў любым пункце планеты. У выпадку неабходнасці гэты цэнтр гатовы аказаць практычную дапамогу кожнай краіне — удзельніцы Міжнароднай арганізацыі крымінальнай паліцыі.

— А вам часта даводзіцца дапамагаць замежным калегам?

— Толькі ў гэтым годзе дзейнасць НЦБ нашай краіны ажыццяўлялася ў цесным узаемадзеянні з калегамі 93 дзяржаў — удзельніц Інтэрпола па 19 накірунках барацьбы з транснацыянальнай злачыннасцю. Усяго намі апрацавана сёлета больш за 12 тысяч запытаў па канкрэтных крымінальных справах, з якіх больш за 4 тысячы — атрымалі ад замежных калег. Найбольш актыўна і плённа мы супрацоўнічалі з праваахоўнымі органамі Польшчы, Германіі, Літвы і Чэхіі.

— Служба ў НЦБ Інтэрпола адрозніваецца ад звычайных міліцэйскіх будняў. Пры прыёме ў свае шэрагі каму аддаяце перавагу?

— Супрацоўнік Нацыянальнага бюро, апрач юрыдычнай адукацыі, павінен добра валодаць як мінімум адной з чатырох афіцыйных моў Інтэрпола (англійскай, французскай, іспанскай і арабскай), а таксама ўмець працаваць з камп'ютарам.

— Вашы пажаданні падначаленым, іх родным і блізкім людзям з нагоды прафесійнага свята.

— Поспехаў, душэўнай цеплыні, дабрабыту і здароўя. Асаблівыя словы падзякі хочацца перадаць нашым ветэранам, якія нават знаходзячыся на заслужаным адпачынку, аказваюць нам вельмі карысную дапамогу, дзеляцца сваім вопытам. Са святам, калегі!

Мікола ДЗЯБЁЛА.

Пытальнік

Гэты аўтамабіль — сімвал тэхналагічнай дасканаласці?

Я вялікі прыхільнік англійскіх аўтамабіляў, асабліва маркі «Land Rover». Чуў, што ў Мінску адкрыўся салон па продажы гэтых машын. Хацелася б ведаць, што там прадаецца.

І. Кулік, *Гродзенская вобласць.*

Сапраўды, шаноўны Іван Канстанцінавіч, у беларускай сталіцы пачалі прадавацца аўтамабілі «Land Rover». Афіцыйным імпарцёрам брэнда ў Беларусі выступіла кампанія «Атлант-М Холпі». На айчынным рынку яна прадстаўляе ўвесь абноўлены рад аўтамабіляў гэтай маркі: Range Rover Sport, Rand Rover Discovery 3, Freelander 2, Defender (90,110, 130).

У размове з журналістам газеты дырэктар кампаніі «Атлант-М Холпі» Аляксандр Скалубовіч адзначыў, што аўтамабілі «Land Rover» — сімвал тэхналагічнай дасканаласці, камфорту і прэстыжнасці ва ўсім свеце. Мы рады, сказаў ён, што пашыраем межы беларускага рынку новых аўтамабіляў і выбар беларускіх пакупнікоў, і спадзяёмся, што кампетэнтнасць нашай кампаніі ў аўтамабільным бізнэсе, а таксама пастаяннае ўдасканальванне тэхналогій дазволіць нам забяспечыць брэнду Land Rover заслужана высокі ўзровень продажаў і абслугоўвання ў Беларусі.

Дырэктар дэпартамента па рабоце з незалежнымі дыстрыб'ютарамі Усходняй Еўропы Джулiян Біяле падкрэсліў, што «мы выбралі партнёрам кампанію «Атлант-М Холпі», паколькі гэта прафесіяналы на рынку і нам падабаецца дух каманды менеджараў. Штогод мы прадаём каля 200 тысяч аўтамабіляў і з гэтага часу Беларусь будзе яшчэ адным рынкам, куды прыйшоў Land Rover. Мяркую, што гэта будзе паспяховы праект для абодвух бакоў».

На сёння «Атлант-М Холпі» закупіла дыягнастычнае абсталяванне і спецінструмент, неабходныя для сэрвіснага абслугоўвання, а таксама правяла навучанне персаналу ў адпаведнасці з патрабаваннямі сэрвісных тэхналогій Land Rover. На аўтамабілі гэтай маркі, якіх у 2008 годзе плануецца рэалізаваць каля 100 штук, завод дае гарантыю на тры гады, ці на 100 тысяч км прабегу.

Рэдакцыя часопіса «Вожык» глыбока смуткуе ў сувязі з заўчаснай смерцю пісьменніка, былога галоўнага рэдактара часопіса Валянціна Уладзіміравіча БОЛТАЧА (Блакіта) і выказвае спачуванне яго родным і блізкім.

ЯКАСЦЬ — КАТЭГОРЫЯ ДЗЯРЖАЎНАЯ

Дзевяць гадоў таму пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь быў заснаваны конкурс на атрыманне прэміі Урада Рэспублікі Беларусь за дасягненні ў галіне якасці.

Сёлета ў рамках Дзяржаўнай праграмы «Якасць» гэты конкурс праводзіўся ўжо ў дзевяты раз. Усяго за мінулы час лаўрэатамі сталі 135 прадпрыемстваў рэспублікі.

Пяць намінацый уключылі ў сябе самыя галоўныя накірункі дзейнасці: вытворчасць нехарчовай прадукцыі; прадукцыі вытворча-тэхнічнага прызначэння; паслугі, выкананне работ.

17 прадпрыемстваў з розных абласцей Беларусі атрымалі сёлета званні лаўрэатаў, а 29 прадпрыемстваў, якія былі ўганараваныя ў 2004 годзе, пацвердзілі гэта імя яшчэ на тры гады.

У рамках Саюзнай дзяржавы Беларусі і Расіі, Дзяржаўнай праграмы «Якасць» і Праграмы «100 лепшых тавараў Расіі» праводзіўся конкурс «Лепшыя тавары Рэспублікі Беларусь на рынку Расійскай Федэрацыі». Яго лаўрэатамі стала прадукцыя 51 прадпрыемства.

Названы былі таксама новыя лаўрэаты конкурсу «Лепшыя тавары Рэспублікі Беларусь», які праводзіў Дзяржстандарт краіны сумесна з абласнымі выканаўчымі камітэтамі і Мінгарвыканкамам. Сярод лідараў — Брэсцкая вобласць, горад Мінск і Мінская вобласць.

Таксама былі падведзены вынікі конкурсу «Лепшы менеджар па якасці».

У першы раз на свята такога ўзроўню запрасілі студэнтаў: са сцэны былі аб'яўлены імёны пераможцаў конкурсу «Лепшая дыпломная і навукова-даследчая работа студэнтаў у галіне менеджменту і кантролю якасці». Удзел у гэтым конкурсе ўзялі студэнты 4—5 курсаў, студэнты-выпускнікі і магістранты.

НА ЗДЫМКАХ: ***намеснік прэм'ер-міністра Рэспублікі Беларусь Андрэй КАБЯКОЎ*** уручае ўзнагароду ***генеральнаму дырэктару ААТ «Савушкін прадукт» Аляксандру САЎЧЫЦУ***; пра новыя рухавікі еўрапейскага ўзроўню расказвае ***дырэктар Мінскага завода рухавікоў Мікалай ЛОБАЧ;*** у выставе прадукцыі лепшых прадпрыемстваў узяў удзел Магілёўскі мясакамбінат з асартыментам вырабаў знаёміла ***галоўны тэхнолаг Аксана КАРНЕЕВА***. .

Яўген ПЯСЕЦКІ.
Фота аўтара.

КУПІ ЛЕПШАЕ!

ТАВАРЫ ПАСЛУГІ ЦЭНЫ

Выпуск № 21 (33)

ПЕРАДНАВАГОДНЯЯ ЛІХАМАНКА

На дварэ снежань, а гэта значыць, што пераднавагодняя ліхаманка пачалася. Спецыяльна аформленыя вітрыны так і вабяць пакупнікоў, ад велізарнай колькасці Дзядоў Марозаў і Дзядоў Марозікаў у розных увасабленнях мітусіцца ў вачах. У гэты час магнетычная прыцягальнасць распаўсюджваецца не толькі на традыцыйныя навагоднія сувеніры — яна захоплівае ўсё, што можна купіць.

У Міністэрстве гандлю паклапаціліся аб тым, каб у перадсвяточныя дні ва ўсіх кутках краіны беларусы ад мала да вяліка засталіся задаволенымі. У школьных кавярнях пройдуць дні ласуна для самых маленькіх навучэнцаў і дыскатэкі — для больш дарослых. Каб не было сумна ад таго, што Год дзіцяці заканчваецца, з 18 па 21 снежня ў сталіцы і ва ўсіх абласцях пройдуць незабыўныя святы з элементамі выстаў, кірмашоў і, зразумела, шоў. Называецца гэта акцыя «Нашым дзецям» і абяцае яна дзятве мноства навагодніх сюрпрызаў, у тым ліку і тэатралізаваныя паказы. Адзінокім састарэлым і інвалідам напярэдадні святаў будуць бясплатна дастаўляць прадукты.

У найбольш аддаленых вёсках раённыя камбінаты бытавога абслугоўвання наладзяць падваровы абход. І гэта толькі невялікая доля таго, што пазначана ў Плане арганізацыйных мерапрыемстваў па гандлёвым і бытавым абслугоўванні насельніцтва, зацверджаным Міністэрствам гандлю. Падрабязнасцямі падзяліліся на сустрэчы з журналістамі намеснік міністра гандлю Вячаслаў Драгун, начальнік упраўлення арганізацыі спажывецкага рынку нехарчовых тавараў Міністэрства гандлю Ніна Пашко, начальнік упраўлення арганізацыі спажывецкага рынку харчовых тавараў Міністэрства гандлю Любоў Язэпчык, начальнік аддзела арганізацыі грамадскага харчавання Міністэрства гандлю Людміла Вайцэховіч, першы намеснік начальніка Галоўнага ўпраўлення спажывецкага рынку Мінгарвыканкама Уладзімір Калтовіч і іншыя прадстаўнікі названых арганізацый. Паводле іх інфармацыі, мы можам прапанаваць вам, шаноўныя чытачы, адказы на самыя хвалюючыя пераднавагоднія пытанні.

Што выгадна набываць?

У пераднавагодні час можна разлічваць на прыемныя скідкі: «Атлант» праводзіць рэкламную акцыю на пральныя машыны, «Контэ» — на панчошна-шкарпэткавыя вырабы. Мінскі гадзіннікавы завод плануе правесці пашыраныя выстаўкі-продажы гадзіннікаў маркі «Прамень», падчас якіх адпускны кошт тавараў будзе зніжаны на 15 працэнтаў, а тэрмін гарантыйнага абслугоўвання — падоўжаны да 18 месяцаў. Пры набыцці прадукцыі «Рэчыцкага тэкстылю» на пэўную суму можна разлічваць на падарункі ад прадпрыемства. Парадуюць пакупнікоў таксама «Галантэя» і многія іншыя вытворцы. З набліжэннем Новага года, як заўжды, з'яўляюцца прапановы па набыцці тавараў у крэдыт па льготных працэнтных стаўках. Дасціпныя журналісты цікавіліся таксама, чаму скідкі ў беларускіх крамах значна ніжэйшыя ў параўнанні з Заходняй Еўропай. Вячаслаў Драгун растлумачыў гэта тым, што на захадзе гандлёвыя нацэнкі могуць павялічваць кошт тавараў ажно ў 5 разоў, таму нядзіўна, што напрыканцы года можна дазволіць сабе прадаваць іх па цэнах, ніжэйшых нават удвая. «У нас няма такога значнага павелічэння цэнаў, таму і скідкі вагаюцца ў межах 15—30 працэнтаў», — дадаў намеснік міністра.

Дзе святкаваць?

У таго, хто не падзяляе меркаванне «Новы год — сямейнае свята», ёсць магчымасць правесці яго ў рэстаране, кавярні ці бары. Па ўсёй краіне ў навагоднюю ноч гэтыя ўстановы змогуць прыняць звыш 122 тысяч святкуючых (з іх прыблізна 30 тысяч прыходзіцца на сталіцу). У аб'ектах грамадскага харчавання загадзя падрыхтаваны навагоднія варыянты меню і сцэнары забаўляльных праграм, папярэднія заказы на абслугоўванне навагодніх вечарын прымаюць вельмі актыўна, таму нядзіўна, што ў кавярнях Мінска ўжо сёння засталіся лічаныя свабодныя месцы. Пра гандлёва-бытавое абслугоўванне ля галоўнай ёлкі краіны (на Кастрычніцкай плошчы) на працягу ўсёй навагодняй ночы таксама паклапаціліся.

Не Мінскам адзіным

Няхай не турбуюцца беларусы — гандлёвае і бытавое абслугоўванне будзе праводзіцца бесперабойна па ўсёй краіне. Скідкамі і святочнымі акцыямі парадуюць не толькі жыхароў сталіцы: у Гомелі ва ўсіх крамах гандлёвага прадпрыемства «Вясёлка» па больш нізкіх цэнах можна будзе набыць абутак у рамках акцыі «Калядныя скідкі ад вытворцы». Упраўленне бытавога абслугоўвання Гомельскай вобласці парадуе камплектамі пасцельнай бялізны з навагодняй сімволікай і навагоднімі касцюмамі казачных персанажаў. Віцебскі мясакамбінат задаволіць усіх гурманаў святочнымі дэгустацыямі сваёй прадукцыі. У сямі буйных крамах вобласці будуць уручаць падарункі пры набыцці тавараў на суму звыш 70 тысяч рублёў.

Кулінарныя сакрэты

... раскрыюць повары і кандытары падчас аўтарскіх выставак-продажаў у фае рэстаранаў, кавярняў і сталовых, крамах і аддзелах кулінарыі, ля прахадных прамысловых прадпрыемстваў. Майстры параяць, як прыгатаваць святочныя стравы і ўпрыгожыць навагодні стол.

Піратэхнікам на заметку

Піратэхнічнай прадукцыі ў Беларусі надаецца вялікая ўвага, справа гэтая знаходзіцца на кантролі непасрэдна Міністэрства па надзвычайных сітуацыях. Паводле слоў Ніны Пашко, у Беларусі дазволена гандляваць у розніцу толькі 10 відамі піратэхнічных вырабаў, якія маюць выключна бытавое прызначэнне і не патрабуюць спецыяльных навыкаў. Святочныя ракеты і хлапушкі, што знаходзяцца ў афіцыйным продажы, праходзяць абавязковую сертыфікацыю, рэалізуюцца ў абмежаванай колькасці. Знайсці піратэхнічныя прылады на прылаўках крамаў можна толькі ў святочны перыяд, у астатнія сезоны іх продаж забаронены. Дзецям да 15 гадоў продаж піратэхнікі забаронены наогул. Каб не стаць ахвяраю няякаснага тавару, азнаёмцеся з усімі патрабаваннямі да гэтай прадукцыі і правіламі яе рэалізацыі на сайце Міністэрства гандлю (www.mintorg.gov.by).

На салодкае

Вячаслаў Драгун запэўніў журналістаў, што праблем з набыццём самых «хадавых» навагодніх тавараў (елак, шампанскага і кандытарскіх вырабаў) не будзе. Пастаўкі наладжваюцца ў адпаведнасці з улікам пашыранага попыту на гэтыя тавары. Для пунктаў гандлю і грамадскага харчавання прадугледжаны падоўжаны рэжым працы, без абедаў і выхадных (у тым ліку і без перапынкаў на рамонт, пераўлік, санітарныя і іншыя мерапрыемствы) з 20 снежня да 8 студзеня. 25 і 31 снежня крамы будуць працаваць так, як і ў звычайныя працоўныя дні. Першага студзеня зрабіць пакупкі можна будзе з 10 да 18 гадзін. Крамы, якія гандлююць нехарчовай прадукцыяй, будуць зачынены 25 снежня, а таксама 1 і 7 студзеня. Прадпрыемствы грамадскага харчавання з 15 снежня па 1 студзеня будуць працаваць без выхадных дзён. Вячаслаў Леанідавіч расказаў таксама, што вытворчымі прадпрыемствамі запланавана выпусціць каля 4 тысяч тон кандытарскіх вырабаў. Салодкія падарункі можна будзе фарміраваць у адпаведнасці з уласным густам і запатрабаваннямі — для гэтага падрыхтаваны святочныя каробкі розных памераў і багаты асартымент салодкай прадукцыі. На сёння салодкіх падарункаў у гандлёвай сетцы налічваецца прыблізна мільён, яшчэ столькі ж плануецца вырабіць — гэта агульны план дзвюх найбуйнейшых кандытарскіх фабрык Беларусі («Камунаркі» і «Спартака»).

Пераднавагодняя ліхаманка ўсім карысная: навагодні ажыятаж на пакупкі, паводле разлікаў Міністэрства гандлю, дазволіць прыцягнуць у тавараабарот каля 50 мільярдаў рублёў, пакупнікам жа яна абяцае скідкі і багаты выбар. Так што прыемнай вам падрыхтоўкі да Новага года, шаноўныя чытачы, тым больш, што з яе і пачынаецца свята.

Ала МАЧАЛАВА.

Над Камароўкай... водар мандарынаў

Снежань традыцыйна лічыцца «мандарынавым часам», паколькі гэта менавіта той сезон, калі ўся восеньская садавіна ўжо пакрысе адыходзіць, а яе месца на рынкавых прылаўках займаюць ярка-аранжавыя мандарыны. У снежаньскай шэрасці яны не могуць не прыцягваць позіркі пакупнікоў. Таму менавіта побач з прадаўцамі мандарынаў і ўтвараюцца невялікія чэргі.

Наколькі даступныя мандарыны для пераважнай колькасці пакупнікоў цяжка меркаваць — цэны на сталічнай Камароўцы вагаюцца ад 3,6—3,8 тысячы за кілаграм на іспанскую прадукцыю да 4,3—4,5 тысячы рублёў — за мараканскую садавіну. Абхазскіх мандарынаў знайсці на рынку журналісту «Звязды» не ўдалося. Праўда, і апошняй зімой абхазскія мандарыны з'яўляліся ў сталіцы вельмі эпізадычна. А вельмі шкада, бо хоць яны крышачку і прайграюць сваім знешнім выглядам мараканскім ці іспанскім мандарынам, але на іх заўсёды ўстойлівы попыт...

Канкурэнцыю па запатрабаванасці сярод пакупнікоў мандарынам можа скласці хіба што толькі хурма, якую можна набыць па цане ад 2,6 да 3,5 тысячы рублёў за кілаграм. Па-ранейшаму прадаецца на рынку і малдаўскі вінаград, цана на які, дарэчы, засталася практычна восеньская — 4 тысячы рублёў за кілаграм, але спажыўцы актыўнай цікаўнасці да яго не праяўляюць. А вось што сапраўды ўражвае, дык гэта фантастычная цана на лімоны, якая ніжэй за 5 тысяч ужо даўно не апускаецца. Дарагія на рынку і гранаты — 7 тысяч рублёў за кілаграм. Беларускія яблыкі, дарэчы, таксама пакрысе даражэюць: кошт аднаго кілаграма «стартуе» з адзнакі ў 2300 рублёў і «фінішуе» на паказчыку ў 4 тысячы рублёў. А вось грушы менш за 4 тысячы не каштуюць.

Што датычыцца беларускай агародніны, то цэны на яе істотна не змяніліся: агуркі і таматы прадаюцца па цане ад 4,5 да 5,5 тысячы за кілаграм, белакачанная капуста — па 1 тысячы за кілаграм, морква — ад 800 рублёў да 1,2 тысячы рублёў, цыбуля ад 1 тысячы (звычайная) да 2 тысяч (салатная), брусельская капуста — ад 4 да 5 тысяч за кілаграм, цвятная капуста — 4 тысячы за кілаграм і часнок — 6 тысяч.

З іншых тавараў кідаецца ў вочы рост цэнаў на многія гатункі кавы. Так, напрыклад, 250-грамовая банка «Нескафэ» бразільскай вытворчасці падаражэла прыкладна на тысячу рублёў. Дзіўна, што і на алей цэны не стаяць на месцы. Верхняя мяжа складае 5,7 тысячы рублёў за бутэльку, увогуле менш чым за 5 тысяч рублёў знайсці на рынку алей больш-менш вядомых вытворцаў даволі праблематычна, трэба пабегаць. Складваецца ўражанне, што гэты тавар зараз больш выгадна набываць у магазінах. А вось наколькі выгадна набываць на рынку цвёрдыя сыры, мяркуйце самі — цэны на іх «стартуюць» з 10,5 тысячы...

Надзея НІКАЛАЕВА.

Напярэдадні.

КАЛІ ХОЧАШ ПАДАРЫЦЬ КАЗКУ...

Учора ў царкве Усіх Пакутуючых радасць, у круглай зале сталічнага паштамта адбылося спецыяльнае гашэнне новых марак. Тэматыка іх самая што ні на ёсць актуальная: у паштовае абарачэнне ўведзены серыі «Званы Беларусі» і «З Новым годам!», «З Калядамі!». Уведзены, зазначым, самым чароўным спосабам: на ўрачыстасці (прыміце, у круглую залу) завітаў сам Дзядуля Мароз са Снягуркай, Заяц з Лісічкай, Чароўная Фея... А запрасілі іх туды дзеці са сталічнага садка № 1.

Зрэшты, не — спачатку дзядуля Мароз запрасіў на паштамт дзяцей...

Фота Марыі ЖЫЛІНСКАЙ.

Разблытваецца гэты клубок досыць проста: мала сёння нешта выпускаць, — да прадукцыі, да паслуг трэба прыцягнуць увагу. А тым больш, — калі яна таго вартая.

— Нашы маркі добра ведаюць не толькі ў краіне, але і далёка за яе межамі, — патлумачыла начальнік аддзела Міністэрства сувязі і інфарматызацыі Раіса Аляксандраўна Жыгалка. — На гэты раз, разам з віншаваннямі і лістамі, мы хацелі б ва ўсе куткі свету, ва ўсе гарады і вёскі, ва ўсе кватэры і хаты перадаць цяпельцы нашых сэрцаў.

Дзякуючы мастакам, дзякуючы працы мастацкага савета пры міністэрстве, гэта, безумоўна атрымалася: да Новага года, Калядаў прадпрыемствам «Белпошта» выпушчаны святочныя паштоўкі, канверты, падрыхтаваны спецыяльныя віншаванні ад Дзядулі Мароза. Заказаць іх можна ўжо сёння ў любым аддзяленні паштовай сувязі. У камплект, як і варта было чакаць напярэдадні 2008-га, уваходзіць мышыня, вясёлы флікер, прыгожая паштоўка і фігурныя цукеркі. Для дзяцей — якраз тое, што трэба. Калі хочаш падарыць казку.

Л.Б.

Кватэрнае пытанне

Гаспадыня можа. Але не ўсё

Мы з мужам і сынам займаем адзін пакой у кватэры свекрыві, апроч нас там жывуць і прапісаны мой дзевер і сям'я залвіцы. Цесна, таму часцяком узнікаюць спрэчкі. Свякроў, прызнаюся, увесь час пагражае, што яна — гаспадыня, а таму можа без нашай згоды падзяліць асабовы рахунак і ў наш пакой засяліць сям'ю дачкі. Ці ёсць у яе права зрабіць гэта без нашага ведама?

Л.Б., г. Мінск.

Не, няма. Асобны фінансава-асабовы рахунак сведчыць аб наяўнасці самастойнага права карыстання жылым памяшканнем. Ён адкрываецца пасля заключэння дагавора найму жылога памяшкання, па ім налічваюцца плацяжы за карыстанне жыллём і камунальныя паслугі. Раздзяліць асабовы рахунак можна толькі пры змяненні дагавора найму. Гэта — першае.

Па-другое, згодна з жыллёвым заканадаўствам паўналетні член сям'і наймальніка кватэры мае права з пісьмовай згоды наймальніка і іншых членаў сям'і, якія з ім пражываюць, патрабаваць прызнання яго наймальнікам па раней заключаным дагаворы найму замест першапачатковага наймальніка. Такое ж права ёсць у любога дзеяздольнага члена сям'і ў выпадку смерці наймальніка або страты ім права на жылое памяшканне.

Паўналетні член сям'і наймальніка таксама мае права патрабаваць заключэння з ім асобнага дагавора найму, калі з пісьмовай згоды астатніх паўналетніх членаў сям'і, якія пражываюць з ім, і ў адпаведнасці з плошчай, што прыпадае на яго долю (або ў адпаведнасці з пагадненнем аб парадку карыстання кватэрай, заключаным паміж членамі сям'і), яму можа быць выдзелены ізаляваны пакой.

Віктар САВІЦКІ.

Да ведама

Усе вакансіі — па адной базе

Адгэтуль атрымаць поўную інфармацыю аб усіх без выключэння вакансіях у Беларусі магчыма нават дома. У прыватнасці, зараз знайсці неабходныя звесткі аб свабодных працоўных месцах можна ў раздзеле «Вакансіі» на афіцыйным сайце Міністэрства працы і сацыяльнай абароны — www.mintrud.gov.by.

Як паведаміла карэспандэнту «Звязды» прэс-сакратар міністэрства Галіна Трафімеўна, агульнарэспубліканскі электронны банк даных змяшчае звесткі аб вакансіях па ўсіх гарадах і раёнах Беларусі за апошні месяц, тыдзень і суткі. Пры гэтым адначасова тут жа можна даведацца аб умовах працы, прапанаваных заробках.

Дарэчы, зараз у банку даных знаходзіцца звыш 16 тыс. вакансій, прычым у пяцёрку найбольш запатрабаваных наймальнікамі спецыялістаў уваходзяць вадзіцелі аўтамабіля, электрагазазваршчыкі, муляры, гандляры харчовымі таварамі і слесары-сантэхнікі.

Сяргей ГРЫБ.

У 2008—2009 ГАДАХ ПЛАНУЕЦЦА ПАБУДАВАЦЬ 6 НОВЫХ ЗАВОДАЎ ПА ВЫПУСКУ ГАЗАСІЛІКАТНЫХ БЛОКАЎ

Аб гэтым паведаміў, адказваючы на пытанне карэспандэнта БЕЛТА, міністр архітэктуры і будаўніцтва Беларусі Аляксандр Селязнёў у ходзе наведвання завода газетнай паперы, што будуецца ў Шклове.

Паводле яго слоў, у кожнай вобласці рэспублікі з'явіцца адзін такі завод. Акрамя таго, плануецца правесці мадэрнізацыю існуючых вытворчасцяў з мэтай нарошчвання магутнасцяў па выпуску гэтай прадукцыі. Калі ў гэтым годзе вытворчасць газасілікатных блокаў узрасла ў параўнанні з 2003 годам у 2,5 раза, то да 2010 года яе плануецца яшчэ падвоіць. У першую чаргу, гэта звязана з узрастаючай патрэбнасцю ў гэтым будаўнічым матэрыяле як на ўнутраным рынку, так і за мяжой, адзначыў міністр.

Аляксандр Селязнёў таксама паведаміў, што плануецца інвеставаць значныя сродкі ў тэхпераўзбраенне цагельных заводаў з мэтай павелічэння іх магутнасцяў на 200 млн штук цэглы. Гэта больш танна і проста, чым будаваць новыя вытворчасці, паколькі ўжо ёсць неабходная база, ёсць печы абпалу, адпрацаваны тэхналогіі. У прыватнасці, гэта датычыцца прадпрыемстваў у Радашковічах (Мінскі раён), Рэчыцы (Столінскі раён), Мінску і іншых, сказаў Аляксандр Селязнёў.

НА СВЯТЫ МЫ БАГАТЫЯ

Сталіца ўжо гатова сустракаць Новы год і Каляды. Аб гэтым расказаў журналістам начальнік аддзела па справах мастацтва ўпраўлення культуры Мінскага гарадскога выканаўчага камітэта Уладзімір Анціповіч.

— У Мінску будзе ўстаноўлена каля 50 ёлак, — сказаў Уладзімір Анціповіч. — Пройдзе каля 150 агульнагарадскіх мерапрыемстваў, прысвечаных Калядам і Новаму году. Будуць арганізаваны і платныя прадстаўленні для дзетак амаль ва ўсіх дамах культуры, а таксама ў Палацы Рэспублікі і ў канцэртнай зале «Мінск».

Святочныя дні ў Мінску пачынаюцца з 14 снежня. Камітэт па адукацыі правядзе гарадскую выставу дэкаратыўна-прыкладной творчасці «Калядныя фантазіі». Выстава адкрыецца ў Палацы дзяцей і моладзі.

Ужо 20 снежня падарунак атрымаюць дзеці-інваліды. Для іх арганізоўваецца паездка ў Белавежскую пушчу ў рэзідэнцыю Дзеда Мароза.

Усе ахвотныя змогуць пабываць 22 снежня на навагоднім кірмашы, які будзе праходзіць на праспекце Пераможцаў. Святочныя падарункі змогуць атрымаць на каталіцкія і праваслаўныя Каляды дзеці, якія маюць патрэбу ў сацыяльнай падтрымцы. Гэтая акцыя праводзіцца Камітэтам па адукацыі і Беларускім дзіцячым фондам пад дэвізам «Дзеці дзецям».

У 11 раніцы 30 снежня можна будзе назіраць традыцыйнае «нашэсце» Дзядоў Марозаў і Снягурак. Яны пройдуць ад Палаца спорту да Палаца Рэспублікі. Галоўных герояў шэсця будзе каля тысячы чалавек. І ўсе яны возьмуць удзел у навагоднім прадстаўленні, на якім намаганнямі Дзядуляў Марозаў запаліцца галоўная ёлачка Мінска.

Асноўным месцам свята ў сталіцы стане пляцоўка перад Нацыянальнай бібліятэкай Беларусі. Там 31 снежня з дзевяці гадзін вечара і да пяці гадзін раніцы будзе праходзіць спецыяльна падрыхтаваная навагодняя праграма з удзелам вядучых артыстаў Беларусі, лепшых творчых калектываў. Там жа а палове другой ночы расквеціцца неба святочны навагодні феерверк. А ўжо ў першы дзень 2008 года тут увечары збярэцца моладзь, каб патанчыць.

Але першымі ў гэты дзень пачнуць свае «Дзіцячыя забавы» самыя маленькія — іх чакаюць а першай гадзіне дня ў Цэнтральным дзіцячым парку імя Горкага.

Зрэшты, каб адчуць свята, зусім не абавязкова ехаць у цэнтр. Шмат мерапрыемстваў падрыхтавана для жыхароў кожнага раёна Мінска, паўсюдна стаяць ёлкі: на спецыяльных пляцоўках, у парках, каля палацаў і ўніверсамаў. Кожная ў навагоднюю ноч чакае тых, хто хоча святкаваць менавіта каля яе. На сайце Мінгарвыканкама можна будзе азнаёміцца з усімі запланаванымі ў Мінску мерапрыемствамі да Новага года і Калядаў.

Наталля ТАЛІВІНСКАЯ.

Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ.

Карысная парада

ШТУЧНЫ, А ВЫГЛЯДАЕ ЯК НАТУРАЛЬНЫ

Напэўна, ніхто не будзе аспрэчваць, што самы прыгожы матэрыял — гэта той, які быў створаны самой прыродай. Напрыклад, што можа быць больш прыцягальным за тэкстуру масіву драўніны (тут яшчэ і пра экалагічнасць можна прыгадаць). Ці ўзяць натуральны камень — даўгавечны, прыгожы, шматфункцыянальны (можна выкарыстоўваць як для знешніх, так і ўнутраных работ). Адна бяда — каштуе такі матэрыял вельмі дорага, калі, вядома, не гаварыць пра звычайныя валуны, якія апошнім часам многія пачалі выкарыстоўваць для абліцоўкі падмуркаў дамоў, дэкаратыўных агароджаў, пабудовы альтанак і інш. Даволі часта, калі праявіць густ, такое аздабленне дома ці ўчастка выглядае вельмі прывабна, арыгінальна. Але ўнутры памяшкання валуны наўрад ці можна выкарыстоўваць шырока (хіба толькі невялікімі камін абкласці). А калі хочацца? Напэўна, адказваючы на такое пытанне, людзі і прыдумалі замену — штучны камень. Ён значна больш лёгкі за свой прыродны аналаг, адпаведна, менш каштуе, а па эксплуатацыйных характарыстыках не вельмі саступае натуральнаму, можа мець значна больш адценняў і капіраваць ледзьве не што заўгодна. Памятаеце, у пачатку мы згадвалі масіў драўніны? Штучны камень можа дастаткова натуральна імітаваць дошчачкі з захаваннем той самай тэкстуры.

Яго «лепяць» з прыродных арыгіналаў

Калі гаварыць увогуле, штучны камень можна аднесці да пліткі, паколькі адзін з бакоў у яго плоскі. Але гэта адзінае падабенства, бо ні па саставе, ні па спосабе вырабу штучны камень нічога агульнага з керамічнай пліткай не мае.

Розныя вытворцы імкнуцца падкрэсліць, што толькі яны маюць уласныя ноў-хаў, запатэнтаваныя саставы ці кампаненты (у прынцыпе гэта даволі распаўсюджаная практыка, якая ставіць сваёй галоўнай мэтай сама-піяр), але ўвогуле штучны камень можна аднесці да лёгкіх бетонаў. Як правіла, у яго састаў могуць уваходзіць партландцэмент, напаўняльнік кшталту кварцавага пяску, ракушачнік, керамзіт, натуральная пемза, інш. Напачатку з натуральнага матэрыялу-«прататыпу» робяць «злепкі» (капіруючы яго тэкстуру), якія ў далейшым служаць формамі для вырабу штучнага каменя. У іх заліваюць памянёную вышэй сумесь і ўшчыльняюць метадам вібрацыі. Як правіла, у састаў сумесі дадаюць фарбавальнікі, або як варыянт — заліваюць іх у формы непасрэдна перад «ліццём». Прычым раўнамернасці прафарбоўвання спецыяльна не дабіваюцца — чым больш «груба» кладзецца фарба, тым больш арыгінальна выглядаюць гатовыя вырабы. Бывае, што афарбоўваюць ужо цалкам гатовы камень. Выкарыстанне фарбавальнікаў дазваляе мець толькі ў адной калекцыі ў сярэднім 5—6 варыянтаў адценняў і колераў. Таўшчыня вырабаў можа быць ад 0,7 да 10 сантыметраў, адпаведна, вага (у залежнасці ад віду каменя) ад 9 да 50 кілаграмаў. Плошча асобных элементаў можа быць ад 5 квадратных сантыметраў да 0,5 квадратнага метра.

Вам пад «брук» ці пад «цэглу»?

Нейкай адзінай класіфікацыі штучнага каменя па форме паверхні і па геаметрычнай форме не існуе. Але можна вылучыць асноўныя «накірункі».

Па-першае, гэта штучны камень, максімальна набліжаны да свайго натуральнага «продка». Адпаведна, ён не мае і правільных геаметрычных памераў. Сюды можна аднесці так званы колаты камень (імітуе кварц, неапрацаваны мармур), а таксама брук і галечнік.

Пілены камень імітуе пераважна рыхлыя пароды, напрыклад, пясчанікі. Такія вырабы адрозніваюць даволі «акрэсленыя» геаметрычныя памеры і прамыя вуглы. Калекцыя звычайна складаецца з элементаў пэўнага памеру, аднак пры ўстаноўцы іх без швоў яны ствараюць выгляд натуральных суцэльных горных пластоў.

Нарэшце, цэгла. Гэта разнавіднасць штучнага каменя, якая імітуе цагляную кладку. Як правіла, зробленую «пад даўніну» — цэглу ручной фармоўкі. Можна выкарыстоўваць плітку (дарэчы, гэты штучны камень найбольш падобны і па форме, і па таўшчыні, і па вазе на керамічную плітку) як аднаго колеру, так і так званы «мікс» — камень некалькіх колераў.

Усе пералічаныя вышэй разнавіднасці штучнага каменя па форме паверхні і па геаметрычнай форме вырабляюцца ў выглядзе плоскасных элементаў, колькасць якіх вымяраецца ў квадратных метрах. Акрамя таго, выпускаюцца яшчэ вуглавыя, якія вымяраюцца ўжо пагоннымі метрамі. Ёсць таксама акантовачныя элементы для дзвярэй, акон і інш. Гэтыя ўжо прадаюцца паштучна.

Гэта плітка ідзе пад любыя сцены

Абліцоўваць штучным каменем можна любыя цвёрдыя паверхні: бетонныя, цагляныя, металічныя, драўляныя. Пры ўкладцы на апошнія дзве папярэдне да іх мацуецца металічная сетка, праводзіцца іншая падрыхтоўчая работа. Бетонныя і цагляныя сцены ў прынцыпе пажадана толькі выраўняць, камень можна ўкладваць нават на тынкоўку, папярэдне апрацаваўшы яе грунтоўкай. Галоўнае — пачуццё меры, бо наўрад ці ўнутры невялікага памяшкання будзе да месца кладка з валуноў. Гэта, хутчэй, для знешніх работ матэрыял.

Мацаваць да паверхняў штучны камень можна ў прынцыпе і з дапамогай цэментнага раствору, аднак лепш браць спецыяльныя віды цэментнага клею, хоць можна і клей для керамічнай пліткі. Ёсць два спосабы мантажу: бясшоўны і з расшыўкай швоў. Пры першым элементы ўкладваюцца ўшчыльную адзін да аднаго, некаторыя памянёныя намі вышэй віды матэрыялу толькі такім чынам і ўкладваюцца. Пры другім варыянце элементы манціруюцца на паверхні на адлегласці 1—2,5 сантыметра адзін ад аднаго. Потым гэтыя швы «зашываюць» спецыяльнымі сумесямі, якія рэкамендаваны вытворцамі для таго ці іншага віду абліцовачнага матэрыялу.

Дзе канкрэтна можна выкарыстоўваць штучны камень? Пры фасадных работах — для абліцоўкі ўласна фасадаў, цокаляў, лесвіц, агароджаў балконаў і інш. Пры інтэр'ерных — для аздаблення сцен практычна любых жылых памяшканняў (калі гаварыць пра жыллё). Плошча паверхні разлічваецца шляхам памнажэння агульнай даўжыні паверхні на яе вышыню мінус плошча дзвярэй, акон, а таксама плошча, якая будзе пакрывацца вуглавымі элементамі (пагонны метр іх прыблізна роўны 0,2 квадратнага метра). Лепш на ўсякі выпадак мець пэўную колькасць дадатковых плоскасных і вуглавых элементаў. З першымі могуць узнікаць праблемы: паштучна іх прадаюць не заўсёды, а ў скрыні, скажам, можа быць і 75 штук; да таго ж майце на ўвазе, што часам памер кладкі — 1 квадратны метр — можа быць указаны з улікам расшывачных швоў пэўнай шырыні (на гэтым, быў сведкам, памыляюцца нават прафесіяналы).

У інтэр'еры — «кропкавае» выкарыстанне

Штучным каменем у Мінску гандлююць некалькі салонаў. Можна звярнуць увагу на яго на будаўнічых рынках, хоць, на мой погляд, стаўленне там да спажыўца не тое. Як ужо неяк пісаў у «Карыснай парадзе», хто зацікавіцца, раю наведаць спецыялізаваную выставу. Вытворцы? Што б ні пісалі гандляры ў сваіх рэкламных буклетах, якімі б дылерамі ні выступалі, многае насамрэч да нас вязуць з Расіі. І неблагой якасці, заўважу. Праўда, апошнім часам з'явілася і айчынная прадукцыя. Рэкламаваць дакладна не буду, але камень каштуе недзе 40—50 тысяч рублёў за квадратны метр (вага — каля 20 кілаграмаў).

Усё б нічога, але на мой суб'ектыўны погляд, даруйце за каламбур, выглядае той штучны камень неяк не зусім натуральна. А мы што пішам: штучны, а нібыта натуральны. Адзін плюс — цана. Магчыма, для знешніх работ і падыдзе ён, але для ўнутранай абліцоўкі раіў бы звярнуць увагу на замежную прадукцыю.

Цэны? Нятанна, скажам так. Адзін квадратны метр пліткі каштуе (цэны, зразумела, па асобных калекцыях) ад 22 да 42 долараў, вуглавы элемент — 1,3—7,4 долара за штуку. Клей для ўкладкі — 22 долары за 25 кілаграмаў, яшчэ 10 у.е. за кожныя 5 кілаграмаў спецыяльнай расшыўкі. 32 долары каштуе 5 літраў гідрафабізуючага саставу. Плюс, вядома, кошт работы па абліцоўцы, якая, у залежнасці ад канкрэтнага віду каменя, можа складаць 40—70 працэнтаў кошту самога матэрыялу. Дорага? Так, але ёсць выйсце. Штучным каменем не абавязкова пакрываць цалкам нейкія паверхні. Многія ўжо, напэўна, звярталі ўвагу, як аформлены інтэр'ер у некаторых магазінах, кафэ, офісах: штучным каменем аздабляецца толькі нейкі элемент памяшкання — арка, уваходныя дзверы, частка сцяны. Гаворка ў такіх выпадках не ідзе пра вялікія маштабы і, адпаведна, грошы. Затое вы атрымаеце арыгінальны элемент дызайну. Побач з маім домам бачыў на трэцім паверсе кватэру (з вуліцы, зразумела; толькі не трэба гаварыць, што мы, асабліва калі робім рамонт, не зазіраем у чужыя вокны), дзе штучным каменем абліцаваны ўнутраныя адкосы акон. Вельмі прыгожа. Штучны камень, у прынцыпе, спалучаецца з любымі іншымі аддзелачнымі матэрыяламі, але найлепш, на мой погляд, з натуральным дрэвам, каваным жалезам, скурай — хоць бы ў якасці іх асобных элементаў у інтэр'еры.

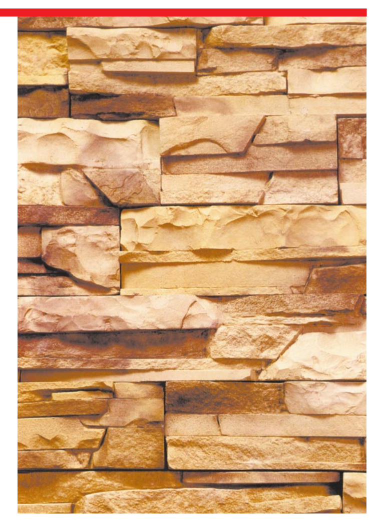

Сяргей РАСОЛЬКА.

ГАЗЕТНЫ СЕРЫЯЛ «ЖАНАЦІКІ»

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Finita la commedia (італ.) Я амаль падрыхтаваны. Я роўна дыхаю, я не хвалююся, я ўсё здолею. Я мужык, у рэшце рэшт. Усё роўна выбару ўжо няма. Бо сёння я жанюся. Напісаў і не паверыў. Так, заручаюся ланцугамі Гіменэя. Сустрэць бы яго хоць разок, ужо пастараўся б даходліва выказаць гэтаму сынку грэчаскіх багоў усё, што пра яго думаю.

Добра, нахай важне пакуль. Аб чым гэта я? Напэўна, пра тое, што з нагоды майго вяселля ў газеце «Звязда» з'яўляецца новая рубрыка. Пра нагоду, зразумела, жартую, бо нервуюся, усё ж такі хочацца заключыць шлюб толькі першы і апошні раз. І магчымасць гэтая ўжо наступіла. А калі сур'ёзна, то на радках газетнага серыяла «Жанацікі» карэспандэнт газеты, а па сумяшчальніцтву яшчэ і ваш пакорлівы слуга, будзе распавядаць пра гісторыю свайго сямейнага жыцця. Так бы мовіць, амаль у рэжыме нон-стоп. Пачынаецца сёння ў 15.00. А колькі працягнецца — лёс пакажа. Затое ў вас, паважаныя чытачы, ёсць унікальная магчымасць зазірнуць праз газетную старонку на прыватнае жыццё людзей, якія знаходзяцца побач з вамі. Магчыма, нават і за сцяной, у суседняй кватэры. Спадзяёмся, што гэта дапаможа і вам. Бо складанасці сямейнага жыцця (а без іх — зусім нецікава!) ва ўсіх амаль аднолькавыя, а радасці і добрыя падзеі — заўсёды доўгачаканыя.

Такім чынам, галоўныя дзеючыя героі, як увогуле здагадаліся, гэта ўласнай персонай я, і мая, у залежнасці ад таго, у які час вы чытаеце, «будучая» ці «ўжо» жонка. Яе завуць Ганна. Акрамя таго, у нашую кампанію зацясаўся трэці член новай сям'і — Кот. З вялікай літары, бо Яго Высокасць Гранд Чэмпіён Еўропы кот Кардынал Марцін (ці Марцыпан, па простаму) іншых адносінаў да сябе не трывае. Мы нават ходзім час ад часу на цыпачках, калі ў яго дрэнны настрой. Каб лішні раз не патурбаваць свяшчэнную жывёлу. У каго ёсць каты — пацвердзіць, што так яно і ёсць. Гэтыя чатырохногія, здаецца, разумнейшыя за людзей, яны прыкмячаюць усе нашы слабасці і звычкі, а потым без сумлення карыстаюцца імі на сваю карысць. Пра ката я магу распавядаць бясконца. Да таго ж, ён яшчэ і лысай пароды — сфінкс. Гэта такі голы кот, зусім без поўсці. Надакучыў я расказамі пра ката ўсім сябрам і знаёмым. Зараз і да вас дабраўся. А мы яго любім амаль што як дзіця. З'явіўся ён два гады таму, калі мы, як прасунутая пара, вырашылі спачатку пажыць разам, не заключаючы шлюбу. Набраліся, значыць, модных замежных павеваў. Вядома ж, на тайную маю радасць і зайздрасць некаторых ужо жанатых сяброў і непаразуменне бацькоў. Затое зараз я ўпэўнены ў карысці такіх адносінаў. Пры ўмове, безумоўна ж, калі яны не зацягваюцца на дзесяцігоддзе. Як у адных знаёмых, якія ўжо маюць шасцігадовага сына, але заключылі шлюб толькі, калі трэба было атрымліваць кватэру па службовай чарзе — сямейным давалі больш пакояў ці што там яшчэ. А з-за ката мы нават у камандзіроўкі па рабоце ездзім згодна з унутраным сямейным раскладам — каб мурзіка аднаго ў кватэры не пакідаць. Бо ў яго прысутнасці нават і пасварыцца, чаму ў халадзільніку пуста, толкам не можна. Сорамна неяк становіцца, ды і ён адчувае нервовую атмасферу — пачынае мітусіцца, нервавацца і гукі выдае — амаль як плача. Як тут лаяцца? Даводзіцца бегчы супакойваць маленькага.

Дарагія Дзіма і Аня!

Сёння вы ствараеце сям'ю. Хай у ёй заўсёды будуць, прынамсі, дзве рэчы — лад і хлеб. Лад — бо толькі ў ім, толькі ў згодзе можна знайсці правільныя і дакладныя адказы на ўсе пытанні, выйсце з самай складанай сітуацыі. Хлеб — бо ён — усяму галава. Ён дасць сілы вам і вашым дзецям, дапаможа перадолець усе выпрабаванні, якія выпадуць на вашу долю. У гэты дзень, калі дзве палавінкі, адна адну сустрэўшы, вырашылі стаць адным лёсам, мы жадаем вам шчасця, здароўя, міру і цяпла. І галоўнае: памятайце, сям'я, сагрэтая каханнем, заўсёды надзейная і моцная. Разам вы здолееце ўсё. Хай збываюцца ўсе вашы мары!

Заўсёды з вамі — звяздоўцы.

Карацей кажучы, над нашай любоўю да ката ўсе смяюцца. І ўвогуле, мы «нестандартныя» ў вачах некаторых. Заключаем шлюб у пост, напрыклад. Суседскія бабулькі з неўхваленнем косяцца, усе госці, праз аднаго, пытаюцца — чаму? Хоць скрозь зямлю праваліся. Але мы не засмучаемся, бо звяртаць увагу на размовы — справа вельмі няўдзячная. Лепш зрабіць не паводле прынцыпу АБС (гэта не тэрмін аўтамабілістаў, а хутчэй, з лексікону тых, хто сядзіць на лаўцы і чэша языком — «адна бабка сказала»), а так, як правільна. І, як мы даведаліся ў святара, роспіс у ЗАГСе — гэта заключэнне пэўнага юрыдычнага пагаднення з дзяржавай, і да спраў нябёсаў ніякага дачынення не мае. Таму бабулькі адышлі на другі план, і жыць стала больш спакайней, хоць і вясельных турбот хапае.

У нашы дні жаніцца — каштоўная выгода. Хто глядзеў толькі цэннікі на ўбор нявесты, арэнду залы, кошт меню і пракат аўтамабіляў — ведае, што я маю на ўвазе. Дарэчы, лімузінаў ці кабрыялетаў у нас не будзе. Бо я веру не ў забабоны, але ў пэўныя знакі і падзеі, якія, неадназначна была магчымасць пераканацца, пакідае нам лёс для папярэджання. Два гады таму жаніўся мой сябра. Тады арганізатары ўзялі на пракат дванаццаць аўтамабіляў. Як пажадала нявеста (але быў супраць жаніх), яны былі аднолькавага колеру і мадэлі. Дванаццаць шыкоўных беласнежных «мерседэсаў» суправаджалі наканаваных і іх гасцей усе два дні. А праз чатыры тыдні маладыя падалі на развод. Другі мой знаёмы, яму зараз сорак пяць-сорак шэсць, раней меў доступ да партыйнага гаража. І гадоў дваццаць таму яго вясельны картэж урадавых ЗІЛаў віталі ўсе сталічныя гаішнікі. Потым праз гадоў пяць ён развёўся. Потым прайшоў час, і ўжо ў пачатку новага стагоддзя ён жаніўся зноў. Па старой памяці, паехаў на роспіс на такіх жа самых ЗІЛах, праўда, ужо заплаціўшы немаленькія грошы, і без «блатных» нумароў. І вось — зноў развёўся.

Гэтыя мужчыны будуць сёння вечарам гуляць на маім вяселлі. І кожны з іх ужо да свята паспеў выпытаць, на якой машыне я паеду ў ЗАГС. Таму лімузін браць я не стаў. Ну іх... Тым больш, не модна ўжо. Паеду на звычайных машынах.

Я нават (нікому не казаў, тым больш будучай жонцы, толькі вам) вясельную сукенку нявесты бачыў! Тут дазваляецца завойкаць у роспачы, маўляў, усё прапала, дрэнная прыкмета. Ну так, не спецыяльна, а раптоўна заўважыў, калі гартаў фатаздымкі на мабільніку маёй Ганначкі. Але я, як сумленны хлапец, адразу ж выключыў тэлефон. І, даю вам слова, амаль ніякіх драбніц не разгледзеў. Ну, белая, ну, доўгая. Дык яны ўсе такія...

А так я зусім не хвалююся, у адрозненне ад сваёй палавіны. Яна ўжо за тры тыдні да вяселля пагнала мяне ў салярый, каб мой бледны твар стаў хоць крыху больш падобны на звычайны, «чалавечы». І я паслухмяна, без спрэчак, пакрочыў. Гэта ж трэба — яна ўжо садзіцца мне на галаву і ножкамі боўтае. Што будзе пасля года сямейнага жыцця? Зусім стане распараджацца? Гэта і ёсць мой начны жах апошніх месяцаў! І буду я паслухмяна выкідваць смецце кожны вечар, а па суботах пыласосіць кілімовую дарожку «на пільна». Дарэчы, мая каханая таксама вельмі асцерагаецца, а ну як стану я ўсім камандаваць пасля вяселля. Напрыклад: «Жонка, прынясі тапкі» (хе-хе, карысная ідэя). А мае неразумныя сябрукі пасяліліся на кухні. Салярый майму твару дапамог, дарэчы, мала.

Сапраўды ж, мы мяркуем, усё будзе нармальна. Галоўнае, як думаецца, усё ж такі не штамп у пашпарце, а (банальнасць) пачуцці. І яшчэ розум. Бо шлюб, удваіх ужо зразумелі, не свята і не будні. А работа, над сабой і над партнёрам. І калі выконваць яе з жаданнем і ахвотай, то сямейных лаек «хто кім камандуе» ўвогуле не ўзнікне. Гэта мне так падаецца. А як будзе сапраўды, пажывём — пабачым. І раскажам вам.

Таму жанюся я са спакойным сэрцам. Сёння і назаўсёды. Ура!!!

Да сустрэчы, паважаныя.

Дзмітрый АЛЬФЕР.

Сёняшні каментарый скульптара Уладзіміра ЖБАНАВА. Мэтр не так даўно аддаў замуж сваю дачку:

— Маладым мужу і жонцы трэба настройвацца не толькі на радаснае жыццё і залатыя палацы, але і на сустрэчу перашкод і цяжкасцяў. Любоў будзе толькі на першым прыпынку, а потым да яе далучаецца быт. Жыццё часам падкідвае такога неверагоднага «ката ў мяху», што і ўявіць немагчыма. Таму лепш думаць і пра тое, што могуць узнікнуць складанасці, тады сумеснае жыццё пойдзе гладка. Яшчэ трэба быць не толькі закаханымі, але і добрымі сябрамі адно для аднаго.

Добрае вяселле — гэта калі на ім не змаўкаюць гукі. Жарты, смех, цыгане, конкурсы, сумбур... Галоўнае, каб не было напружанай цішыні. Я танцаваў на вяселлі сваёй дачкі да ўпаду ў прамым сэнсе.

І вельмі крыўдзіць, калі людзі, якія абяцалі прыйсці, не завіталі на вяселле.

На конкурс апавяданняў

У пісьме Генадзя Аўласенкі ёсць асаблівасць. Спалучэнне беларускасці і традыцыйнасці, вясковага фальклору — з рэальнасцю. Што надае яго творам прытчавасць — кожны раз зайздросную і прываблівую, — непаўторнасць яго голасу, чаго так не стае сучаснай, з прэтэнзіяй на мадэрнізм, прозе.

Віктар КАЗЬКО.

Генадзь АЎЛАСЕНКА

ВЫПАДАК НА БАЛОЦЕ

Спачатку Максім нават не спалохаўся, страх прыйшоў потым. У першую ж хвіліну, скочыўшы на чарговую купіну і раптам праваліўшыся амаль па калена ў балотную твань, ён адчуў толькі злосць на сваю няўклюдасць, ды яшчэ прыкрасць ад таго, што так няўдала ўсё атрымалася. Халодная брудная вада адразу ж пацякла ў боты... і зараз прыйдзецца ажно пяць кіламетраў перціся да вёскі ў мокрым абутку. А раніцай зноў залажыць горла, гэта ўжо як пяць пальцаў...

Але калі ён, таргануўшыся, каб вызваліць ногі з балотнага палону, адчуў, што гэта будзе не так проста зрабіць, — прыйшла першая занепакоенасць. Не страх яшчэ, але нешта вельмі падобнае на яго. Тым больш што ад гэтага адчайнага рыўка ногі загрузлі яшчэ глыбей, і ўжо нават калені апынуліся ў вадзе...

«Нічога сабе прыгода! І гэта на нашым маленькім балотцы, якое я выхадзіў уздоўж і ўпоперак!»

Ён паглядзеў на вядзерца з журавінамі, якое трымаў у левай руцэ. Вядзерца было амаль поўнае, але ж куды яго ў такім разе дзець? Кінуць уперад, на пагорак? Рызыкоўна, бо ягады могуць рассыпацца...

І раптам Максім зразумеў, што балота ўсмоктвае яго. Вось ужо і ніжні край штармоўкі ў вадзе...

Вось тут Максіма і ахапіў першы страх. Не клапоцячыся больш аб журавінах — гары яны гарам! — ён кінуў вядзерца ў напрамку пагорка, і яно, вядома ж, звалілася на бок. Але Максіму было ўжо не да журавін, як апантаны, ён ірвануўся, напружваючы ўсе сілы... але балота і не думала адпускаць яго...

— Вось чорт! — прамармытаў Максім праз моцна сцятыя зубы і, нахіліўшыся ўперад, паспрабаваў дацягнуцца рукой да зараснікаў вербалозу на самай ускраіне пагорка. Не дацягнуўся, толькі загруз у багне амаль па пояс.

У поўным адчаі Максім глянуў спачатку ў адзін бок, потым у другі. Звычайна на балотцы ў гэты час былі ягаднікі, хоць некалькі чалавек ды прысутнічала, і Максіму гэта не вельмі падабалася... канкурэнты, як-ніяк... А вось сёння, калі трэба, нікога навокал не бачна, не чутна...

Ці ўсё ж паспрабаваць, паклікаць?

— Гэй! — як мага гучней крыкнуў Максім. — Людзі! Дапамажыце!

Ён змоўк, прыслухоўваючыся, але наўкол па-ранейшаму было ціха.

Між тым туманная раніца паступова саступала месца яснаму верасьнёўскаму дню. Сонца ўжо амаль узнялося над лесам... і Максім успомніў раптам, што сёння пасля абеду збіраліся яны з жонкай у райцэнтр, дакладней, у райцэнтр трэба было жонцы, а Максім абяцаў адвезці яе туды на матацыкле...

І вось такая няўдача!

— Гэй! — зноў закрычаў Максім што ёсць моцы: — Людзі! Сюды!

Ён ужо загруз амаль што па грудзі, і ўсё працягваў і працягваў павольна апускацца ўніз.

Сонца паступова пачало прыпякаць, і паветра над балотцам хутка прагравалася. Але балотная твань была халоднай, нібы лёд, і ў Максіма моцна змерзлі ногі. Ён спрабаваў паварушыць імі хоць крыху, але ў яго не атрымлівалася гэтага зрабіць.

«Вось і смерць надышла! — мільганула ў галаве Максіма панічная думка. — Дый так недарэчна!»

— Ты лічыш, што недарэчна?

— Што?! — імгненна ўскінуўшы галаву, Максім раптам убачыў прама перад сабой, сярод невысокага вербалозу, нейкага мужчыну ў чорнай вопратцы. Сэрца радасна застукала ў грудзях, ён працягнуў у бок незнаёмца руку, усю ў чорнай балотнай твані.

— Дзякуй, браток! А я ўжо думаў: усё, кранты мне!

Але незнаёмец чамусьці не спяшаўся з дапамогай. Замест гэтага ён толькі ляніва агледзеўся па баках, пазяхнуў і, зноў павярнуўшыся ў бок Максіма, прагаварыў павольна, нібыта ўсміхнуўся:

— Ты так і не адказаў на маё пытанне!

— Якое пытанне? — аж сумеўся Максім, адчуваючы, як халодная твань цягне яго ўніз. — Я прашу дапамогі, а ты...

— А я спытаў: ты што, і сапраўды лічыш сваю смерць недарэчнай?

— Смерць?! — Максіма раптам ахапіла злосць, ды такая, што імгненна выцесніла з душы рэшткі страху. — Я пакуль што яшчэ жыву! Жывы, жартаўнік ты хрэнаў! Жывы, чуеш ты, жывы!

— Пакуль што... — паўтарыў незнаёмец, і Максім змоўк, адчуваючы, як на яго з новай сілай навальваецца страх. Толькі цяпер ён змог больш уважліва разгледзець незнаёмца... дзіўнага нейкага незнаёмца.

Па-першае, ягонае адзенне, вельмі нязвычнае для балота. Бездакорна чорны фрак, чорныя вузкія панталоны, чорныя бліскучыя чаравікі без адзінай нават крапелькі бруду. Асляпляльна-белыя пальчаткі і асляпляльна-чорны цыліндр на галаве...

Па-другое, вочы незнаёмца. Яны былі вялізнымі, чырвонымі, з вузкімі прадаўгаватымі шчылінамі замест зрэнкаў...

І яшчэ, у тым месцы, дзе стаяў незнаёмец, прама з-пад ног чорных выбіваліся ўверх тонкія струменьчыкі пары...

«Гэта не чалавек! — ліхаманкава падумалася Максіму. — Хто ж гэта?!»

Але зараз Максіму было ўжо ўсё роўна, хто перад ім. Ён не хацеў паміраць.

— Памажы! — ледзь чутна прахрыпеў Максім, зноў працягваючы руку ў бок незнаёмца. — Выцягні!

Прысеўшы на кукішкі, незнаёмец уважліва глядзеў на Максіма жудаснымі вачыма.

— І ўсё ж я чакаю адказу на сваё пытанне, — павольна прагаварыў ён, і ў рыпучым голасе незнаёмца Максім адчуў прыхаваную пагрозу. — Ты лічыш сваю смерць недарэчнай, хіба не так?

— Так, так! — захрыпеў Максім, адчуваючы, як ледзяная вада апякае шыю. — Я так лічу!

— А смерць хлопчыка, якога ты збіў тры гады таму... яна таксама з разраду недарэчных?

— Якога хлопчыка?! — Максім паспрабаваў варухнуцца, але балота трымала моцна. — Я нікога не збіваў!

Незнаёмец раптам усміхнуўся, і Максіма аж скаланула ад выгляду ягоных дробных і на дзіва вострых зубоў.

— Ён застаўся жывы, гэты хлопчык! — закрычаў Максім, заплюшчваючы вочы... толькі б не бачыць гэтай страшэннай пашчы зусім побач са сваім тварам, толькі б не адчуваць той нясцерпнай гарачыні і смуроду, якія ад яе сыходзілі... — Я сам бачыў у люстэрка, як ён ускочыў на ногі і нават узняў свой веласіпед! Я сам гэта бачыў!

— Ён сканаў праз некалькі хвілін пасля таго, як узняў веласіпед, — пачуў Максім каля самага свайго вуха непрыемны голас незнаёмца. — Калі б ты тады спыніўся, ты б і гэта ўбачыў. Але ж ты не спыніўся...

Вада дайшла Максіму амаль да самага рота. Каб не захлынуцца, даводзілася як мага вышэй узняць галаву.

— Ты хочаш пакараць мяне за тое, што я не спыніўся?! — прахрыпеў ён, адплёўваючы балотную твань і ціну. — Бо я вінаваты толькі ў гэтым... у астатнім хлопчык вінаваты сам... калі ты ведаеш усё — ты павінен ведаць і гэта!

Ягоную правую руку сціснула нібы распаленымі абцугамі і Максім, ускрыкнуўшы ад болю, зразумеў раптам, што незнаёмец трымае яго. Не выцягвае, а менавіта трымае.

— Ну ні ў чым ты мяне не абвінавачваеш? Я, наогул, нікога, ніколі і ні ў чым не абвінавачваю! Вось і зараз я толькі спрабаваў высветліць, чыя ж смерць была больш недарэчнай: ягоная ці твая?

«Была! — падумалася Максіму. — Ён сказаў і «Была»! Выходзіць, ён і не думае ратаваць мяне з багны...»

— Хто ты такі і што табе ад мяне трэба?! — прахрыпеў Максім, па-ранейшаму не расплюшчваючы вачэй... правая рука гарэла так, нібыта яе палілі адкрытым полымем. — Табе ж ад мяне штосьці трэба, хіба не так? Што?! Душа?!

Незнаёмец ціха засмяяўся.

— Я вазьму ў цябе тое, аб чым ты і сам яшчэ не здагадваешся!

Звонкі сабачы брэх пачуўся дзесьці зусім побач. І жаночыя галасы, Максім адчуў раптам, як незнаёмец тарганууў яго за руку, адным магутным рыўком выцягваючы з балота... у наступны момант ён страціў прытомнасць...

Ачуняўшы праз нейкі час і расплюшчыўшы вочы, Максім быў упэўнены, што ляжыць ля куста вербалозу, увесь, з галавы да ног, перапэцканы балотнай тванню. Але раптам аказалася, што ён стаіць з поўным вядзерцам журавін каля гэтага самага куста і адзенне ягонае сухое і зусім чыстае. А непадалёк збіраюць ягады нейкія жанчыны, не звяртаючы на канкурэнта аніякай увагі. Толькі маленькі чорны шчанюк крыху зацікавіўся Максімам і нават ляніва брахануў два ці тры разы ў ягоны бок.

І ніякага чорнага балотнага «акна», ніякай нават прыкметы таго, што зусім нядаўна тут, загрузнуўшы ў багне, ледзь не захлынуўся чалавек. Зямля вакол Максіма была хоць і гразкай, але даволі надзейнай, як і паўсюдна на невялікім гэтым балотцы.

«Што ж гэта было? — разгублена падумалася Максіму. — Няўжо ўсё гэта мне толькі здалося?»

Ён падняў галаву і паглядзеў на сонца. Было ўжо гадзін адзінаццаць, калі не больш. І дадому ісці не менш за гадзіну, а ён жа абяцаў жонцы адвезці яе ў бальніцу, у жаночую кансультацыю...

Стоп! А навошта ёй у гэтую самую кансультацыю?! Ён неяк не стаў пытацца, а сама яна не гаварыла... Няўжо яна...

Няўжо яна, нарэшце, зацяжарала?! Праз дзесяць гадоў сумеснага жыцця... дзесяць гадоў надзей і горкіх расчараванняў... няўжо, нарэшце, гэта адбылося?!

Ён стане бацькам!

І раптам Максіму ўспомніліся апошнія словы незнаёмца ў чорным. Як ён там сказаў? Вазьму тое, аб чым ты і сам яшчэ не здагадваешся...

Але ж яго не было, гэтага незнаёмца! І не было багны, яе проста не магло быць на маленькім гэтым балотцы! Усё гэта толькі прымроілася Максіму... так, напэўна, бывае...

Ці не бывае? Бо вельмі ўжо рэальна, да жаху рэальна ўсё выглядала! І балотная твань, якая зімовым холадам апякала цела, і сам незнаёмец у чорным з такімі жудаснымі вачыма і рукамі, якія апякалі ўжо па-сапраўднаму...

І гэтыя, самыя апошнія ягоныя словы...

«...вазьму тое, аб чым ты і сам яшчэ не здагадваешся!»

І той хлопчык, на шашы... няўжо ён і сапраўды сканаў?!

Глупства! Глупства! Глупства!

Апусціўшы вядзерца на зямлю, Максім абхапіў рукамі скроні і моцна іх сціснуў. Не трэба аб гэтым думаць... ды і не думаў ён пра гэта, проста прымушаў сябе не думаць! Ён цешыў сябе надзеяй, што ўсё тады абышлося... бо яго ж не аб'явілі ў вышук, не знайшлі, не арыштавалі, у рэшце рэшт, а значыцца...

Значыцца, што? Што ў нас стопрацэнтная выкрывальнасць злачынстваў? Але ж гэта не так, ні ў адной краіне свету такога няма...

Хлопчык на шашы выглядаў гадоў на дзесяць-адзінаццаць. Зараз яму было б... колькі б яму было зараз? Трынаццаць? Чатырнаццаць?

А можа, ягоная жонка і не цяжарная зусім? Можа, у кансультацыі ёй трэба зусім па іншых справах? Ці мала існуе жаночых хвароб, самых розных...

А той хлопчык... ён сам ва ўсім вінаваты! Не трэба кідацца пад колёсы, не трэба, наогул, такім малым ездзіць па шашы... куды толькі бацькі глядзяць!

І ён не мог загінуць, той хлопчык... Самае горшае, што магло здарыцца з ім — два-тры сінякі... ну, у крайнім выпадку, вывіх ці пераломам. І гэта было так даўно...

І тут погляд Максіма спыніўся на зялёнай купіне непадалёк. Гэта была тая самая купіна, якая так падвяла яго... ступіўшы на якую, ён і загруз ці то наяве, ці то ў сваіх хваравітых трызненнях...

Яна выглядала такой бяскрыўднай...

І Максім скокнуў прама на купіну. І ўпаў, згубіўшы раўнавагу, і рассыпаўшы пры гэтым амаль палову ягад...

Дзіўна, але чамусьці гэта яго нават не засмуціла. Больш за тое, ускочыўшы на ногі і прыгаршчамі падбіраючы рассыпаныя ягады, Максім адчуў нейкую нечувалую бадзёрасць. Купіна аказалася самай звычайнай купінай, і нічым больш, а значыцца...

І тут Максім нечакана ўбачыў сляды ад чаравікаў каля куста вербалозу. Дзіўныя сляды, нібыта выпаленыя чымсьці вельмі гарачым, бо трава там пажухла і нават крыху абгарэла па краях...

І яны хутка знікалі, гэтыя сляды! Жоўтая, пажухлая трава на вачах у Максіма станавілася ўсё зяленейшай і зелянейшай... вось ужо яна зусім не адрозніваецца ад суседняй травы... нічым нават не адрозніваецца...

Што гэта, зноў трызненні? А рука, правая ягоная рука, што з ёй?

Максім хуценька закасаў рукаў і доўга глядзеў на тое месца на запясці, за якое і трымаў яго незнаёмец... глядзеў, але так і не ўбачыў там нічога звышасаблівага. Рука як рука, крышачку баліць, праўда...

Зноў паглядзеўшы на купіну, Максім павольна наблізіўся да яе.

— Забяры мяне! — ледзь чутна прашаптаў ён невядома каму. — Не сына, мяне! Бо гэта я вінаваты ва ўсім — за што ж яму адказваць?!

Потым ён змоўк, чакаючы чагосьці, але нічога так і не адбылося.

— Забяры! — амаль умольна паўтарыў Максім. — Я больш не буду прасіць аб дапамозе... праўда, не буду!

І зноў нічога не адбылося.

— Ну і чорт з табой!

Не думаючы больш ні аб чым, баючыся думаць, Максім падхапіў вядзерца і хутка пакрочыў да вёскі. Ён ішоў напрасткі праз балотца, ішоў, нібыта знарок выбіраючы на сваім шляху самыя гразкія і самыя падазроныя месцы, ён ступаў па іх з усёй сілы, так, нібыта жадаў праваліцца кудысьці ўніз... зноў праваліцца, загрузнуць, адчуць, як амаль ледзяная вада кіпенем апякае цела...

Але ўсё было дарэмна. Не было такіх месцаў на маленькім гэтым балотцы, іх проста не магло тут быць. І каму, як не Максіму, было ведаць пра гэта...

г. Чэрвень.

ДОМ — ЗА ПАЎЦАНЫ

Дорага абышлася 49-гадовай жыхарцы Маладзечна яе даверлівасць: ёй скарысталіся на сваю карысць двое раней судзімых і непрацуючых прайдзісветаў.

36- і 32-гадовыя маладзечанцы, як паведамілі карэспандэнту нашай газеты ў аддзеле інфармацыі і грамадскіх сувязяў УУС Мінаблвыканкама, паабяцалі жанчыне, што дапамогуць прадаць ёй дом за 5 тысяч долараў ЗША. Між іншым, часткова яны стрымалі слова: прадаўшы летась жыллё, двойка выплаціла пацярпелай 2,5 тысячы долараў — палову ад абяцанага. А свае ж паслугі прайдзісветы ацанілі ў 5 мільёнаў 352 тысячы рублёў, якія прысвоілі пасля здзелкі па продажы дома. У адносінах да гэтых дзялкоў узбуджана крымінальная справа, абодва затрыманы.

Ігар ГРЫШЫН.

У ПОЛЫМІ ЗАГІНУЛІ ДВОЕ...

У Мінскім раёне непадалёк ад гарадской звалкі быў знойдзены абгарэлы труп жанчыны. Зараз абставіны гібелі і асоба загінулай устанаўліваюцца.

У вёсцы Каменка Уздзенскага раёна ў ноч з суботы на нядзелю на пажары загінуў гаспадар драўлянага дома, пенсіянер 1938 года нараджэння. Згодна з папярэднімі данымі, прычынай пажару стала неасцярожнае курэнне мужчыны ў нецвярозым стане. Усяго за выхадныя дні на тэрыторыі Мінскай вобласці адбылося 15 пажараў.

Сяргей РАСОЛЬКА.

Зімовыя зацемкі

УСПАМІН ПРА СНЕГ

Люблю снег, а яго ў гэтым годзе яшчэ не бачыла ў Брэсце. Па ўсёй краіне прайшлі снегапады, а на заходнім яе рубяжы адзін дзень толькі пакружыліся сняжынкі ў паветры, ды і тыя раставалі на ляту. Крыўдна, за нейкія дваццаць кіламетраў, у ваколіцах Жабінкі, палеткі на колькі дзён адзяваліся ў белае пакрывала, а тут за акном спрэс шэра-карычневы брудны колер і адпаведны настрой. І ўжо не ведаеш, хваліць ці лаяць рэкламу, якая настойліва напамінае пра будучы Новы год. Сёлета, здаецца, такі напамін пачаўся занадта рана. Яшчэ цэлы месяц заставаўся да свята, а нам прапаноўвалі купіць дарагія падарункі, запасціся аграмаднымі штучнымі ялінамі, аформіць заказ на «Дзеда па выкліку». У магазіне базы «Бакалея» зніклі з паліц дарагія віскі і каньякі, якіх было навалам яшчэ пару тыдняў таму. Невядома, ці то суайчыннікі так добра жывуць, ці баяцца, што і гэты тавар падаражае.

Але ж гандаль не стамляецца запэўніваць, што ўсяго хопіць на навагоднія святы. Не хапіць можа іншага, чаго не купіш за грошы. Гэта няпраўда, што сюрпрызаў, нечага незвычайнага калянднымі днямі чакаюць толькі дзеці. Дарослыя таксама чакаюць, толькі не прызнаюцца ў гэтым. Проста дзеці хутка забываюць навагоднія прыгоды, нечаканыя падарункі, а дарослыя помняць доўга.

Надыходзяць калядныя святы, і зноў успамінаецца ёлка, якую мы ўпрыгожвалі ў пружанскім інтэрнаце. Аўтар гэтых радкоў працавала там па размеркаванні ў сельгасаддзеле раёнкі. Жылі мы ў інтэрнаце будаўнічай арганізацыі, у пакоі яшчэ дзве дзяўчыны — бібліятэкары. За першыя паўгода сваёй працоўнай біяграфіі сябрамі не паспелі абзавесціся. Нават святкаваць асабліва не збіраліся, хіба чыста сімвалічна. Ёлкі ў нас не было. На дварэ стаяла эпоха, калі прадаўцы паказвалі на паўпустыя паліцы са словамі: «Усё перад вамі». У рэдакцыю ж газеты прыходзілі пісьмы з абурэннямі ананімных аўтараў накшталт гэтага: «у продаж такіх цукерак не выкідалі, а ў суседа пад дзвярыма валяецца цэлая гурба фанцікаў ад «Грыльяжа», прашу разабрацца, адкуль». Дык вось раніцай звычайнага выхаднога, па календары — пераднавагодняга дня да нас у пакой пастукалі. Я адчыніла дзверы, а на парозе з вялікай пушыстай ёлкай стаяў аграном аднаго з калгасаў. Неяк крыху разгублена ён вымавіў: «Вось ёлку вам прывёз з самай пушчы. Але калі яна вам не спадабалася, то прывязу іншую». Мы ў адзін голас закрычалі, што ёлачка прыгожая, іншай не трэба. А госць патаптаўся на месцы, нібы злёгку сумеўшыся, прадоўжыў: «Я тут яшчэ таго... мех бульбы захапіў. Падумаў: маладыя спецыялісты, усе прыезджыя, мамкі — далёка». Тут ужо засаромелася я, стала гаварыць, што не варта было, нам няёмка. А таваркі па пакоі адцяснілі мяне назад і распарадзіліся: «Сюды, сюды, у куток стаўляйце».

Наш мінорны настрой, прычынамі якога, хутчэй за ўсё, былі сум па сталіцы, па студэнцкіх гадах, недахоп сяброў-аднакурснікаў, растаў сам сабой. Тэрмінова давялося ўпрыгожваць ёлку. Для гэтага вашу пакорную слугу камандзіравалі ў магазін ваенгандлю. У Пружанах купіць мандарыны тады можна было толькі ў ваенным магазіне. Туды вёў адзін шлях — праз КПП. А каб паставы салдат не спыніў і не папрасіў дакументы, неабходна было прайсці міма яго з выглядам ну амаль генеральскай жонкі. Такі артыстычны прыём я засвоіла ў першыя ж месяцы жыцця ў райцэнтры. Часам гэта нас выручала. Праўда, дэфіцытныя фрукты і там выкідалі толькі перад святамі, але тым разам пашанцавала.

Хуценька нешта прыдумалі на стол. І свята наша, хоць і ў дзявочай кампаніі, атрымалася добрым і светлым. Яго ўпрыгожыла зялёна-мандарынавая ёлка і ўвага па сутнасці малазнаёмага чалавека, якой мы не чакалі і не маглі чакаць.

Летась мне таксама падарылі ёлачку, маленькую, прыгожую. Яна прастаяла ў кабінеце ажно да сярэдзіны лютага. Можа і сёлета пра мяне не забудуцца. А калі забудуцца — не бяда. Пастаўлю штучную, ёсць у запасе смешная і крыху авангардная ружовая ёлка. І, як заўсёды, не забудуся павіншаваць прадаўцоў кіёска, дзе штораніцы купляю газету. Гэтыя мілыя жанчыны чатыры гады таму, заўважыўшы, што бяру ў іх газету, па сваёй ініцыятыве сталі пакідаць яе для мяне. І тады, можа, упершыню падумалася: як гэта прыемна, калі ты не просіш, не чакаеш, а іншыя робяць нешта добрае для цябе. У маім любімым рамане Булгакава «Майстар і Маргарыта» сказана: «Ніколі нічога не прасіце. Асабліва ў таго, хто мацнейшы за вас. Самі прапануюць і самі ўсё дадуць». Часцей за ўсё не прапаноўваюць і не даюць дужыя і моцныя. Але ж ці варта ад гэтага засмучацца? Лепей, можа, навучыцца радавацца тым самым маленькім знакам увагі, якія часам выпадаюць і на нашу долю, і навучыцца рабіць іх самім...

Адной зімовай сесіяй на экзамене выкладчыца зрабіла мне падарунак — прынесла перапісаны ад рукі верш Янкі Купалы «Снег». Да гэтай пары захоўваю лісцік. А верш па-ранейшаму застаецца маім любім паэтычным творам. На пэўных жыццёвых этапах вельмі блізкімі падаваліся вершы Ахматавай і Пастэрнака, заўсёды любіла лірыку Максіма Багдановіча, але гэты верш — асаблівы. Неперадказны ні па духу, ні па змесце, пакуль яго не адчуеш:

Мо і лёгкія дні...
Не зачэпяць ані
Ні бяда, ні нуда,
Ні агонь, ні вада...
Само шчасце, сам смех!
Гэта снег, толькі снег...

Святлана ЯСКЕВІЧ.

P.S. *Здымак быў зроблены летась, калі пасля доўгай залатой восені ў лістападзе раптам выпаў прыгожы снег.*

Увага! Конкурс «Пекін-2008»

Чытачы нашай газеты маюць шанц паехаць у 2008 годзе ў сталіцу Гульняў XXIX Алімпіяды — Пекін!

Нацыянальны алімпійскі камітэт Рэспублікі Беларусь сумесна з нашай газетай, а таксама спонсарамі і партнёрамі Алімпійскага камітэта Рэспублікі Беларусь: ЗАТ «БелСвісБанк», ЗП «Кока-Кола Беўрыджыз Беларусь», ЗП «Рэстараны «МакДональдс», ЗП «Цэптэр Інтэрнацыянал» ТАА, ЗП «Мабільная лічбавая сувязь» аб'яўляе рэспубліканскі конкурс для юнакоў і дзяўчат Рэспублікі Беларусь 1990—1992 гг. нараджэння, двое пераможцаў якога (юнак і дзяўчына) атрымаюць права з 6 па 26 жніўня 2008 года бясплатна пабываць у Алімпійскім маладзёжным спартыўным лагеры ў Пекіне (Кітай) — сталіцы Гульняў XXIX Алімпіяды, куды падчас Алімпійскіх гульняў прыедуць 600 юнакоў і дзяўчат з 205 краін свету, дзе ёсць Алімпійскія камітэты. Вы ўбачыце цырымонію адкрыцця Алімпійскіх гульняў, эстафету алімпійскага агню, пабываеце ў Алімпійскай вёсцы, пазнаёміцеся з культурай Кітая, ажыццявіце экскурсійны тур па Пекіну, станеце ўдзельнікамі розных маладзёжных міжнародных праграм на тэму спорту і мастацтва.

АБАВЯЗКОВЫЯ ЎМОВЫ ДЛЯ ЎДЗЕЛЬНІКАЎ КОНКУРСУ

- **свабоднае валоданне англійскай мовай;**
- **узрост на 5 жніўня 2008 года павінен складаць ад 16 да 18 гадоў;**
- **добрае веданне гісторыі сусветнага алімпійскага руху;**
- **наяўнасць высокага ўзроўню ведаў у сферы развіцця і дасягненняў беларускага спорту;**
- **занятак спортам, грамадскай работай.**

- Конкурс юных знаўцаў «Пекін-2008» праводзіцца ў **пяць тураў з 10 верасня па 10 снежня 2007 г.**
- У кожным туры прапаноўваецца 10 пытанняў з варыянтамі адказаў (4—5). Кожны правільны адказ — адно залікавае ачко.
- У кожным туры публікуецца спецыяльны купон, у якім удзельнікі конкурсу павінны напісаць правільныя варыянты адказаў.
- Пераможцамі становяцца ўдзельнікі, якія набралі найбольшую колькасць ачкоў і паспяхова прайшлі **гутарку на англійскай мове** ў Нацыянальным алімпійскім камітэце Рэспублікі Беларусь на тэмы развіцця беларускага спорту і сусветнага алімпійскага руху.
- Кожны ўдзельнік мае права выслаць толькі **адзін варыянт адказу** — запоўнены арыгінал-купон, выразаны з газеты. (Ксеракопіі не прымаюцца.)
- Купон высылаецца на працягу 7 дзён пасля публікацыі (правяраецца па паштовым штэмпелі на канверце) на адрас: вул. Я. Коласа, 2, г. Мінск, 220005, Нацыянальны алімпійскі камітэт Рэспублікі Беларусь **з паметай: «Конкурс «Пекін-2008» і ўказаннем нумара тура на канверце**.
- Удзельніку, які ўпершыню выслаў купон, неабходна таксама ўкласці ў пісьмо ксеракопію старонкі пашпарта (дзе маецца фатаграфія і дата нараджэння).
- Пераможцы і прызёры конкурсу атрымаюць памятныя дыпломы НАК Беларусі, пуцёўкі ў Пекін і прызы ад фірмаў-спонсараў конкурсу.
- У выпадку, калі два ці больш удзельнікаў набяруць роўную колькасць балаў, пераможцу вызначае журы конкурсу.

Палажэнне аб конкурсе «Пекін-2008» на сайце *www.noc.by*.

Адказы на пытанні III тура

1. У Алімпійскіх гульнях 1996 года ў Атланце ўзялі ўдзел 197 краін (НАКаў). Адказ № 3.
2. Сяргей Мартынаў дзесяццю выстраламі у фінале алімпійскіх спаборніцтваў 2004 года ў Афінах у стральбе з малакаліберный вінтоўкі са становішча лежачы выбіў 105,6 ачка. Адказ № 5.
3. Беларускі алімпійскі чэмпіён ў штурханні молата Рамуальд Клім нарадзіўся ў в. Хвоева Нясвіжскага раёна. Адказ № 2.
4. Югаслаўская гандбалістка Святлана Кіціч на маскоўскай Алімпіядзе забіла больш за ўсіх галоў у адным з матчаў турніру (14) у вароты Конга. Адказ № 3.
5. Алімпійскі чэмпіён Уладзімір Раманоўскі першыя трэніроўкі ў веславанні правёў на рацэ Шчара. Адказ № 5.
6. Музей алімпійскай славы быў адкрыты ў Мінску ў 2006 годзе. Адказ № 4.
7. Фінскі гімнаст Хейкі Савалайнен заваёўваў медалі на найбольшай колькасці алімпійскіх гульняў — 5 (1928, 1932, 1936, 1948 і 1952 гг.). Адказ № 4.
8. Самым «маладым» алімпійскім рэкордам у жаночай лёгкай атлетыцы з'яўляецца рэкорд расіянкі Алены Слесарэнкі ў скачках у вышыню. Ён устаноўлены 28 жніўня 2004 г., на дзень пазней за дасягненні кубінскай кідальніцы кап'я Аслейдзіс Менендэс. Адказ № 4.
9. Упершыню прадстаўнік Кітая Ван Чжэнцін быў абраны ў члены МАК у 1921 годзе. Адказ № 1.
10. З 15 залатых медалёў, заваяваных спартсменамі Кітая на Алімпійскіх гульнях 1984 года, больш за ўсё было заваявана ў гімнастыцы спартыўнай — 5. Адказ № 1.

Пасля трох тураў па-ранейшаму лідзіруюць: у юнакоў мінчанін Фёдар КАНДЫБОР і Уладзіслаў ПЯТРУХІН з Віцебска, у дзяўчат — Таццяна КУЦКО з Івацэвічаў.

На 1—2 ачкі ад лідараў адстаюць 18 юнакоў і 9 дзяўчат.

Пытанні V тура

1. Хто стаў алімпійскім чэмпіёнам па боксе ў найбольш старэйшым узросце?

1 — Рычард Ган (Вялікабрытанія)
2 — Эдвард Крук (ЗША)
3 — Хары Мелін (Вялікабрытанія)
4 — Ян Шчэпаньскі (Польшча)
5 — Вячаслаў Яноўскі (СССР)

2. Хто з кітайскіх спартсменаў упершыню заваяваў медаль на чэмпіянаце свету па вольнай барацьбе сярод мужчын?

1 — Li Ming
2 — Qin He
3 — Liang Lei
4 — Yang Yugao
5 — ніхто

3. Хто са спартсменаў першым заваяваў на Алімпійскіх гульнях 4 медалі ў спаборніцтвах па воднаму пола?

1 — Дзежэ Дзьярмаці
2 — Ласло Еней
3 — Дзьердзь Карпаці
4 — Жозеф Плецінк
5 — Іштван Сіваш

4. Якую аднолькавую дзяржаўную ўзнагароду маюць алімпійскія чэмпіёны Леанід Гейштар і Сяргей Макаранка?

1 — ордэн «Знак Пашаны»
2 — ордэн Леніна
3 — ордэн Працоўнага Чырвонага Сцяга
4 — медаль «За працоўную адзнаку»
5 — медаль «За працоўную доблесць»

5. У якім горадзе вырасла алімпійская чэмпіёнка Антаніна Кошаль?

1 — Капылі
2 — Лагойску
3 — Мядзелі
4 — Асіповічах
5 — Смалявічах

6. Хто нанёс фехтавальшчыку Віктару Сідзяку траўму вока на Алімпійскіх гульнях 1972 года?

1 — Рожэ Бонісан
2 — Тамаш Ковач
3 — Петэр Марат
4 — Мікеле Мафеі
5 — Уладзімір Назлымаў

7. Хто са спартсменаў з'яўляецца алімпійскім чэмпіёнам па валейболе і пляжным валейболе?

1 — Чарлз Кіралі
2 — Марселу Неграу
3 — Юмілка Райс
4 — Кент Стэфэс
5 — Сціван Ціманс

8. Хто з кітайскіх баскетбалістаў набраў больш за ўсіх ачкоў у фінальным матчы Алімпіяды 1992 года?

1 — Cong Xuedi
2 — Li Dongmei
3 — Liu Jun
4 — Peng Ping
5 — Zhan Shuping

9. Якая даўжыня цяжкаатлетычнай штангі?

1 — 210 см
2 — 220 см
3 — 230 см
4 — 240 см
5 — 250 см

10. Якая з міжнародных федэрацый па прыведзеных ніжэй відах спорту прызнана Міжнародным алімпійскім камітэтам?

1 — Кікбол
2 — Нетбол
3 — Фістбол
4 — Флорбол
5 — Чукбол

Прозвішча, імя, імя па бацьку (*без скарачэнняў*)										
Год нараджэння					Тур № 4		Тэлефон			
Хатні адрас										
Пытанні										
Адказы (лічбы)										

Краіна здароўя

Выпуск № 40 (53)

ДЗІЦЯЧЫЯ ІНФЕКЦЫІ: ЗНАЙСЦІ І АБЯСШКОДЗІЦЬ

На пытанні чытачоў адказвае загадчык кафедры дзіцячых інфекцыйных хваробаў Беларускага дзяржаўнага медыцынскага ўніверсітэта, дацэнт, галоўны пазаштатны дзіцячы інфекцыяніст Міністэрства аховы здароўя Іна ГЕРМАНЕНКА.

(Працяг. Пачатак у нумары за 6 снежня.)

☎ — З Клецка турбуе Ганна Мікалаеўна. Ці існуюць проціпаказанні для прышчэпкі ад грыпу дзецям?

— Вельмі асцярожна гэтыя прышчэпкі трэба рэкамендаваць дзецям-алергікам, у якіх у анамнезе была алергічная рэакцыя на курынае яйка і мяса. Бо шэраг вакцын вырабляецца на курыных эмбрыёнах. А ўвогуле абсалютных проціпаказанняў да правядзення вакцынацыі супраць грыпу няма. Адзінае, дзіця на момант вакцынацыі павінна быць здаровым.

☎ — Вольга з Ліды. Калі сёлета чакаецца найбольшы ўздым захваральнасці на грып сярод дзяцей?

— Не толькі аб грыпе трэба казаць. На працягу ўсяго халоднага перыяду рэгіструюцца розныя рэспіраторныя інфекцыі і некаторыя з іх такія ж небяспечныя для дзяцей, як і грып. Яны пачынаюць прыходзіць, як правіла, з канца верасня і доўжацца да наступлення цяпла. А пад'ём захваральнасці на грып мы чакаем у канцы студзеня—лютым.

☎ — Гомель. Ля тэлефона Нэла Іванаўна. Скажыце, ці можа дыятэз быць звязаны з інфекцыяй?

— Дыятэз ці атапічны дэрматыт у дзяцей можа праяўляцца часам пры з'явах дысбактэрыёзу, г.зн. сіндрому залішняга ці недастатковага росту мікрафлоры кішэчніка. Пры гэтым парушаецца ўсмоктванне і расшчапленне цэлага шэрагу харчовых рэчываў, якія трапляюць у страўнікава-кішачны тракт. Гэта можа абумоўліваць узмацненне такой алергічнай рэакцыі, як дыятэз.

☎ — Аляксандра Пятроўна звоніць з Бабруйска. У пачатку навучальнага года, калі фарміруюцца дзіцячыя калектывы, — у школах, дзіцячых садках, хлопчыкі і дзяўчынкі пачынаюць хварэць, заражаючыся адно ад аднаго. Ці можна неяк знізіць рызыку заражэння, што ў гэтым плане павінны ведаць бацькі?

— Рыхтуючы дзіця да наведвання дзіцячага калектыву, бацькі павінны рабіць гэта правільна. Неабходна малога загартоўваць: прымаць водныя і паветраныя працэдуры, хадзіць басанож, часцей праветрываць жылое памяшканне, не хутаць яго вельмі моцна перад выхадам на вуліцу. Неабходна навучыць дзіця насавому дыханню.

У першыя дні, калі толькі пачынаецца наведванне садка, можна выкарыстоўваць медыкаментозную прафілактыку. Яна ўключае прамыванне носа растворамі натрыю хларыду, саліну, гумеру ці 1-працэнтным растворам соды і солі. Мажце насавыя хады спецыяльнымі мазямі (бораментол, эвамeнтол, аксалін), каб абараніць слізістую. У рацыёне дзіцяці павінна быць шмат вітамінізаванай ежы і не толькі з дабаўкамі штучных лекавых прэпаратаў, прывучайце дзіця да цыбулі, часнаку. Рэкамендуюцца салаты з цыбулі з аскарбінкай, у ежу дадавайце часночную пасту, часночныя пацеркі таксама на карысць. Паменш чыпсаў, сухіх сняданкаў, сухамяткі.

☎ — З Клецка Наталля Уладзіміраўна турбуе. Маёй дзяўчынцы — 10 гадоў. Кожны месяц прастуджваецца і на губах з'яўляецца герпес. Як з ім змагацца?

— З гэтым абавязкова трэба звярнуцца да ўчастковага ўрача. Акрамя таго, дзіця трэба даследаваць імуналагічна. Гэтыя хваробы нярэдка імуназалежныя. Бо калі сістэме імунітэту не хапае нейкіх фактараў, то як бы мы ні лячылі герпес, ён усё роўна будзе даваць рэцыдыў. Даследаванне трэба пачаць з агульнага аналізу крыві, калі спатрэбіцца, зрабіць імунаграму. Па выніках доктар прызначыць вам лячэнне. Цяпер для лячэння герпесу ёсць спецыяльныя прэпараты.

☎ — Добры дзень! Званю з Глыбоцкага раёна, завуць Алена. Дзіцяці — 2 гады 11 месяцаў. Часта хварэе. Скажыце, як прафілактаваць прастудныя захворванні? Якой можа быць першая дапамога?

— А дзіця наведвае садок?

— Так.

— І з пачаткам наведвання садка часцей пачало хварэць?

— Так.

— Калі дзіця бясконца хварэе, неабходна даследаваць імунны статус, ці здольны той да абароны ад хвароб. У перыяд адаптацыі дзіцяці да садка можа назірацца актывізацыя захваральнасці — да 6—8 разоў на год. Але такія станы працякаюць без ускладненняў і не патрабуюць ужывання антыбіётыкаў. Аднак калі дзіця хварэе часцей і гэта патрабуе прымянення лекавых сродкаў, значыць, трэба па-першае, зрабіць імунаграму, а па-другое, паглядзець, у якім акружэнні яно выхоўваецца, наколькі здаровыя яго бацькі і іншыя сваякі. Таму што нярэдка вірусная інфекцыя, мікробы перадаюцца ад бліжэйшага дарослага акружэння — тых, з кім дзіця пражывае. Ва ўсіх гэтых дарослых насаглотка павінна быць у парадку. Раю вам трапіць на прыём да імунолага і лор-урача.

— Вы маглі б параіць нам якія-небудзь прэпараты?

— Па тэлефоне, вядома ж, не, паколькі гэтыя лекі часта даюць алергічныя праяўленні. Самы просты сродак — выкарыстанне фізіялагічных раствораў накшталт натрыю хларыду або 1-працэнтнага раствору солі і соды. Калі ёсць гнойныя выдзяленні, можна капаць прэпарат ізофра, сок каланхоэ, алоэ, разбаўленыя 1:1 з гатаванай вадой. Зноў жа, калі ў дзіцяці няма алергічных праяў. Памятайце, што нельга пастаянна апрацоўваць горла разнастайнымі прэпаратамі. Лепш за ўсё — даваць цёплае піццё, напрыклад, малако, мінеральную ваду «Баржомі», «Нарзан», «Славянаўская», «Смірноўская». Можна піць цёплыя морсы — журавінавы, парэчкавы. Для ўмацавання імуннай сістэмы можна выкарыстоўваць інтэрферон ці прэпараты інтэрферону — анаферон дзіцячы, гропрынасін, свечкі кіпферон, прэпараты арбідол, цыклаферон. А мясцова для носа — лейкацытарны інтэрферон, які разводзіцца вадой і капаецца для прафілактыкі, і грыпферон, які рэдка, праўда, сустракаецца ў нашых аптэках.

☎ — Мінск, Іна Іванаўна. Дзіцяці — 15 гадоў. Пастаянная тэмпература ўжо другі год, лейкацыты — 3,1. Гематолагі кажуць, што мае быць лейкапенія інфекцыйнага паходжання. Рабілі аналіз крыві на ВЭБ-інфекцыю, выявілі антыцелы, але лячэння ніякага не прызначалі. Але ж павялічана печань, ёсць галаўны боль... Што нам рабіць?

— Толькі адно вызначэнне антыцелаў да віруса Эпштэйн-Бара не гаворыць аб тым, наколькі актыўнай з'яўляецца інфекцыя на дадзены момант. На жаль, ВЭБ-інфекцыя ў апошні час часта пераходзіць у хранічную форму.

— Мне сказалі, што лячэння ніякага няма. Калі ёсць антыцелы, хвораму не патрэбна ні тэрапія інтэрферонам, ні якая іншая...

— Не так адназначна. Калі ёсць клініка — уздым тэмпературы, павялічаная печань, лейкапенія захоўваецца, то тут трэба глядзець. На сённяў дзіцячай інфекцыйнай бальніцы ёсць магчымасць вывучаць, ці ёсць цыркуляцыя віруса ДНК на дадзены момант. Калі ёсць, тады ўзнімаецца пытанне аб лячэнні. А лячэнне інтэрферонамі, акрамя карысці, мае і шэраг пабочных эфектаў.

— Якімі павінны быць мае цяперашнія дзеянні?

— Вы да якой паліклінікі адносіцеся?

— Да 17-й.

— У вас добры інфекцыяніст, бярыце ў яго накіраванне і прыязджайце на шпіталізацыю ў дзіцячую інфекцыйную бальніцу. Амбулаторна абследавацца не атрымаецца, паколькі спатрэбіцца даследаваць цэлы шэраг параметраў у дынаміцы.

☎ — Ашмяны, Алена Мікалаеўна. Дзіцяці — 17 гадоў. Гадоў 7 у яго ўзнікаюць герпесныя высыпкі на губах, пасля — і на вачах. Паставілі дыягназ — кератыт. Перыядычна захворванне абвастраецца. Як бы нам абследавацца?

— Вам не толькі трэба абследавацца, але і лячыцца, паколькі ўжо ёсць клінічныя праяўленні. У вас, напэўна, ёсць інфекцыяніст у раённай бальніцы...

— Сын вучыцца ў Мінску.

— Студэнты абслугоўваюцца ў студэнцкай паліклініцы № 33. Можна звярнуцца да тамтэйшага інфекцыяніста ці тэрапеўта. А можна адразу звярнуцца ў інфекцыйную дарослую бальніцу на вуліцы Крапоткіна, дзе працуе кансультацыйны дыспансэрны кабінет. Там і пракансультуюць, і прызначаць лячэнне. Герпес вока — небяспечная форма. Так што трэба абавязкова лячыцца. Для гэтага ёсць сродкі этыятропнай тэрапіі, у прыватнасці, ацыклавір, які спыняе бясконцае размнажэнне віруса. Магчыма, варта зрабіць і імунаграму, каб пераканацца ў тым, ці ёсць імуназалежнае захворванне.

Святлана БАРЫСЕНКА, Вольга ШАЎКО.

(Працяг будзе.)

Непагадзь — каталізатар прастуды

Паводле інфармацыі Рэспубліканскага цэнтра гігіены, эпідэміялогіі і грамадскага здароўя, за апошні тыдзень (з 26 лістапада па 2 снежня) з сімптомамі прастуды і грыпу ў медыцынскія ўстановы кантрольных гарадоў звярнуліся 50 036 чалавек, што на 6,7 працэнта перавышае аналагічны паказчык за папярэдні тыдзень. У Баранавічах і Мінску, дзе на мінулым тыдні было адзначана аднадзённае перавышэнне эпідэмічнага парога, захваральнасць на вострыя рэспіраторныя вірусныя інфекцыі і грып зноў знізілася да неэпідэмічнага ўзроўню.

Паводле слоў спецыялістаў, аднадзённае перавышэнне эпідпарога — яшчэ не падстава для хвалявання. Да таго ж вірусы грыпу пакуль яшчэ не дамінуюць у «вірусным пейзажы». Паводле даных Нацыянальнага цэнтра па грыпу, сёння на тэрыторыі Беларусі «ўладарыць» адэнавірусная інфекцыя (39,3 працэнта ад агульнай колькасці выдзеленых узбуджальнікаў) і РС-інфекцыя (23,1 працэнта). Больш за тое, пакуль што ніводная краіна на еўрапейскім кантыненце не паведаміла аб стабільным перавышэнні эпідпарога. У многіх краінах адзначана толькі спарадычная захваральнасць на грып. Лакальныя ўспышкі грыпу былі зарэгістраваныя таксама ў ЗША і Канадзе. Але інтэнсіўнасць эпідпрацэсу будзе паступова нарастаць, таму самы час паклапаціцца аб процігрыпознай прышчэпцы.

У Беларусі на пачатак гэтага тыдня было прышчэплена супраць грыпу 397 403 чалавекі (101 706 дзяцей і 295 697 дарослых). За кошт сродкаў рэспубліканскага бюджэту прышчэплены 370 803 чалавекі, з іх 100 825 дзяцей і 295 697 дарослых. Нагадаем, што для бясплатнай вакцынацыі асобаў з групы рызыкі сёлета было закуплена каля 900 тысяч доз вакцыны, таму тэмпы вакцынацыі Міністэрства аховы здароўя не зусім задавальняюць. Галоўны дзяржаўны санітарны ўрач Беларусі Міхаіл Рымжа звярнуўся да насельніцтва з заклікам больш актыўна праходзіць імунізацыю супраць грыпу.

У Мінску вакцынацыю супраць грыпу асобаў з групы рызыкі плануюць завяршыць да канца гэтага тыдня. Усяго ў сталіцы планавалася бясплатна прышчапіць 70—80 тысяч дарослых і каля 20 тысяч дзяцей. На канец лістапада прапанаванай магчымасцю скарысталіся каля 13 тысяч дзяцей і больш як 55 тысяч дарослых.

За кошт уласных сродкаў вакцынацыю прайшлі больш як 6 тысяч мінчан. На платнай аснове прышчэпкі ў сталіцы можна зрабіць ва ўсіх дарослых паліклініках і на базе гарадской дзіцячай інфекцыйнай бальніцы. Платную вакцынацыю супраць грыпу прапануюць таксама тры недзяржаўныя медыцынскія цэнтры: «Нардзін», «Экамедсэрвіс» і «Ладэ».

За кошт сродкаў арганізацый былі прышчэплены 14 тысяч чалавек. Найбольш актыўна арганізавалі вакцынацыю сваіх работнікаў прадпрыемствы «Атлант», «Гарызонт», Мінскі трактарны завод, ААТ «Аграсэрвіс» (Заходні рынак), аўтапарк № 1, «Міжнародны Дзелавы Альянс», рэстаран «Лідо» і іншыя. У Мінскім гарадскім цэнтры гігіены і эпідэміялогіі сцвярджаюць, што ўкладанне сродкаў у вакцынацыю працоўнага калектыву цалкам апраўдвае сябе падчас эпідэміі грыпу за кошт скарачэння перыяду непрацаздольнасці работнікаў. Навуковыя даследаванні, праведзеныя ў розных краінах свету, паказалі, што эканамічны эфект ад вакцынацыі супраць грыпу ў 6—9 разоў перавышае выдаткі на правядзенне прышчэпак. Звычайна імунітэт пачынае фарміравацца ўжо праз адзін-два тыдні пасля прышчэпкі. А паколькі эпідэміёлагі прагназуюць прыход эпідэміі грыпу на тэрыторыю Беларусі не раней чым у студзені, у нас яшчэ застаецца час, каб грунтоўна падрыхтавацца да сустрэчы з грыпам...

Надзея НІКАЛАЕВА.

Доктар адкажа

ЁСЦЬ ПЫТАННІ? ТЭЛЕФАНУЙЦЕ...

На будучым тыдні дзяжурыць на «гарачай» лініі Міністэрства аховы здароўя (2227080) плануюць:

10 снежня — галоўны ўрач 30-й мінскай гарадской паліклінікі Людміла Іванаўна ЦЯРЭНЦЬЕВА.

11 снежня — галоўны ўрач 15-й дзіцячай сталічнай паліклінікі Людміла Іванаўна БАРАНЧЫКАВА.

12 снежня — галоўны ўрач 26-й мінскай гарадской паліклінікі Уладзімір Міхайлавіч ЖЫЛЕВІЧ.

13 снежня — галоўны ўрач 3-й сталічнай дзіцячай клінічнай бальніцы Людміла Пятроўна КАЗАЧКОВА.

14 снежня — галоўны ўрач 10-й сталічнай клінічнай бальніцы Аляксандр Васільевіч БАЛАКІРАЎ.

У графіку магчымыя змяненні.

ХАВАЙСЯ АД НАЧНОЙ РАБОТЫ

Работа ў начныя змены — парушэнне ўсіх магчымых біялагічных і фізіялагічных «рэжымаў». Ёсць меркаванне, што гэта нават прыводзіць да развіцця пухлінаў.

Даследчыкі некалькіх краін свету мяркуюць, што начныя работнікі (часцей у галінах аховы здароўя, прамысловасці, транспарту, сувязі, гасцінічнага бізнэсу і г.д.) маюць павялічаную рызыку развіцця раку. Гэта тлумачыцца парушэннем рэжыму сну і адпачынку. Аднак нельга забывацца і на іншыя шматлікія фактары, якія спрыяюць анкалагічным працэсам — курэнне, злоўжыванне алкаголем, генетычная схільнасць, у цэлым нездаровы лад жыцця, неэфектыўнае лячэнне старых хваробаў, шкоднае ўздзеянне навакольнага асяроддзя.

Паляўнічае шчасце

Фота Васіля ЗЯНЬКО.

Пароша для паляўнічага нібы святочны абрус: кожны слядок на ім што пячатка. Вось роўненькі ланцужок слядкоў на дарозе. Гэта на пошук здабычы выйшла жоўта-чырвоная прыгажуня — ліса. Там-сям спрабавала разграбаць сняжок пад кустамі ядлоўцу — трывожыў пах мышыных хадоў.

А вось свой след пакінуў вушасцік. Скок ды скок — узяў кірунак на жытнёвы палетак, а затым на старое хутарышча, дзе нібы прывід стаяць пачарнелыя ад макраты яблыні. Можа тут зайчык знойдзе сакаўны пачастунак — яблыкі «антонаўкі», якія дагэтуль там-сям трымаюцца на галінах. У разоры ля каменных муроў у яго будзе і дзённая лёжка-схованка ў высокай рыжай траве. Глядзі яшчэ і сняжок прыцярушыць, прыкрые.

Разбіраць, разблытваць сляды, хады і скідкі, адчуваць яднанне з прыродай — што можа быць больш цікавым і здаровым. Здаецца, находзішся, навалтузішся, «наб'еш» ногі, а на душы — асалода. А яшчэ калі трапны стрэл! Ён як узнагарода. Вось яна, непрыкрытая радасць паляўнічага шчасця, якое падарыла прырода на Стаўбцоўшчыне Сяргею Паляшуку і Яўгену Камарову, а таксама іх чатырохногім памочнікам-ганчакам.

ЧАМУ КАТАРАКТА «МАЛАДЗЕЕ»?

«У апошнія гады тэхнічная аснашчанасць рэспубліканскай афтальмалагічнай службы істотна палепшылася, — такую думку выказаў на прайшоўшым у Мінску VII з'ездзе афтальмолагаў намеснік міністра аховы здароўя нашай краіны Віктар РУДЭНКА. — Магчыма, сёння мы вяртаем афтальмалагічнай службе старыя даўгі, і многае з таго, што робіцца сёння, трэба было зрабіць раней, тым не менш Міністэрства аховы здароўя плануе ажыццявіць у бліжэйшы час сур'ёзныя фінансавыя ўліванні для ўкаранення ў дзяржаўных установах аховы здароўя самых прагрэсіўных медыцынскіх тэхналогій у дыягностыцы і лячэнні захворванняў зроку».

Зусім нядаўна завяршылася рэканструкцыя афтальмалагічнага корпуса 3-й сталічнай клінічнай бальніцы, дзе размясціліся два афтальмалагічныя аддзяленні, аддзяленне лазернай мікрахірургіі вока і дыягнастычны цэнтр. Плюс афтальмолагі атрымалі самае сучаснае абсталяванне: 4 аперацыйныя мікраскопы, ультрагукавы факаэмульсіфікатар «Універсал», два апараты для факаэмульсіфікацыі катаракты па метаду АКВАЛАЙЗ (з дапамогай магутнага струменю вады), эндалазер, трохмерны ўльтрагукавы сканер, афтальмалагічныя лазеры для аперацый на сятчатцы і г.д. Самае сучаснае афтальмалагічнае абсталяванне атрымаў нядаўна і Рэспубліканскі цэнтр мікрахірургіі вока, размешчаны на базе 10-й сталічнай клінічнай бальніцы.

Варта заўважыць, што апошні раз беларускія афтальмолагі збіраліся на з'ездзе 11 гадоў таму, і за гэты час у свеце з'явіліся сучасныя спосабы дыягностыкі зрокавай паталогіі і высокатэхналагічныя метады хірургічнага лячэння блізарукасці, катаракты, глаўкомы, адслойкі сятчаткі, траўмаў органаў зроку і г.д. Да нядаўняга часу многія з сучасных метадаў лячэння паталогіі зроку былі даступныя толькі пацыентам недзяржаўных медыцынскіх устаноў. Але сітуацыя пакрысе выпраўляецца...

Адным з самых распаўсюджаных і складаных захворванняў з'яўляецца катаракта. Гэтай праблеме прысвячаюцца штогадовыя міжнародныя сімпозіўмы і канферэнцыі. Пры катаракце хрусталік пад уздзеяннем розных фактараў становіцца мутным, а выявы ўсіх прадметаў — размытымі і невыразнымі. Доўгі час катаракта лічылася хваробай старэчага ўзросту, ад якой практычна нельга застрахавацца. Аднак афтальмалагічная практыка апошняга дзесяцігоддзя сведчыць аб тым, што ўсё часцей парушэнні празрыстасці хрусталіка выяўляюцца ў людзей 35—40-гадовага ўзросту. Магчыма, гэта адно з наступстваў пастаянных нервова-псіхалагічных перагрузак і каласальнай зрокавай нагрузкі на сучаснага чалавека ці ўздзеяння шкодных звычак і неспрыяльнай экалагічнай абстаноўкі? Аднак факт застаецца фактам — катаракта на мяжы стагоддзяў істотна «памаладзела». Доўгі час хрусталік выдаляўся толькі пасля канчатковага саспявання катаракты, таму пацыентаў з катарактай немінуча чакалі доўгія гады дыскамфорту, няўпэўненасці і нават бездапаможнасці, і акуляры ў дадзеным выпадку выратаваннем быць не маглі. А сёння сучасная тэхніка дазваляе ажыццяўляць хірургічнае ўмяшанне на любой стадыі развіцця катаракты: самай прагрэсіўнай методыкай з'яўляецца факаэмульсіфікацыя. Падчас аперацыі ўсе функцыі вока знаходзяцца пад кантролем камп'ютарных сістэм. Да таго ж рэабілітацыя пацыентаў пасля такой малатраўматычнай аперацыі адбываецца намнога хутчэй і з мінімальнай стратай працаздольнасці.

Дарэчы, медыкі раяць усім пасля 40 гадоў абавязкова раз у год наведваць урача-афтальмолага, паколькі менавіта ў гэтым узросце ўзнікаюць праблемы са зрокам — гэта могуць быць або ўзроставая дальназоркасць, або паталогія сятчаткі, або павышэнне ўнутрывочнага ціску. Ці могуць урачы хваробу спыніць? Калі, напрыклад, пацыент з глаўкомай знаходзіцца пад пастаянным медыцынскім наглядам, ён мае шанцы ўсё сваё жыццё пражыць відушчым. Між іншым, глаўкома — хвароба яшчэ больш «злая», чым катаракта, і працэнт інваліднасці ад глаўкомы вышэйшы, чым ад захворвання на катаракту. А лячэнне эфектыўнае толькі ў тым выпадку, калі дыягназ быў пастаўлены своечасова і калі захворванне не ў запушчанай стадыі.

Надзея НІКАЛАЕВА.

Дарэчы

ГРЫП ПАДВОЙВАЕ РЫЗЫКУ ІНФАРКТУ І ІНСУЛЬТУ

Брытанскія вучоныя высветлілі, чаму інфаркты і інсульты часцей здараюцца зімой.

Паводле іх інфармацыі, грып і сур'ёзныя інфекцыі дыхальных пуцей значна павышаюць рызыку развіцця сардэчна-сасудзістых захворванняў. У першы тыдзень захворвання на грып, бранхіт ці пнеўманію верагоднасць развіцця інфаркту і інсульту падвойваецца.

Толькі для мужчын

Такі няпросты прастатыт

Прастатыт — запаленчае захворванне прастаты, якое на сёння адносяць да аднаго з найбольш распаўсюджаных пашкоджанняў палавой сферы мужчын рэпрадукцыйнага ўзросту (20—50 гадоў). Запушчаны прастатыт вядзе да розных ускладненняў — зніжэння палавой цягі, мужчынскай бясплоднасці, самыя жахлівыя з іх — адэнома і рак прастаты.

Прастата — асаблівы мужчынскі орган. Яна складаецца з гладкамышачных валокнаў і залозістай тканкі, сабранай у долькі, якія раздзеленыя адна ад адной перагародкамі са злучальнай тканкі. Прастата размешчана на ніжнім полюсе мачавога пухіра і ахоплівае пачатковую частку мочаспускальнага канала (прастатычная частка). З бакоў да прастаты прылягаюць семявыя мяшэчкі, у якіх назапашваецца і саспявае сперма. Прастата выконвае мноства функцый:

— у мочаспусканні: мышачныя элементы прастаты фарміруюць своеасаблівы затвор, які рэгулюе акт мочаспускання, таму пры пашкоджанні прастаты можа ўзнікнуць як затрымка мачы, так і яе нетрыманне;

— у рэгуляцыі палавой функцыі: залозісты эпітэлій долек прастаты вырабляе спецыфічны сакрэт:

— эндакрынная функцыя прастаты: эпітэлій прастаты валодае здольнасцю вылоўліваць з крыві мужчынскія палавыя гармоны (тэстастэрон) і ператвараць іх у больш актыўныя формы (дэгідратэстастэрон); таксама некаторая колькасць палавых гармонаў сінтэзуецца непасрэдна ў прастаце; акрамя гэтага прастата сінтэзуе цэлы спектр біялагічна актыўных рэчываў — прастагладзінаў, якія ўдзельнічаюць у рэгуляцыі розных функцый арганізма. Адным з эфектаў прастагладзінаў з'яўляецца расшырэнне сасудаў і разрэджванне крыві, што аказвае спрыяльнае ўздзеянне на работу сардэчна-сасудзістай сістэмы і папярэджвае такія захворванні, як інфаркт міякарда, атэрасклероз. Такім чынам, прастата — адзін з найважнейшых органаў мужчынскай рэпрадукцыйнай сістэмы. Анатамічныя асаблівасці прастаты і яе размяшчэнне адыгрываюць важную ролю ў фарміраванні сімптомаў яе пашкоджання і ўскладненняў вострых і хранічных прастатытаў.

У залежнасці ад прычыны ўзнікнення выдзяляюць дзве асноўныя групы прастатыту — інфекцыйныя і кангестыўныя (застойныя). Інфекцыйны прастатыт узнікае ў выніку ўкаранення ў тканку залозы шкодных мікраарганізмаў (кішэчнай палачкі, стафілакокаў, стрэптакокаў, ганакокаў, хламідый і інш.). Узбуджальнік пранікае ў залозу па крывяносных і лімфатычных шляхах як з побач размешчаных органаў — мачавога пухіра, мочаспускальнага канала, прамой кішкі, так і з любых іншых, пашкоджаных запаленчым працэсам. Так званы кангестыўны прастатыт правакуе вянозны застой крыві і збіранне сакрэту прастаты ў самой залозе. Прастатыт развіваецца больш інтэнсіўна і пачынае праяўляць сябе пры наяўнасці наступных неспрыяльных фактараў:

- пераахаладжэнне арганізма;
- маларухомы лад жыцця;
- праца ў сядзячым становішчы (вадзіцелі, аператары і інш.);
- працяглае палавое ўстрыманне;
- рэгулярныя запоры;
- аслабленне імунітэту, стрэсы, няякаснае харчаванне.

Востры прастатыт развіваецца бурна, з хуткім павышэннем тэмпературы і ліхаманкай. Непакоіць моцны боль у прамежнасці, яечках, паясніцы. Нярэдка парушаецца мочаспусканне: яно становіцца частым і ўскладняецца. Магчымая і вострая затрымка мачы з-за ацёку шыйкі мачавога пухіра і мочаспускальнага канала.

Лячэнне **вострага прастатыту** павінна праводзіцца толькі пад кантролем урача! Чым раней яно распачата, тым больш гарантый поспеху. Хочацца асабліва падкрэсліць небяспеку самалячэння. Нярэдка хворыя самі сабе прызначаюць розныя цеплавыя працэдуры, якія часова супакойваюць боль. Яны не звяртаюцца па медыцынскую дапамогу, пры гэтым страчваецца каштоўны час, хвароба прагрэсуе. У выніку або развіваецца цяжкае ўскладненне, або востры працэс пераходзіць у хранічны.

Для хранічнага прастатыту характэрна чаргаванне перыядаў абвастрэння і рэмісіі. У перыяд абвастрэння хворыя звычайна скардзяцца на адчуванне ціску ў прамежнасці, тупы боль, які аддае ў крыж, прамую кішку, пахвінную вобласць. Часта ў запаленчы працэс уцягваюцца мочаспускальны канал, семявыя пухіркі, шыйка мачавога пухіра. Гэта ўскладняе цячэнне захворвання. З'яўляюцца сверб і смыленне ў мочаспускальным канале, мочаспусканне становіцца частым і балючым. У шэрагу выпадкаў пры доўгім цячэнні прастатыт можа стаць прычынай расстройства палавой функцыі. Уцягненне ж палавой сферы ў паталагічны працэс адбіваецца на псіхіцы і працаздольнасці хворых.

У комплекс лячэння ўваходзіць медыкаментозная тэрапія, фізіятэрапеўтычныя працэдуры. І вельмі важна выконваць усе назначэнні, накіраваныя на ліквідацыю ўсіх існуючых у арганізме ачагоў інфекцыі.

Катэгарычна забараняецца без ведама ўрача прымаць антыбактэрыяльныя прэпараты: яны эфектыўныя толькі тады, калі прызначаюцца з улікам адчувальнасці ўзбуджальніка прастатыту да медыкаментаў. Гэта вызначаецца бактэрыялагічным даследаваннем сакрэту прастаты. Таму бескантрольны прыём антыбіётыкаў або іншых лекаў, як правіла, спрыяе павышэнню ўстойлівасці мікробнай флоры да медыкаментаў, што вельмі ўскладняе далейшае лячэнне.

Для паляпшэння кровазвароту ў прастаце і ліквідацыі застою ў ёй сакрэту праводзіцца пальцавы масаж. Ён садзейнічае павышэнню тонусу мышачных валокнаў, змяншэнню застою вянознай крыві, выдзяленню сакрэту прастаты. Робіць масаж толькі ўрач, бо няўмелыя, грубыя дзеянні могуць выклікаць атрафію мышачных валокнаў залозы. Пры вострым прастатыце, а таксама ў перыяд абвастрэння хранічнага, масаж рабіць ні ў якім разе нельга. Варта падкрэсліць, што вызваленне залозы ад сакрэту і паляпшэнне кровазвароту ў ёй лепш за ўсё дасягаюцца рэгулярным палавым жыццём.

Сціханню запаленчых праяў садзейнічаюць таксама цеплавыя працэдуры: цёплыя сядзячыя ванны, гарачыя клізмы. Калі прастатыт суправаджаецца болем, урач параіць рабіць клізмы з абязбольвальнымі прэпаратамі.

Апошнім часам комплекс лячэння з поспехам дапаўняе іголкаўколванне. Яно станоўча ўздзейнічае не толькі непасрэдна на прастату, але і нармалізуе нейраэндакрынныя працэсы ў арганізме, аднаўляе ўраўнаважанасць працэсаў узбуджэння і тармажэння, а значыць, і палавую функцыю.

Важны кампанент комплекснага лячэння — рацыянальнае харчаванне. Ежа хворага на прастатыт павінна быць разнастайнай, пераважна малочна-раслiннай. Выключаюцца вяндліна, марынады, саленні, алкагольныя напоі.

Фізічная культура, водныя працэдуры, прагулкі павышаюць тонус арганізма, спрыяюць нармалізацыі ўсіх яго функцый. Аднак фізічнае перанапружанне таксама шкоднае.

Народная медыцына рэкамендуе ад прастатыту піць адвары з кветак ліпы, глогу, чабору, мяты, пялёсткаў чырвонай і белай ружы, насення кмену, лісця чорных парэчак, баркуну жоўтага. Адна з асноўных лекавых траў пры лячэнні прастатыту — грушанка. У народзе яе называюць «травой ад сарака хвароб». Таксама рэкамендуецца выкарыстоўваць пры гэтай немачы жывучку паўзучую, больш вядомую пад назвай гарлянка.

Прафілактыка прастатыту заключаецца ў своечасовым і поўным вылечванні запаленчых захворванняў мочаспускальнага канала, мачавога пухіра. Неабходна таксама сачыць за рэгулярным ачышчэннем кішэчніка. Людзям, якія працуюць пераважна ў сядзячым становішчы, рэкамендаваны пешыя прагулкі, бег, плаванне. Для здароўя мужчыны важныя таксама асаблівасці палавога жыцця. Аднолькава «раздражняюць» хваробу як доўгае ўстрыманне, так і вельмі высокая актыўнасць. Таму рэгулярнасць і ўмеранасць — найбольш прымальны варыянт.

Падрыхтавала Вольга ЦЫБУЛЬСКАЯ.

Калі вы падпісаліся на газету **«Звязда» на I квартал або I-е паўгоддзе 2008 года** — запаўняйце картку ўдзельніка, выразайце і дасылайце яе ў рэдакцыю на адрас: **220013 Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10А**.

Падпісчык можа выйграць у якасці прыза падпіску на II квартал 2008 г., гадзіннікі, футболкі, бейсболкі, печ СВЧ, тэлевізар «Віцязь» і суперпрыз — халадзільнік «Атлант». Карткі, наклееныя на паперу ці плёнку, або дасланыя **пасля 3 студзеня 2008 года** па паштовым штэмпелі атрымання да ўдзелу ў гульні не прымаюцца. Розыгрыш прызоў праводзіцца **8 студзеня 2008 г.**, вынікі публікуюцца ў газеце «Звязда» **да 19 студзеня**.

Атрымаць прыз можна ў рэдакцыі **да 20 сакавіка 2008 г.** пры прад'яўленні квітанцыі аб падпісцы на «Звязду» на I квартал або 1-е паўгоддзе 2008 года і пашпарта. Дастаўку печы СВЧ, тэлевізара і халадзільніка ажыццяўляе рэдакцыя. **Пасля 20 сакавіка** выдача прызоў спыняецца і прэтэнзіі падпісчыкаў не прымаюцца.

Удачы ў гульні!

8 Картка ўдзельніка — падпісчыка «Звязды» на I квартал або I-е паўгоддзе 2008 года

Прозвішча, імя, імя па бацьку ____________________

____

Падпіска аформлена і аплачана ў ____________________ (аддзяленне сувязі)

____________________ **на I кв. або I–е паўг. 2008 года**

Хатні адрас і тэлефон [ ] (індэкс) ____________________

____

Удачы ў розыгрышы!

Ф.СП-1 Міністэрства сувязі і інфарматызацыі Рэспублікі Беларусь

АБАНЕМЕНТ на газету ЗВЯЗДА з бясплатнымі ўкладкамі: «ЧЫРВОНАЯ ЗМЕНА», «МЕСТНОЕ САМОУПРАВЛЕНИЕ», «КРАІНА ЗДАРОЎЯ», «ЖЫРАНДОЛЯ», «КУПЛЯЙ ЛЕПШАЕ!» «НАСУПЕРАК ЧАРНОБЫЛЮ»

(індэкс выдання)

Колькасць камплектаў

на 2008 год па месяцах

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Каму (прозвішча, ініцыялы)

Куды (адрас)

(паштовы індэкс) (горад, населены пункт)

ДАСТАВАЧНАЯ КАРТКА на газету (індэкс выдання)

ПВ | месца | літар

ЗВЯЗДА з бясплатнымі ўкладкамі: «ЧЫРВОНАЯ ЗМЕНА», «МЕСТНОЕ САМОУПРАВЛЕНИЕ», «КРАІНА ЗДАРОЎЯ», «ЖЫРАНДОЛЯ», «КУПЛЯЙ ЛЕПШАЕ!» «НАСУПЕРАК ЧАРНОБЫЛЮ»

Кошт	падпіскі	______ руб.	Колькасць камплектаў	
	пераадрасоўкі	______ руб.		

на 2008 год па месяцах

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Каму (прозвішча, ініцыялы)

Куды (адрас)

(паштовы індэкс) (горад, населены пункт)

POST factum

АМЕРЫКАНЦЫ ВЕРАЦЬ НЕ ДАРВІНУ, А Ў БОГА, ПРЫВІДАЎ І НЛА

Паводле даследаванняў, праведзеных кампаніяй Harris Interactive, большасць амерыканцаў перакананы ў існаванні Бога (менавіта так адказалі 82 працэнты рэспандэнтаў), у рэальнасці цудаў (79 працэнтаў), раю (77 працэнтаў) і анёлаў (74 працэнты). Крыху менш апытаных лічаць, што Ісус Хрыстос сапраўды быў Сынам Божым, яшчэ 70 працэнтаў перакананы ў дакладнасці гісторыі яго ўваскрашэння. У бессмяротнасць душы вераць 69 працэнтаў, у існаванне нячыстага і пекла — 68 працэнтаў.

Спецыялісты сведчаць, што такая колькасць прыхільнікаў хрысціянскіх дагматаў для ЗША — з'ява нармальная. 70 працэнтаў апытаных лічаць сябе людзьмі рэлігійнымі. 25 працэнтаў наведваюць царкву, сінагогу, мячэць і інш. не мінімум раз на тыдзень. 10 працэнтаў — двойчы на месяц, 21 працэнт — некалькі разоў у год. І толькі 17 працэнтаў ніколі не бяруць удзелу ў рэлігійных службах. Пры гэтым тыя ж амерыканцы вераць у існаванне прывідаў (41 працэнт), НЛА (35 працэнтаў) і ведзьмаў (31 працэнт). Погляды Чарльза Дарвіна на паходжанне відаў (тэорыю эвалюцыі) падзяляе толькі 41 працэнт рэспандэнтаў. З тэорыяй крэацыянізму (якая тлумачыць узнікненне жыцця на Зямлі ўвасабленнем волі нейкай Вышэйшай Істоты) згодны 39 працэнтаў. 29 працэнтаў вераць, што астралогія апісвае рэальныя з'явы, а 21 працэнт перакананы ў справядлівасці тэорыі перасялення душ.

Аналагічнае апытанне да гэтага было праведзена ў 2005 годзе. Параўнальны аналіз паказаў, што за два апошнія гады амерыканцы сталі больш верыць у рэальнае існаванне цудаў, анёлаў, раю і ў астралогію. А вось канцэпцыя бессмяротнасці душы крыху страціла сваю папулярнасць.

ВЫЙГРЫШ У 1 МЛН ДОЛАРАЎ МОЖА ПРЫВЕСЦІ ЗА КРАТЫ

Жыхар амерыканскага горада Хайэнс Цімаці Эліат рызыкуе атрымаць тэрмін турэмнага зняволення за свой выйгрыш у латарэі.

Паводле інфармацыі Associated Press, Эліят двойчы абрабаваў банкі (у лютым 2001-га і студзені 2006 года). За няўзброены напад суд прыгаварыў яго да ўмоўнага пакарання. І прымусовае лячэнне ў псіхіятрычнай клініцы. Пасля апошняга абрабавання суд забараніў Эліяту гуляць у азартныя гульні, набываць латарэйныя білеты і нават наведваць месцы, дзе людзі робяць грашовыя стаўкі.

Тым не менш Цімаці Эліят набыў у супермаркеце свайго горада латарэйны білет за 10 долараў і выйграў мільён. Фатаздымак шчаслівага выйгрыша быў змешчаны на сайце латарэйнай гульні, аднак літаральна праз два дні яго знялі. Судовыя органы даведаліся, што Эліят парушыў прадпісанне (латарэйная кампанія адправіла даныя аб выйгрышы ў дэпартамент па падатковых зборах). Цяпер суд павінен вырашыць, што рабіць з няўдачлівым шчасліўцам. Ён можа не толькі застацца без выйгрышу, але і апынуцца за кратамі.

ЗАШЫТАЯ КІШЭНЯ — ЗАСЦЯРОГА АД ХАБАРУ

Малдаўскі чыноўнік зашыў усе свае кішэні на вопратцы, каб яму не змаглі даць хабар.

Кіраўнік тэрытарыяльнага інспектарата працы малдаўскага горада Бельцы Іван Шуберніцкі прадэманстраваў журналістам сваё адзенне з зашытымі кішэнямі пінжака і штаноў. Паводле слоў чыноўніка, гэта самы дзейсны спосаб барацьбы з карупцыяй.

На працягу года яго ўстанову правяралі звыш тысячы эканамічных агенцтваў. Было выяўлена шмат розных парушэнняў, таму кіраўнік інспектарата зашыў свае кішэні, каб абараніць сябе ад магчымага хабару. Некаторыя мяркуюць, што падобная перастрахоўка была залішняй: як прызнаўся сам Шуберніцкі, хабару яму яшчэ ніхто не прапаноўваў.

ГОЛАС — ЗА ВІЯГРУ

Менавіта гэты медыцынскі прэпарат выкарыстоўваюць кандыдаты ў дэпутаты тайландскага парламента для прыцягнення прыхільнікаў. Набыццё галасоў выбаршчыкаў за грошы ў Тайландзе лічыцца злачынствам і караецца 10 гадамі турмы. За тое, што ты ўзяў грошы за абяцанне аддаць свой голас — прадугледжана 5 гадоў пазбаўлення волі.

Як паведаміў прадстаўнік мясцовых улад Саян Напхам, спробы подкупу выбаршчыкаў былі зафіксаваны на поўначы ад Бангкока. Паводле расказаў сельскіх жыхароў, за абяцанне падтрымаць таго ці іншага кандыдата на выбарах ім прапануюць адну-дзве таблеткі віягры. Аднак атрымаўшы таблеткі, многія адразу гатовы змяніць свае рашэнне і прамяняць свой голас на звычайную каву.

Афіцыйныя скаргі ў Цэнтральную выбарчую камісію на гэты конт пакуль не паступала. Парламенцкія выбары ў Тайландзе пройдуць 23 снежня, упершыню з таго часу, як у мінулым годзе ў выніку перавароту ваенныя звергнулі прэм'ер-міністра Таксіна Чынавата.

БАНКАЎСКІЯ САКРЭТЫ — У БАЧКУ ДЛЯ СМЕЦЦЯ

Нямецкі цырульнік знайшоў у сваім двары ў бачку для смецця падрабязныя чарцяжы сакрэтнага сховішча ў будынку аднаго з самых буйных нямецкіх банкаў.

Паводле інфармацыі Reuters, чарцяжы знаходзіліся ў пластыкавым пакеце. На схемах было ўказана размяшчэнне датчыкаў руху, дзвярэй, кратаў, лесвіц, а таксама дакладныя памеры камеры і яе размяшчэнне пад зямлёй. Да чарцяжоў была прыкладзена запіска «Гэта сакрэтныя дакументы». Камера, указаная ў чарцяжах, знаходзіцца ў адным з будынкаў Bundesbank, які адкрыўся месяц таму пасля рэканструкцыі. Прэс-сакратар банка пацвердзіла факт знаходкі, аднак заявіла, што, паводле яе меркавання, чужыя ў сховішча па-ранейшаму трапіць не змогуць. Яна паведаміла, што цяпер работнікі банка разбіраюцца, як сакрэтныя чарцяжы маглі трапіць у бак для смецця, і правяраюць, ці не зніклі іншыя дакументы.

ДОНАЛЬДА ДАКА І МІКІ МАЎСА ВЫКЛІКАЛІ Ў СУД

Неапальскі суд павесткай выклікаў на свае пасяджэнне канарэйку Твіці, Мікі Маўса, Дональда Дака і яго сяброўку Дэйзі.

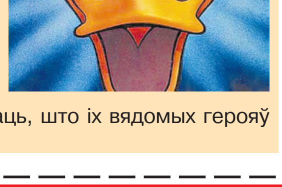

Паводле інфармацыі Associated Press, у Неапалі слухаецца справа аб падробцы прадукцыі кампаній Disney і Warner bros. грамадзянінам Кітая. У якасці сведак запрашаюць не толькі кампаніі, але і персанажы, чые імёны былі на кантрафактнай прадукцыі. Адвакаты кампаніі Disney мяркуюць, што адбылася канцылярская памылка, хоць кампаніі вельмі прыемна ведаць, што іх вядомых герояў лічаць рэальнымі.

ТРОПІКІ Ў МІНСКУ

Сёлета Цэнтральны батанічны сад Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі зрабіў падарунак для ўсіх жыхароў краіны. Упершыню сюды можна прыйсці і зімой — у экспазіцыйную аранжарэю, якая будзе працаваць круглы год. 2008-ы — першы Новы год экзатычнага саду за шклом.

Цяпер не трэба ехаць у Аўстралію, каб убачыць старажытнага продка хвойных раслін. Гэта незвычайна прыгожае дрэўца з вельмі далікатнымі галінкамі. Супрацоўнікі ўпрыгожылі дрэўца паветранымі шарыкамі, і цяпер яно стаіць нібыта святочная елачка. Набіраецца тут моцы і лаўровае дрэўца, ліст якога надае прыемны водар нашым расольнікам. Добра адчуваюць сябе бананавыя зараснікі і эфіопскае кафейнае дрэва. Ніхто не застанецца абыякавым убачыўшы так блізка плады дынявага дрэва — папайю.

Ядомасць аранжарэйнай калекцыі выклікае асаблівыя праблемы ў наведвальнікаў. Цяпер, каб убачыць карлікавыя гранаты, трэба чакаць другі ўраджай. Першы сабраць «дапамаглі» наведвальнікі. Ёсць спакой за папараць даледніковага перыяду, раскошную калекцыю кактусаў, чаго не скажаш пра апельсінавае і нават эўкаліптавае дрэвы. Але галоўная перавага аранжарэі ўжо ў тым, што расліны паўднёваамерыканскіх краін, Міжземнамор'я, Афрыкі і пустыні, якія тут растуць, цвітуць і пладаносяць, могуць радаваць вока наведвальнікаў круглы год.

— Нядаўна мы выставілі рэдкія віды архідэі, — расказвае Галіна Карнеева, загадчыца сектара «Экспазіцыйная аранжарэя» Цэнтральнага батанічнага сада. — Некаторыя людзі прыходзяць паглядзець менавіта на іх. Звычайна такія наведвальнікі самі вырошчваюць гэтыя кветкі, і мы з імі проста дзелімся вопытам.

Цікава, што ў аранжарэі для розных раслін падтрымліваецца розная тэмпература. Гэта робіцца з дапамогай спецыяльнай аўтаматызаванай сістэмы. Напрыклад, зімой тут у трапічнай зоне — каля 30 градусаў цяпла, у субтрапічнай — каля 15.

Па просьбе наведвальнікаў аранжарэя набыла пеўчых птушак, маленькіх і вялікіх папугаяў, а таксама акварыумных рыбак.

— У час зімовых канікулаў мы плануем запрасіць таленавітых дзяцей з музычных школ, — гаворыць Галіна Іллінічна.— Мы заўважылі, што калі малыя іграюць класічную музыку, нашы пеўчыя птушкі пачынаюць надзвычай прыгожа спяваць. Атрымліваецца сапраўды жывая музыка. Таксама ў бліжэйшы час ў зале для гасцей будуць выстаўлены карціны вучняў мастацкіх школ.

Рыбкі ў аранжарэі паўднёваамерыканскія, з сямейства піраньевых. Ёсць адна нават дрэсіраваная — яна вельмі «любіць» прыгожыя пальчыкі. Як толькі заўважыць іх паблізу, піранья выскоквае з вады...

— Таму пальчыкі нашым рыбкам лепш не паказваць, — раіць Галіна Іллінічна. — Ды і расліны лепш не кранаць — сярод іх ёсць ядавітыя. А вось фатаграфавацца і здымаць на відэакамеру можна. Да нас кожныя выхадныя прыходзяць маладыя разам са сваімі гасцямі. На вуліцы бывае холадна, а тут ёсць магчымасць зняць шубы, паслухаць добрую музыку і зрабіць партрэт на фоне экзатычных раслін.

Падобна на тое, што ў Мінску нарадзілася яшчэ адна вясельная традыцыя. Цяпер вясной, летам і восенню маладыя пары заязджаюць у Батанічны сад, каб пасадзіць сямейнае дрэўца. Вясной яны пачнуць прыходзіць сюды наведваць жывы сямейны сімвал з дзецьмі...

Наталля ТАЛІВІНСКАЯ.
Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ.

Кубак Інтэртота адмяняецца

З сезона 2009/2010 знікне трэці па вартасці еўрапейскі клубны турнір — Кубак Інтэртота (клубы будуць выступаць у расшыраным Кубку УЕФА). Такое рашэнне было прынята на пасяджэнні выканкама УЕФА ў швейцарскім горадзе Люцэрне.

Таксама на ім вырашылі крыху змяніць фармат правядзення розыгрышу Лігі чэмпіёнаў і Кубка УЕФА. Так, на групавым этапе першага па вартасці футбольнага турніру Еўропы згуляюць не 16, а 22 каманды. Размеркаванне дадатковых месцаў адбудзецца так: тры пуцёўкі атрымаюць бронзавыя прызёры нацыянальных чэмпіянатаў трох лепшых краін па рэйтынгу УЕФА і тры чэмпіёны краін, якія займуць 10—12 месцы ў рэйтынгу УЕФА. Яшчэ 10 камандаў вызначацца ў адборачных турнірах.

У групавым турніры Кубка УЕФА будуць выступаць 48 клубаў. У кваліфікацыйным раўндзе прадугледжаны чатыры этапы. У ім будуць спаборнічаць 37 клубаў, якія зараз задзейнічаны ў Кубку Інтэртота. У 1/16 розыгрышу выйдуць уладальнікі першых двух месцаў у 12 групах. Да іх далучацца 8 клубаў, якія апынуцца на трэціх пазіцыях у групах Лігі чэмпіёнаў. На прамую ў другі па вартасці клубны розыгрыш кантынента праб'ецца ўладальнік Кубка УЕФА.

Ірына ПРЫМАК.

Inter-ПОЛ

АЎТО ВЯРНУЛАСЯ... ДА ЗЛОДЗЕЯ

У ізраільскім горадзе Баэр-Шэве вясной быў угнаны новы «Фіят». Падчас чарговага рэйду паліцыя знайшла аўтамабіль, дзе яго, відавочна, пакінулі злачынцы.

Гаспадыні машыны паслалі SMS-паведамленне, што прапажа знойдзена. Калі ж жанчына патэлефанавала ў паліцыю і запыталася, калі можна забраць яе «Фіят», вартаўнікі парадку чамусьці так і не змаглі даць ёй адказ. Тады яна прыйшла ў паліцэйскае ўпраўленне, дзе копы прызналіся, што ўжо аддалі аўтамабіль чалавеку, які назваўся яго ўладальнікам. Паводле іх паказанняў, праз пару гадзін пасля таго, як аўто было знойдзена, ва ўпраўленне прыйшоў «саліднага выгляду чалавек», які падзякаваў паліцэйскім за знаходку, і заявіў, што ён — гаспадар машыны і хоча яе забраць. І паліцэйскія аддалі яму «Фіят», нават не папрасіўшы дакументы. Мяркуючы па тым, што ў злачынцы меліся ключы ад аўто, следства вылучае версію, што менавіта ён украў аўтамабіль паўгода таму, а цяпер проста не пажадаў расставацца са здабычай.

АБВІНАВАЧАННЕ ЗНЯТА З... ТЭЛЕФОНА

Прычынай смерці 33-гадовага жыхара Паўднёвай Карэі стаў не выбух акумулятарнай батарэі мабільнага тэлефона LG. Калега загінулага, які першым знайшоў цела, прызнаўся ў тым, што ненаўмысна збіў свайго напарніка буравой устаноўкай, пасля чаго спрабаваў схаваць сляды злачынства і выдумаў гісторыю пра «мабільнік-забойцу».

Інцыдэнт адбыўся ў горадзе Чэнвон, які размешчаны за 135 км ад Сеула. Цела мужчыны было знойдзена на яго працоўным месцы, пры гэтым у кішэні на грудзях нябожчыка знаходзіўся расплаўлены сотавік. У складзенай пасля папярэдняга агляду цела медыцынскай справаздачы ўказвалася, што смерць наступіла ў выніку траўмы сэрца, да якой мог прывесці выбух акумулятара мабільніка. На карысць версіі былі і паказанні яго калегі. Аднак больш дэталёвае абследаванне паказала, што траўмы загінулага былі больш сур'ёзнымі. А потым і сведка прызнаўся, што гэта ён ненаўмысна збіў ахвяру, падаючы назад рухомай 15-тоннай буравой устаноўкай.

ЛЁС ДЗІЦЯЦІ ВЫРАШЫЛА... МАНЕТКА

Нядаўна Вышэйшы суд Вірджыніі пастанавіў выключыць з шэрагаў судовай калегіі Джэймса Майкла Шала. У высокай інстанцыі былі ўзрушаны тым, як суддзя вырашаў справу аб дзіцяці, якога дзялілі паміж сабой бацькі.

Джэйм Шал проста падкінуў манетку, папярэдзіўшы загадзя, што калі яна ляжа рэшкай, то дзіця забярэ да сябе бацька, а арлом — адпаведна маці. І хоць былы суддзя апраўдваўся тым, што хацеў натхніць бацькоў на прыняцце ўласнага рашэння, яго довады знайшлі не пераканаўчымі. «Калі ў нашых судах замест таго, каб прымаць справядлівыя рашэнні, пачнуць кідаць манеткі, мы згубім давер грамадства», — заўважылі яму.

ХАКЕРАМ УЗЛАМАНА КАЛЯ 1 МЛН КАМП'ЮТАРАЎ

Паліцыя Новай Зеландыі арыштавала падлетка, які кіруе групай хакераў, што арудуюць па ўсім свеце. Па схеме, распрацаванай падлеткам, было ўзламана больш за 1 млн камп'ютараў, і з прыватных банкаўскіх рахункаў было выкрадзена больш за 25 млн долараў.

Імя 18-гадовага хлопца не паведамляецца, абнародаваны толькі яго хакерскі псеўданім — Ахіл. Паводле даных паліцыі, малады чалавек быў не толькі ўдзельнікам кібер-злачынстваў, але і іх арганізатарам. Ён распрацаваў спецыяльную праграму, з дапамогай якой пранікаў у банкаўскія сістэмы па ўсім свеце. Сваю хакерскую дзейнасць Ахіл пачаў яшчэ ў школе, дзе былыя настаўнікі гавораць пра тое, што падлетак быў разумным і вельмі здольным вучнем. Калі віна Ахіла будзе даказана, яму пагражае 10 гадоў зняволення.

Падрыхтаваў Ігар РЫГОРАЎ.

МТБанк
МИНСКИЙ ТРАНЗИТНЫЙ БАНК

ПРАВИЛА ПРОВЕДЕНИЯ РЕКЛАМНОЙ ИГРЫ «ВРЕМЯ ПОБЕЖДАТЬ С МТБАНКОМ!»

1. Организатор рекламной игры:

Закрытое акционерное общество «Минский транзитный банк» (далее — Организатор), г. Минск, Партизанский пр., 6а, УНН 100394906.

Зарегистрировано Национальным банком Республики Беларусь 14 марта 1994 года. (Письмо о регистрации банка № 03009/119 от 15.03.1994)

Лицензия на осуществление банковской деятельности № 13 от 27.10.2006 г., выдана Национальным банком Республики Беларусь.

2. Наименование рекламной игры: «Время побеждать с МТБанком!» (далее по тексту — «Игра»).

3. Место (территория) проведения Игры: Республика Беларусь.

4. Срок начала и окончания Игры: с 8 декабря 2007 года по 1 августа 2008 года.

5. Для проведения Игры создается Комиссия по проведению рекламной игры (далее — «Комиссия») в составе пяти человек, в том числе Председателя Комиссии.

Комиссия осуществляет свою деятельность в период проведения Игры с 08.12.2007 по 01.08.2008 (включительно) по адресу: Республика Беларусь, 220033, г. Минск, Партизанский пр., 6а. Комиссия контролирует соответствие фактического порядка розыгрыша Призового фонда порядку, установленному правилами Игры. Комиссия осуществляет свою деятельность в соответствии с зарегистрированными в установленном порядке настоящими Правилами проведения рекламной игры. Заседания Комиссии проводятся по мере необходимости. Дата, время заседаний Комиссии, а также повестка дня устанавливаются председателем Комиссии в соответствии с правилами Игры. О дате и времени заседания Комиссии членов Комиссии уведомляет Председатель Комиссии.

Заседания Комиссии открываются и ведутся Председателем Комиссии, который обеспечивает объективное и всестороннее рассмотрение вопросов, входящих в повестку дня.

При отсутствии на заседании Комиссии Председателя Комиссии его обязанности выполняет один из членов Комиссии. Заседания Комиссии по проведению рекламной игры правомочны при наличии простого большинства членов зарегистрированного ее состава.

Все решения Комиссией принимаются путем открытого голосования простым большинством голосов присутствующих на заседании членов Комиссии. В случае равенства голосов за и против, для принятия решения голос Председателя Комиссии или исполняющего его обязанности является решающим.

Решения Комиссии оформляются протоколом, который должен быть подписан всеми присутствующими на заседании членами Комиссии. В Протоколе розыгрыша призового фонда отражаются сведения о составе комиссии по проведению розыгрыша, действия комиссии по проведению розыгрыша в том порядке, в каком они совершались, результаты проведения розыгрыша с указанием сведений о победителях Игры.

Размер призового фонда рекламной игры «Время побеждать с МТБанком!» составляет 26 488 458 (двадцать шесть миллионов четыреста восемьдесят восемь тысяч четыреста пятьдесят восемь) белорусских рублей и включает в себя:

Наименование приза	Количество (штук)	Стоимость за единицу (бел. руб.)	Стоимость (бел. руб.)
Телевизор Philips 32 PFL 5322	1	2 781 200	2 781 200
Комплект спутникового телевидения: - антенна спутниковая 0,85 (1 шт); - LNB circular (1 шт.); - LNB Invacom (1 шт.); - ресивер Topfield 7700HSCI (1 шт.); - diseq-подвеска (1 шт.); - diseq C (1 шт.); - мультифид (1 шт.); - модуль доступа Триколор (1 шт.); - карта «Оптимум» (1 шт.); - кабель HDMI (1 шт.); - кабель TV 20 м.	1	2 055 000	2 055 000
Тур в Пекин для одного человека (21.08 — 29.08.2008): - авиаперелет Минск—Франкфурт—Пекин (21.08.2008), Пекин—Мюнхен—Москва (28.08.2008) - авиаперелет Москва—Минск 29.08.2008 - проживание в отеле 4*(завтраки), с 22.08.08 — 28.08.08 на 6 ночей - трансферы по программе - медицинская страховка - входной билет на Олимпиаду (Пекин 2008) - услуги русскоговорящего гида	1	21 652 258	21 652 258

Призовой фонд сформирован из чистой прибыли Организатора до начала проведения игры.

6. Порядок участия в рекламной игре «Время побеждать с МТБанком!»:

Участником Игры может стать совершеннолетний гражданин Республики Беларусь, который имеет в ЗАО «Минский транзитный банк» карт-счет и/или пользуется услугой Интернет-банк или имеет в банке депозитный счет. Участниками Игры не могут быть сотрудники Организатора и члены их семей, а также работники любой из компаний, связанных с данной рекламной игрой.

Участники могут стать победителями Игры не более одного раза.

6.1. Для участия в Игре среди владельцев депозитных счетов в ЗАО «Минский транзитный банк» необходимо наличие по состоянию на 30 апреля 2008 года действующего договора банковского вклада (депозита) с банком, заключенного на срок не менее 1 год на сумму не менее 6 000 000 белорусских рублей либо 3 000 долларов США либо 2 500 евро либо 75 000 российских рублей в соответствующей валюте. Призом этого этапа Игры является комплект спутникового телевидения.

6.2. Для участия в Игре среди держателей банковских пластиковых карточек, выпущенных ЗАО «Минский транзитный банк», необходимо совершить безналичный платеж за товары и услуги на сумму не менее 50 000 белорусских рублей с использованием пластиковой карточки в период с 8 декабря 2007 года по 31 мая 2008 года. Платеж может быть совершен в терминальной сети предприятий торговли и сервиса, в сети банкоматов, инфокиосках или платежно-справочных терминалах банков Республики Беларусь, расположенных на территории Республики Беларусь, а также с использованием услуги Интернет-банк.

Проведение операций по снятию наличных денежных средств с использованием пластиковых карточек не является основанием для признания держателя карточки участником рекламной игры.

Призом этого этапа Игры является тур в Пекин для одного человека (21.08 — 29.08.2008).

6.3. Для участия в Игре среди пользователей услуги ЗАО «Минский транзитный банк» Интернет-банк необходимо совершить платеж за товары и услуги на сумму не менее 50 000 рублей с использованием услуги Интернет-банк в период с 8 декабря 2007 года по 30 июня 2008 года. Призом этого этапа Игры является телевизор Philips 32 PFL 5322.

7. Место, дата, время и порядок розыгрыша призового фонда.

7.1. Розыгрыш призового фонда по Депозитам состоится 06.05.2008 года в 11.00 в здании ЗАО «Минский транзитный банк» по адресу: г. Минск, Партизанский пр., 6а.

Розыгрыш призов проводится открыто в присутствии Комиссии в следующем порядке:

К моменту розыгрыша приза данные о всех депозитных счетах, соответствующих условиям п. 6.1., включаются в единый список в электронном виде, последовательно нумеруются в хронологическом порядке открытия счетов и в таком виде участвуют в розыгрыше.

Для проведения розыгрыша используется компьютерная программа, которая из всех данных путем случайного выбора определяет победителя.

Победитель Игры будет уведомлен о выигрыше банком по телефону и телеграммой не позднее 7 мая 2008 года включительно. После получения уведомления о выигрыше Победитель должен связаться с Организатором по телефонам +375 17 298 32 21, +375 44 77 84 777, +375 44 77 85 777, +375 33 63 76 777 в течение 10 (десяти) календарных дней с момента получения уведомления.

7.2. Розыгрыш призового фонда по Пластиковым карточкам состоится 18.06.2008 года в 11.00 в здании ЗАО «Минский транзитный банк» по адресу: г. Минск, Партизанский пр., 6а.

Розыгрыш призов проводится открыто в присутствии Комиссии в следующем порядке:

К моменту розыгрыша приза данные о всех соответствующих требованиям п.6.2. безналичных платежах за товары и услуги на сумму не менее 50 000 белорусских рублей, совершенных с использованием пластиковых карточек в период — с 8 декабря 2007 г. по 31 мая 2008 года — включаются в единый список в электронном виде, последовательно нумеруются в хронологическом порядке проведения транзакций и в таком виде участвуют в розыгрыше.

Для проведения розыгрыша используется компьютерная программа, которая из всех данных путем случайного выбора определяет выигравшую транзакцию. Участник, совершивший транзакцию, которая будет выбрана программой, имеет право получить приз.

Победитель Игры, имеющий право на получение приза, будет уведомлен о выигрыше банком по телефону и телеграммой не позднее 19 июня 2008 года включительно. После получения уведомления о выигрыше. Победитель должен связаться с Организатором по телефонам +375 17 298 32 21, +375 44 77 84 777, +375 44 77 85 777, +375 33 63 76 777 и предоставить ксерокопию паспорта (фамилия, имя, серия, номер, дата рождения) в ЗАО «Минский транзитный банк» по адресу: г. Минск, пр-т Партизанский, 6а, каб. 507 в течение 10 (десяти) календарных дней с момента получения уведомления.

7.3. Розыгрыш призового фонда по Интернет-банку состоится 10.07.2008 года в 11.00 в здании ЗАО «Минский транзитный банк» по адресу: г. Минск, Партизанский пр., 6а.

Розыгрыш призов проводится открыто в присутствии Комиссии в следующем порядке:

К моменту розыгрыша приза данные о всех соответствующих требованиям п.6.3. платежах за товары и услуги на сумму не менее 50 000 белорусских рублей, совершенных с использованием услуги Интернет-банк — с 8 декабря 2007 г. по 30 июня 2008 года — включаются в единый список в электронном виде, последовательно нумеруются в хронологическом порядке проведения платежей и в таком виде участвуют в розыгрыше.

Для проведения розыгрыша используется специальная компьютерная программа, которая из всех данных путем случайного выбора определяет выигравший платеж. Участник, совершивший платеж, который будет выбран программой, имеет право получить приз.

Победитель Игры, имеющий право на получение приза будет уведомлен о выигрыше банком по телефону и телеграммой не позднее 11 июля 2008 года включительно. После получения уведомления о выигрыше Победитель должен связаться с Организатором по телефонам +375 17 298 32 21, +375 44 77 84 777, +375 44 77 85 777, +375 33 63 76 777 в течение 10 (десяти) календарных дней с момента получения уведомления.

8. Место, порядок и срок выдачи выигрыша.

Вручение призов будет производиться при наличии паспорта или иного документа, удостоверяющего личность, в Головном офисе банка по адресу: 220030, г. Минск, Партизанский пр., 6а в сроки с 21 по 31 мая, с 1 по 10 июля, с 22 июля по 1 августа соответственно. Неявка победителя в указанный срок является отказом от выигрыша.

Участник, выигравший приз, должен письменно подтвердить факт его получения и заполнить все необходимые документы, предоставленные организатором и связанные с получением приза. С момента передачи приза участнику, к последнему переходят все риски и обязательства, связанные с владением, пользованием и распоряжением имуществом. Выплата денежного эквивалента стоимости приза не производится. Ответственность по уплате налогов, предусмотренных действующим законодательством в связи с получением приза, лежит на победителях рекламной игры.

В случае возникновения спорных ситуаций окончательное решение принимает Комиссия по проведению рекламной игры.

9. Порядок информирования об условиях и результатах Игры.

Правила проведения Игры, состав комиссии по ее проведению, размер и состав призового фонда вместе с реквизитами их государственной регистрации подлежат публикации в газете «Звязда» до начала Игры, а также размещаются во всех филиалах, отделениях и на сайте Организатора www.mtb.by.

Состав Комиссии рекламной игры «Время побеждать с МТБанком!»

Председатель Комиссии:

Смоляк Валерий Степанович, заместитель Председателя Правления ЗАО «Минский транзитный банк».

Члены Комиссии:

Аксинин Владислав Олегович, начальник Отдела маркетинга ЗАО «Минский транзитный банк».

Хандогин Александр Николаевич, начальник КартЦентра ЗАО «Минский транзитный банк».

Шпаковский Василий Глебович, начальник Управления информационных технологий ЗАО «Минский транзитный банк».

Горобец Мария Юрьевна, ведущий юрисконсульт Юридического управления ЗАО «Минский транзитный банк».

Овсянников Олег Юрьевич, директор ООО «Саторис».

Срок полномочий Комиссии: с 8 декабря 2007 года по 1 августа 2008 года.

ЗАО «Минский транзитный банк»

Лицензия НБРБ № 13 на осуществление банковской деятельности от 27 октября 2007 года.
УНН 100394906
Свидетельство о государственной регистрации правил проведения рекламной игры № 911 от 7 декабря 2007 года.

ВЫПІСВАЙЦЕ «ЗВЯЗДУ» НА I КВАРТАЛ І I ПАЎГОДДЗЕ 2008 ГОДА
З БЯСПЛАТНЫМІ ЎКЛАДКАМІ

Наследие Чарнобылю
Местное самоуправление — газета для выбаршчыкаў і дэпутатаў мясцовых саветаў
Свая справа — бізнэс, эканоміка, фінансы
Жырандоля — Наш культурны асяродак
Чырвоная змена
Купі лепшае! Тавары, паслугі, цэны
Краіна здароўя

ДЛЯ ІНДЫВІДУАЛЬНЫХ ПАДПІСЧЫКАЎ	63850	8800 рублёў на месяц 26400 рублёў на квартал 52800 рублёў на паўгоддзе
ДЛЯ ВЕТЭРАНАЎ ВАВ І ПЕНСІЯНЕРАЎ	63145	8300 рублёў на месяц 24900 рублёў на квартал 49800 рублёў на паўгоддзе
ДЛЯ ВЕДАМАСНЫХ ПАДПІСЧЫКАЎ	63858	14000 рублёў на месяц 42000 рублёў на квартал 84000 рублёў на паўгоддзе
ВЕДАМАСНАЯ ПАДПІСКА ДЛЯ ЎСТАНОЎ МІНІСТЭРСТВА АДУКАЦЫІ, МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І МІНІСТЭРСТВА АХОВЫ ЗДАРОЎЯ	63239	12800 рублёў на месяц 38400 рублёў на квартал 76800 рублёў на паўгоддзе

ПАДПІСКА «ДА ЗАПАТРАБАВАННЯ» (праз кіёскі Мінгарсаюздруку)

ДЛЯ ІНДЫВІДУАЛЬНЫХ ПАДПІСЧЫКАЎ	63850	7460 рублёў на месяц 26400 рублёў на квартал 44760 рублёў на паўгоддзе
ДЛЯ ВЕТЭРАНАЎ ВАВ І ПЕНСІЯНЕРАЎ	63145	6990 рублёў на месяц 20970 рублёў на квартал 41940 рублёў на паўгоддзе
ДЛЯ ВЕДАМАСНЫХ ПАДПІСЧЫКАЎ	63858	9938 рублёў на месяц 29814 рублёў на квартал 59628 рублёў на паўгоддзе
ВЕДАМАСНАЯ ПАДПІСКА ДЛЯ ЎСТАНОЎ МІНІСТЭРСТВА АДУКАЦЫІ, МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І МІНІСТЭРСТВА АХОВЫ ЗДАРОЎЯ	63239	9431 рубель на месяц 28293 рублі на квартал 56586 рублёў на паўгоддзе

Усходні гараскоп на наступны тыдзень

Блізнятам лёс рыхтуе ўзнагароды, а Львы павінны паверыць ва ўдачу

♈ **АВЕН.** Час праявіць ініцыятыву, ставіць перад сабой новыя мэты. Няма для вас слова «немагчыма», проста вам можа не хапіць цярпення. Грамадская нагрузка будзе ў радасць, і вы часткова возьмеце на сябе арганізацыю свята. Будзеце хвалявацца за рэпутацыю, вучобу, працаўладкаванне, тое, як праводзяць свой час дзеці. Калі не ведаеце чым сябе заняць, раздражнее руцінная праца, нарэшце знайдзіце сабе творчае прымяненне!

♉ **ЦЯЛЕЦ.** Час падобны на люстэрка, у якім знешнія абставіны будуць адлюстроўваць вашы памылкі. У рабоце магчымыя нечаканыя рэзкія павароты, мэта якіх — вызваліцца ад чужога ўплыву, каб праявіць больш самастойнасці, ініцыятывы. Сур'ёзную размову адкладзіце, яна не дасць жаданага выніку. Не згубіце магчымасць праявіць сябе і паверыць у сябе, умацаваць адносіны з сябрамі.

♊ **БЛІЗНЯТЫ.** Дынамічны і творчы перыяд: праявіцца ваш талент, знойдуцца новыя захапленні, будзеце пад уражаннем убачанага ці прачытанага. За уменне наладжваць адносіны і даваць лёс вас узнагародзіць. Падманы ці скажэнні фактаў, забыўлівасць, непунктуальнасць навакольных будуць звычайнай справай — можна сабе накладаць толькі цярпення і праніклівасці! Зменіце стыль паводзінаў: захочаце ўсё рабіць не спяшаючыся, удумліва, станеце крыху закрытымі ў праяўленні сваіх пачуццяў, не будзеце выказваць сваё меркаванне без неабходнасці.

♋ **РАК.** Беражлівасць будзе цудоўнай рысай, але гэта не азначае, што вы станеце адмаўляць сабе ў чымсьці. Проста грошы расходуецца з розумам. Для тых, чыя работа звязана з дызайнам і іншымі відамі мастацтва, час спрыяе і заробку, і ўмацаванню статуса. Усё новае, што прыходзіць у вашы жыццё, мае лёсавызначальнае значэнне, таму нічога не адмаўляйце, усё прыдасца. Паколькі ў гэты час паспець трэба многае, можаце адчуць стомленасць, нервознасць. Добразычлівасць уплывовых асобаў будзе вельмі дарэчы. У рабоце важна «пачуццё локця».

♌ **ЛЕЎ.** Час праводзіць рысу пад мінулым — пачынаецца новы этап у жыцці. Больш ясна будзеце бачыць свае перспектывы, з радасцю працаваць, атрымліваць задавальненне ад зносінаў з людзьмі, пазнаваць новае. Будзеце вяртацца да незакончаных спраў, лёгка спраўляцца з бягучымі пытаннямі. Па дабраце душэўнай дапаможаце розным людзям, аднак не бярыце на сябе чужых праблем. Пастарайцеся, каб там ужо чакаў вас і пачакаў... Жыццё паступова пачне мяняцца да лепшага — сваёй працай вы заслужылі гэта. Верце ў сваю ўдачу!

♍ **ДЗЕВА.** Тым, хто гатовы да зменаў у жыцці, спадарожнічае ўдача. Будуць пакупкі ў дом, затраты на рамонт, набыццё нерухомасці, аўтамабіля. На рабоце ўсё складваецца ўдала. Ёсць магчымасць сумяшчэння, а таксама тэндэнцыя да павелічэння зарплаты. Блізкаму чалавеку надайце больш увагі. Не злуйцеся з-за таго, што ён чагосьці не ведае, штосьці не ўмее. Пачынайце набываць падарункі да навагодніх святаў.

♎ **ШАЛІ.** Не варта пачынаць новыя справы, абмяркоўваць прафесійныя планы, выдаваць жаданне за рэальнасць. Будзеце пачуваць сябе новае месца працы. Інфармацыя, якая паступіць, дазволіць хутка зразумець і змяніць тактыку для дасягнення мэты, скарэктаваць будучыя планы. Асабліва на тым, што задумалі раней. Новыя знаёмствы ашаломяць. Будзеце схільны бачыць свет праз ружовыя акуляры. Паспяховыя выкладанне, вучоба, самаадукацыя. Купіце новую бытавую тэхніку па скідках, запланецце паездку.

♏ **СКАРПІЁН.** Думаць пра будучыню заўсёды карысна, але зараз вы асабліва вострa зразумееце гэта, зрабіўшы ацэнку сучаснасці і аналіз мінулага. Да гэтага падштурхнуць зносіны, стан душы і знешнія падзеі. Вам будуць дапамагаць і накіроўваць, але без вашага жадання ўсе самыя лепшыя ініцыятывы могуць прапасці. Імкненне кантраляваць партнёра, дамінаваць будзе праблемай. Яго намеры могуць прапасці, каб вы зноў і зноў вярнуліся, інтарэсамі ці зменяць яго. У прафесіі настае палоса шанцавання.

♐ **СТРАЛЕЦ.** У блізкіх можа выклікаць пратэст ваша дамінуючая пазіцыя, навязванне парад. Адстойваючы свае правы, меркаванні, не перагініце палку, каб вас не палічылі сварлівай і фанабэрыстай асобай. Прыродная велікадушнасць дапаможа дараваць тых, хто вас пакрыўдзіў, не зацягваць канфлікт. Грошы ідуць вам у рукі, а працаваць вы будзеце сумлена. Расце прафесійнае майстэрства, з эрудыцыяй разам будзе расці і матэрыяльнае, яго ўжо амаль назаўсёды. Ваша з кампаніяй — прывучыць будаць грошы на вецер.

♑ **КАЗЯРОГ.** Нават калі будзеце знаходзіцца ў летуценным стане, на прадукцыйнасці працы гэта не адаб'ецца. Цікава, што вы зробіце намнога больш звычайнага! Вашы закліі да адказнасці, асабістыя просьбы не застануцца без увагі. Будзеце гатовы да дадатковых расходаў, магчыма і паездка. Старайцеся захоўваць дыстанцыю і роўныя адносіны з людзьмі, нікім не грэбуйце, нікога занадта не ўзвышайце.

♒ **ВАДАЛЕЙ.** Сканцэнтруйцеся і завяршыце неабходныя справы, разбярыцеся ў адносінах, каб са спакойнай душой будаваць планы на будучыню і рыхтавацца да святаў. Давядзецца прыкласці валявыя намаганні, каб прывесці ў парадак фігуру. Таксама недрэнна было б заўчасна купіць падарункі, пакладаецца на праз строі. Меркаванне з боку будзе вельмі карыснае, але вы спачатку можаце ўспрыняць яго варожа. Магчымыя праблемы з транспартам, у тым ліку і ў паездцы. Фінансавыя цяжкасці вырашаюцца.

♓ **РЫБЫ.** Спадзявацца на лёс можна і трэба, але толькі калі вы зрабілі хоць крок у накірунку таго, чаго чакаеце. Новы ўзровень узаемаадносінаў з людзьмі дазволіць больш далікатна ставіцца да іх пачуццяў, густаў, інтарэсаў. Мінулыя канфлікты і незадаволенасці забудуцца. Акажаце падтрымку каханаму чалавеку, але ў той жа час ён міжволі можа адцягваць вашу ўвагу ад важных задач. Могуць быць непаладкі ў арганізме — перайдзіце на лёгкую ежу, прымайце вітаміны. Грошы як прыходзяць, так і знікаюць. Вас могуць прыраўнаваць!

ДАРАГІЯ МЕТРЫ

Мой сын 18 гадоў працуе шафёрам у ЖКГ. У 1993 годзе, калі ў яго сям'і нарадзілася трэцяе дзіця, ім выдзелілі службовую кватэру. Калі пачалася прыватызацыя кватэр, яны хацелі яе прыватызаваць, нават сабралі ўсе дакументы, аднак ім адмовілі. І вось цяпер да 1 студзеня 2008 года кватэру патрэбна выкупіць, але за вялікія грошы. Няўжо няма ніякай скідкі для такой сям'і?

Ганна Б., *г. Ліда.*

Указ Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 19.03.2007 № 128 даў магчымасць грамадзянам, якім былі прадастаўлены службовыя жылыя памяшканні дзяржаўнага жыллёвага фонду да 8 красавіка 2006 года і якія не падлягаюць высяленню з іх, да 1 студзеня 2008 года па пісьмовай заяве атрымаць гэтыя памяшканні ва ўласнасць на платнай аснове ў адпаведнасці з Законам «Аб прыватызацыі жыллёвага фонду ў Рэспубліцы Беларусь».

Калі грамадзянін не скарыстаецца гэтым правам да 1 студзеня 2008 года, то згодна з пунктам 11 Указа № 128 з ім будзе заключаны дагавор найму службовага жылога памяшкання на тэрмін да 10 гадоў. У выпадку смерці наймальніка (гібелі, прызнання адсутным без вестак) дзеянне такога дагавора спыняецца і з адным з паўналетніх членаў яго сям'і заключаецца дагавор найму службовага жылога памяшкання на тэрмін да 3 гадоў.

На працягу тэрміну дзеяння гэтых дагавораў грамадзянам даецца права на пазачарговае паляпшэнне жыллёвых умоў шляхам будаўніцтва (рэканструкцыі) або набыцця жылога памяшкання з прыцягненнем ільготных крэдытаў або пазачарговае атрыманне жылых памяшканняў сацыяльнага карыстання дзяржаўнага жыллёвага фонду ў адпаведнасці з заканадаўствам.

Пасля заканчэння тэрміну дзеяння дагавора найму службовага жылога памяшкання, грамадзяне, якія ў ім пражываюць, падлягаюць высяленню без прадастаўлення іншага жылога памяшкання.

Указам № 128 ільготы якім-небудзь катэгорыям грамадзян па выплаце кошту службовага памяшкання не прадугледжаны. Тым не менш згодна з паведамленнем прэс-службы Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, Указам № 612, які падпісаны 4 снежня, унесены дапаўненні і змяненні ва Указ № 128 і канкрэтызаваны выпадкі і правілы атрымання ва ўласнасць службовых жылых памяшканняў дзяржаўнага жыллёвага фонду. Так, напрыклад, калі грамадзяне набываюць ва ўласнасць службовае жылое памяшканне, а раней яны перадалі дзяржаве на бязвыплатнай аснове жыллё, якое належала ім або членам іх сем'яў, то пры разліках за службовае жылое памяшканне з яго кошту будзе вылічаны кошт раней перададзенага жылля. Больш падрабязна азнаёміцца са змяненнямі і дапаўненнямі можна будзе пасля публікацыі Указа № 612.

Сын, як карыстальнік службовага жылога памяшкання, даўно меў права стаць на ўлік асобаў, якія маюць патрэбу ў жылым памяшканні, незалежна ад плошчы займаемага ім памяшкання. Гэта права прадугледжана Жыллёвым кодэксам Рэспублікі Беларусь 1999 года і Палажэннем аб парадку ўліку грамадзян, якія маюць патрэбу ў паляпшэнні жыллёвых умоў, прадастаўленні жылых памяшканняў дзяржаўнага жыллёвага фонду, якое зацверджана Указам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 29.11.2005 № 565.

Згодна з Указам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 14.04.2000 № 185 «Аб прадастаўленні грамадзянам ільготных крэдытаў на будаўніцтва (рэканструкцыю) або набыццё жылых памяшканняў» шматдзетныя сем'і маюць права на атрыманне крэдыту ў памеры 95 працэнтаў кошту нармаванай плошчы будуемага жылога памяшкання на 40 гадоў пад тры працэнты гадавых і аднаразовай бязвыплатнай субсідыі ў памеры 5 працэнтаў ад кошту нармаванай плошчы жылога памяшкання. Для атрымання льготнага крэдыту і бязвыплатнай субсідыі пад шматдзетнай сям'ёй разумеецца сям'я, уключаная ў спіскі шматдзетных сем'яў, якія маюць патрэбу ў паляпшэнні жыллёвых умоў і маюць права на атрыманне гэтых крэдытаў і (або) субсідый, у якой на дату заключэння крэдытнага дагавора або прыняцця рашэння аб прадастаўленні субсідыі ёсць не менш за трое дзяцей ва ўзросце да 23 гадоў, якія не ўступілі ў шлюб і пражываюць сумесна з бацькамі, уключаючы навучэнцаў дзённых аддзяленняў устаноў адукацыі ў іншых населеных пунктах і ваеннаслужачых тэрміновай ваеннай службы па прызыву.

Такім чынам, калі сям'я сына не здолее атрымаць ва ўласнасць займаемае службовае жылое памяшканне на падставе Указа № 128, то ёй будзе дадзена магчымасць скарыстацца льготамі, прадугледжанымі для шматдзетных сем'яў Указам № 185, і пабудаваць жыллё з прыцягненнем ільготнага крэдыту і субсідыі.

Да чытача

Газету мы робім разам

Аж з 17-га года,
Шчасце ў хаце ці бяда,
Ты прыходзіла к народу,
Беларуская «Звязда»...

Напісанае застаецца: прынамсі, гэтыя радкі належаць чалавеку, які шмат гадоў пастаянна чытаў «Звязду», потым — здрадзіў, стаў атрымліваць іншае выданне, зноў вярнуўся да нашага, зноў расчараваўся...

Цяжка сказаць, што ён выпісвае цяпер (сувязь, шкада, абарвалася). Але ж мы пастаянна кантактуем з іншымі. І таму не можам не ведаць, што ёсць у «Звязды» і шчырыя прыхільнікі, нават фанаты, якім падабаецца ўсё і тыя, хто ад падпіскі адмаўляецца.

Прычын шмат і ў кожнага яны свае. Таму (для эканоміі месца) цытатамі: «Хочацца бачыць на старонках газеты яркую публіцыстыку, смелыя фельетоны, біяграфічныя партрэты сапраўдных патрыётаў», «У вас нічога няма для дзяцей», «Я хачу запрасіць усіх да размовы на тэму «Біблію вывучаем разам», «Пра эканоміку вы пішаце менш, чым пра злачынствы», «У вас можна прачытаць, чаго чакаць на тэлебачанні, а вось пра тое, што з'явіцца ў «Кнігарні пісьменніка», як правіла, не», «Каб пісаць на роднай мове, трэба яе вельмі любіць і ведаць, у вас жа...», «Вы павінны друкаваць успаміны ветэранаў Вялікай Ачыннай — гэта наша гісторыя»...

Гэтыя і многія іншыя лісты-прапановы напрыканцы года будуць уважліва вывучаны рэдакцыйнай калегіяй. Дарэчы, ёсць думка стварыць і грамадскую. Як мяркуецца, у яе ўвойдуць аўтары самых слушных прапаноў — Грамадзяне нашай краіны.

Ёсць думкі-ідэі? Пішыце: многае «з падачы» чытачоў на старонках з'явілася. Яшчэ больш — павінна: газету ж мы робім разам?

ПРУП «Завод Эпос» предлагает на отчуждение в 2008 году находящиеся на балансе объекты сверхнормативного незавершенного строительства:
площадка с козловым краном;
наружные сети и сооружения водопровода,
расположенные по адресу: г. Логойск, ул. Минская, 2.
Телефоны для справок:
8 01774 54489; 8 01774 54485.
УНН 600019156.

ШАШКІ

Пад рэдакцыяй майстра спорту Мікалая ГРУШЭЎСКАГА

«Пагода ў доме»-4

У мінулых шашачных выпусках мы аб'явілі чацвёрты класіфікацыйны конкурс на прызы калектыву Свіслацкага прадпрыемства жыллёва-камунальнай гаспадаркі (кіраўнік Канстанцін Міхайлавіч БАРЭЛЬ) — з нормай першага спартыўнага разраду па шашках.

Будуць адзначаны пераможцы конкурсу, суддзя конкурсу і каардынатар, а таксама лепшая рашальніца. А каб стаць першакласным рашальнікам, трэба быць вельмі пільным і не прапусціць, калі знойдуцца ў пазіцыях пабочныя развязкі альбо задумкі аўтара, якія пры моцнай гульні чорных не развязваюцца. Таму за ўказанне такіх істотных недахопаў налічваюцца прэміяльныя балы. Некампазіцыйныя варыянты ў аўтарскім рашэнні і падманлівыя сляды не прыводзяцца. Норма ж другога разраду — выканаць усе 12 заданняў, кожнае з якіх ацэньваецца ў адно ачко.

А цяпер падаём трэцяе заданне:

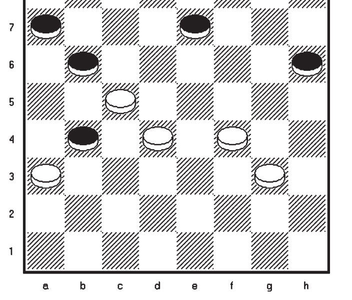

БЕЛЫЯ (А. Супрановіч): a3, c5, d4, f4, g3 (5). ЧОРНЫЯ (А. Пярхальскі): a7, b4, b6, e7, h6 (5). Ход белых. Які вынік?

Тым, хто справіцца з ім, будуць залічаны і аўтарскія рашэнні першых двух заданняў.

Тэрмін для адказаў традыцыйны — два тыдні. Накіроўвайце іх на адрас рэдакцыі газеты «Звязда»: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а. Рубрыка «Шашкі».

Рашаем, перамагаем

Праверце, калі ласка, рашэнні змешчаных раней пазіцый.

БЛІЦ-32:

№ 1 (П. Кажаноўскі). 1. de7 f:b8 2. bc7 3. ef6 4. h:g1#;

№ 2 (У. Бандарык). 1. ed6 2. de3 3. bc5 4. b:c7 5. gf6 6. h:f8 (эцюд Панкратава)х;

№ 3 (М. Стэфановіч). 1. ed6 2. gh6 3. h:a3 4. ab4! 5. e:g3х;

№ 4 (Д. Камчыцкі). 1. cd4 2. ed4 3. ba3 4. a:e7 5. h:b4! 6. cd2 7. a:c3#;

№ 5 (В. Шульга). 1. ab6 2. cb6 3. cd4 4. g:e3 f:d6A 5. h:f8 de5 6... cd6 7... b:d6 8. ed4х. A4...f:d2 5. h:e1х.

ГОСЦІ З УКРАІНЫ І УЗБЕКІСТАНА:

№ 4 (І. Вальтэр). B6 (a7A) c5, f6, b8, h2#. A(h2) gf4, f6, g1, a7#.

БЛІЦ-33 (Д. Камчыцкі):

№ 1. 41, 5, 12, 37х;

№ 2. 27, 37, 44, 33, 31. 37х;

№ 3. 32, 42, 31 (3) 2, 17, 27х;

№ 4. 33 (27) 12, 8, 3, 37, 37х.

З ТВОРЧАСЦІ ЗВЯЗДОЎЦАЎ:

№ 3 (М. Стэфановіч). 1. cd6 2. gf8х (замест 2. gh8х) ці 1. gh8/gf6х.;

№ 4 (М. Стэфановіч). Перавагу дае і 1. de7/gh8х. Указаў П. Шклудаў;

№ 8 (У. Бандарык). Падманлівы след 1. hg3.

БЛІЦ-34:

№ 1 (Д. Камчыцкі). B6 (e3A) c7, d8, a5 (e3) e1х. A(g5) f8, g7 (f4) a1! (e3) c7 (f2) d4 (e1B) d8 (b4) a5х. B(g1) a7, cb8х;

№ 2 (П. Кажаноўскі). A5 (b2A) ac3 (c1A1) e5х. A1(e3) f4, fe5х. A(e3, b2) c3, fe5х;

№ 3 (М. Стэфановіч). 1. bc5 2. ab8 3. bc7 4. f:a1 5. a:g7 6. gh4х. Супадае з праблемай Д. Камчыцкага № 14-25 (кніга А. Ляхоўскага і М. Курыловіча «Азбука шашек» (Мінск, «Беларусь», 2005).

ДАСЛЕДАВАННІ ЗВЯЗДОЎЦА (У. Бандарык):

№№ 1-2. 1. ag7х.

ВЯДУЧЫ РУБРЫКІ (В. Варушыла):

№ 4. 1. ef8 d:f2 2. f:h6 b:d4 3. cb2 4. h:c7! 5. a:g1#.

Рашылі: К. Козел (в. Ласосна Гродзенскага раёна), С. Гурыновіч (Мінск), В. Краўчук і С. Нячаеў (Баранавічы), М. Барысенка, А. Мікуліч і В. Савін (Мінскі раён), В. Жукоўскі (г. Барань Аршанскага раёна), А. Пярхальскі (Глыбокае) і інш. А вось наступныя канкурсанты заўважылі і іншыя развязкі: П. Шклудаў (Наваполацк) і І. Працук (Паставы) — 1. gf6х у заданні № 2, 1. ba3/ef4/gf4 у № 4, 1. cb6х, у № 5 бліцконкурсу-32 і 1. ce5х, у № 2 бліцконкурсу- 34, мінчане В. Грабенка (бліц-32/2, 4 і 5) і І. Астроўскі (бліцы-32/2, 4 і 34/2), І. Мацкевіч з Жодзіна (бліц-32/2 і 4), Аляксандра Камінская з Вілейкі (бліц-32/2), У. Бандарык з в. Лугавая Слабада Мінскага раёна і А. Янчук з Камянца (бліцы-32/4 і 34/2), А. Перавознікаў і У. Сапяжынскі з Рагачова, В. Талкачоў з в. Уздзевічы Клімавіцкага раёна, У. Аўласенка з Гродна і А. Кіслы з Узды (бліц-32/4), В. Голас з Любані і А. Сняжкоў з Мінска (бліц-34/2).

З улікам прывядзення пабочных разгалінаванняў і своечасовасці іх адпраўкі ў рэдакцыю лаўрэатамі бліцконкурсаў сталі: № 32 — Пётр Шклудаў, № 33 — Васіль Грабенка і № 34 — Іван Працук. Яны атрымаюць сюрпрызы: П. Шклудаў і І. Працук — Зборнік звяздоўскай шашачнай рубрыкі за 2004 год (ад яго аўтара А. Пярхальскага) і В. Грабенка з прызавога фонду яшчэ аднаго нашага шчодрага чытача Д. Камчыцкага — кнігу У. Агафонава «Комбинация. Международные шашки» (Москва, «Физкультура и спорт», 1984).

АЛЁ, НАРОД НА ПРОВАДЗЕ!

АБО ВЯСЁЛЫЯ І ПРАЎДЗІВЫЯ ГІСТОРЫІ З ЖЫЦЦЯ ЧЫТАЧОЎ «ЗВЯЗДЫ»

Прагрэс!

Вёска наша сярэдніх памераў, хат за сотню. Але ж кожны жыхар на віду, амаль кожны мянушку мае. У некага яна вечная, а то і дзецям у спадчыну яшчэ перадасца, у некага — возьме ды зменіцца.

У майго суседа, да прыкладу, была мянушка Будзільнік. Чаму? Ды людзі яшчэ пятага сна не бачылі, а ён ужо грукае — то дровы сячэ, то корм скаціне здрабняе. І добра б у маладосці так, а то і на пенсію выйшаў, а паляжаць, ці скажам, перад тэлевізарам пасядзець усё роўна не любіць — не знойдзе работы ля хаты, значыць у лес дзе пойдзе, у поле, ці па нейкай патрэбе ў краму, на пошту...

Туды, дарэчы, ён часцяком заходзіць — канверты купляць. Унук у яго ў войску служыць, лістуюцца.

Ну дык вось. Аднаго разу прыходзіць ён па пакупку, а там — ці не мітынг? З дзесятак кабет і ўсе адначасова нешта гавораць. Паглядзеў на іх Будзільнік, паспрабаваў паслухаць, а потым змогся ды кажа:

— А божухна!.. А галаванька!..

Бабы да яго:

— Рыгорка, што з тваёю галаванькай? Можа «хуткую» выклікаць?

— Не, бабанькі, у мяне — галава на месцы, а вось у вас, на плячах, ці не па камп'ютару? Як жа можна адначасова ўсім гаварыць і ўсіх слухаць?

— А то ж, — загаманілі жанчыны, — абы якія галовы гэтага, мо, і не вытрымаюць, а нашы — могуць. То і сапраўды камп'ютары!

Вось з гэтага часу не да іх, а да суседа майго прыліпла новая мянушка — Камп'ютар. Гэта, вам скажу, не Будзільнік ужо! Прагрэс — ён і ў вёску ідзе.

М.У. ГАРБАЧОЎ,
в. Сінягорская, Сенненскі раён.

На вайне, як на вайне

...Пачалося доўгачаканае наступленне. Рота ішла каторыя суткі. Ногі ўжо ледзь перастаўляліся, плечы абрываў рыштунак. Байцы не спалі, не елі (кухня не паспявала). Але ж, нарэшце, прыйшлі да месца дыслакацыі. Хто мог, нешта з'еў, і нават абмыўся, хто не мог — падаў так.

На пост, вартавым, паставілі 36-гадовага байца Косцю.

Ці трэба казаць, што змарыўся ён ніколькі не менш за астатніх? Ці трэба здзіўляцца, што... заснуў ён так, як і ўсе — толькі стоячы, у абдымку з вінтоўкай.

А тут — генерала прынесла: з іншымі камандзірамі ён рабіў дзяжурны абход. Дайшла чарга і да Косцевай роты. Дакладней — спачатку да яго самога... Убачыў генерал, што спіць вартавы, расчырванеўся і ў гвалт:

— Што?!. Пад трыбунал!..

Але, як ні дзіўна, на крык гэты не ўсхапіўся ніхто. Вокам не міргнуўшы, спаў і вартавы.

Тады разгублены генерал трохі астыў, загадаў прынесці насілкі. На іх, ледзь вырваўшы з рук вінтоўку (!), але так і не пабудзіўшы, паклалі вартавога і занеслі ў медсанбат.

Там, не прачынаючыся, ён праспаў трое сутак.

Гэта быў — мой будучы бацька...

Цяпер, сярод жывых, яго, на жаль, ужо няма. А калі і жыў, пра вайну расказваў няшмат: не мог, душылі слёзы. Ён быў санітарам, трапляў у акружэнне, партызаніў, дайшоў да Кёнігсберга, дзе яго вельмі цяжка кантузіла. Але, прайшоўшы ўсе кругі пекла, ён выжыў, вярнуўся.

І цяпер жыву я.

Рэгіна ШАБАНАВА,
г. Наваполацк.

Вышэйшая матэматыка

Сымон неяк прачнуўся раніцай, — галава аж раскалваецца... Пасля ўчарашняга. І ад думкі, як пахмяліцца — ні гарэлкі ж, ні грошай... Дай, рашыў, да суседа схаджу. Ён жмінда, вядома, але ж раптам нейкі воўк у лесе здох — возьме і да пенсіі пляшку пазыча? А я ж потым аддам...

У той дзень у лесе здохлі, мусіць, два ваўкі: сусед не тое каб ахвотна, але ж пайшоў у залу, «пашукаў», знайшоў. І, галоўнае, пляшку тую не проста пазычыў, але і выпіць разам згадзіўся. Так што пасядзелі яны, падзялілі па-брацку тую паўлітровачку, пагаманілі.

— Слухай, суседзе, мо, у цябе там яшчэ завалялася? — пытае Сымон на радасцях. — А то ж дрэнь справа атрымліваецца. Вось памяркуй: ты мне бутэльку пазычыў? Пазычыў. І хочаш, каб я табе поўную аддаў, так? Так. Але ж пілі мы яе ўдваіх? Удваіх.

Няшмат што з гэтых слоў гаспадар разумеў.

— Ну што ты вачыма лыпаеш? — стаў нервавацца Сымон. — Тут табе не вышэйшая матэматыка. Пілі мы? Пілі. Удваіх? Удваіх. Пароўну?.. То-та... За табой даўжок: нясі чацвярцінку.

Сусед даўгоў ну вельмі не любіў, таму зноў пайшоў у залу і прынёс паўбутэлек:

— На, — кажа, — падавіся. І ідзі адсюль.

Сымон гарэлку ўзяў, але ж перш чым пайсці, кажа:

— Мы пілі ўдваіх? Удваіх. Значыць, я павінен табе паўбутэлькі? Дык вось, на яе і мы квіты.

На гэтым слове ён паставіў чацвярцінку на стол і сышоў.

А сусед, кажуць, яшчэ і дагэтуль думае. Упэўнены ён, што гарэлку яму Сымон вінаваты. А вось, колькі? Ёсць пытанне.

Мікалай БАГДАНАЎ,
в. Новы Пагост, Міёрскі раён.

Звер — помніць

...Служыць мне прывялося ў Германіі, досыць даўно, і ў асноўным — намеснікам камандзіра ўзвода, дзе былі і беларусы, і малдаване, і ўкраінцы, і рускія... Але ж мы, нягледзячы на гэта, дружна жылі. Само сабой — шмат распавядалі пра свае сем'і, пра свае мясціны. І вылучаўся тут — Саша Мілаванаў з-пад Омска. Рэдкі весяльчак быў, а галоўнае, усё, што ён баіў, «марозіў», у слухачоў проста паўставала перад вачыма... Адну з яго гісторый я і вырашыў расказаць чытачам любімай газеты. І любімай рубрыкі.

Значыць так. Аднойчы ў выхадны Сашавы аднавяскоўцы сышліся да клуба. Мароз адлёг, таму ў будынак ісці ніхто не спяшаўся. Мужыкі гаманілі, смалілі, глядзелі на блізкі лес і раптам прыкмецілі, што адтуль нехта набліжаецца. Засяродзіліся, сталі прыглядацца — мядзведзь. Але худы, змарнелы і на трох лапах чамусьці...

Да клуба, да людзей даклыпаў, на снезе сеў, рыкае і лапу працягвае, быццам просіць, каб далі што, альбо паглядзелі. Асмялелі мужыкі, памалу падышлі. Бачаць — у касалапага рана на назе і стрэмка вялізарная. Што рабіць? Самага спрытнага паслалі ў вёску, па ветэрынара.

Той узяў усё, што трэба з інструмента, прыйшоў, смела агледзеў лапу. Потым падазваў смельчакоў, каб дапамаглі яму, і пачаў аперацыю. Мядзведзіца толькі рыкала, бедная, але ж цярпела — пакуль выцягвалі тую стрэмку, пакуль апрацоўвалі рану, пакуль на лапу абувалі панчоху ад касцюма хімабароны, якую ветэрынар абачліва захапіў з сабой.

Вяскоўцы ж тым часам знайшлі для хворай «палату»: побач з клубам хлеў пусты стаяў з моцнымі дзвярамі. Мядзведзіцу заманілі туды, назносілі буракоў, бульбы, морквы, сена. І потым кожны дзень не адны дык другія хадзілі: праведвалі, расказвалі іншым, як папраўляецца. Ну і, безумоўна, нечым смачным частавалі.

Але, нягледзячы на гэта, свабода для жывёліны была даражэй. Яна стала буяніць, пратэставаць. А значыць тыя моцныя дзверы давялося расчыніць: мядзведзіца, накульгваючы, але ж ужо на чатырох лапах, падалася ў лес.

Што цікава, па дарозе некалькі разоў азіралася, быццам, дзякавала, быццам развітвалася з людзьмі і хацела запомніць іх твары...

А яшчэ праз некалькі гадоў яна вярнулася. Ды не адна, а з двума малымі. Мусіць, паведаміць хацела, што не проста жывая-здаровая, але і помніць чужую дабрыню. Чаму асобным з людзей добра было б павучыцца. Хоць і ў мядзведзіцы.

Пётр Пракопавіч ПРАВІКАЎ,
в. Белавуша, Столінскі раён.

Рубрыку вядзе Валянціна ДОЎНАР.

Лёсы

«ВІТАЮ, БРАТ!..»

Сёлета ў свет выйшла кніга, якая распавядае пра дзіўнае выратаванне яўрэйскага хлопчыка з Беларусі. Цікавасць да гэтай гісторыі ўжо праявілі кінакампаніі Японіі, Брытаніі, перамовы наконт магчымага ўвасаблення яе на кінаэкране аўтары вядуць нават са Сціvenам Спілбергам. Але героі, якія маюць дачыненне да падзей больш чым 60-гадовай даўніны, усё яшчэ імкнуцца нешта асэнсаваць, успомніць, супаставіць...

...Аэрапорт «Мінск-2». Госця з Аўстраліі чакала шмат людзей. Сустрэць яго прыехаў немалады чалавек з букетам кветак — Эрык Гальперын. Хваляваўся, хоць усё галоўнае імі ўжо было сказана з таго моманту, калі яны здагадаліся пра тое, што, магчыма, з'яўляюцца братамі. Жыцці двух гэтых людзей падзяліла катастрофа, зблытаўшы іх лёсы ў такі клубок, разблытаць які не ўдаецца і праз дзесяцігоддзі. Дзеля гэтага яны сустракаліся, размаўлялі і імкнуліся разам — але кожны па-свойму — у тое месца, якое для абодвух з'явілася калыскай.

Сям'я Гальперыных была самай тыповай у мястэчку, якое на дзве трэці было заселена яўрэямі. Мясцовыя жыхары распавядалі, што галава сям'і Саламон Гальперын працаваў вазніцай, а потым яшчэ да вайны стаў краўцом — апрацоўваў скуру і шыў з яе вопратку. Яго памятаюць як стараннага і працавітага працаўніка Шлёму. Да 1941 года ў яго была жонка і два сыны з дачкой.

«Гэта была прыстойная, моцная сям'я, шчасце якой рухнула з прыходам у горад фашыстаў», — сказаў 83-гадовы жыхар Дзяржынска Якаў Хаймовіч.

Сям'я Гальперыных апынулася ў дзяржынскім гета, якое фашысты загадалі ліквідаваць. Ніхто не павінен быў уратавацца.

«Сын палка»

Тое, што распавядае пра сябе сівы аўстраліец, гучыць вельмі неверагодна. Ён быў гарэзлівы, вясёлы хлопчык, але аднойчы зразумеў, што яго свет перакуліўся, змяніўся беззваротна, назаўсёды, і ён застаўся зусім адзін, сам за сябе, дзеля таго, каб выжыць. Калі іх сям'ю перасялілі ў гета, ён дзівіўся таму, як яны жывуць, але не думаў пра заўтрашні дзень. Аднойчы мама ціха сказала свайму старэйшаму сыну: «Заўтра нас усіх заб'юць». Малы адказаў: «Але я не хачу...» Яна прамаўчала, напэўна таму, што не ведала, як патлумачыць сыну, што гэтае тое жаданне, якое наўрад ці можа спраўдзіцца. А хлопчык верыў. Прачнуўся ўначы, зірнуў на маму — і пабег, нібыта гуляючы ў хованкі. Праслізнуў за межы гета, дабег да пагорка на ўскраіне пасёлка.

Восеньскім днём мясцовую цішыню парушыла стральба. Хлопчык сядзеў на дрэве і бачыў усё. Маму, брата і сястрычку, цётку. І іншых людзей са свайго пасёлка. Іх было шмат. Усіх падводзілі да ямы, потым гучалі стрэлы. Хлопчык, які назіраў за трагедыяй здалёк, кусаў рукі, каб не закрычаць. Але нават праз слёзы ён бачыў, як у апошнія хвіліны жыцця людзі імкнуліся быць разам са сваімі самымі блізкімі, роднымі. Адна на ўсіх вялікая магіла стала агульнай для іх.

Што было потым з маленькім дзіцем, якое засталося зусім адно ў цэлым свеце? Прынамсі, з думкай аб тым, што ніхто з сям'і апроч яго не ўратаваўся, ён пражыў усё жыццё. А тады, калі гэтае разуменне прыйшло, ён думаў толькі пра адно: трэба выжыць... Нікога побач, хто б падтрымаў і накіраваў. Ён памятае, што доўга блукаў па лесе. Ратаваўся на дрэвах ад ваўкоў. Прасіў хлеба па вёсках. Туліўся ў шынялі забітага салдата. Была халодная восень. Потым прыйшла жорсткая зіма — кажуць, у той год яна выдалася асабліва марозная. Як магло пратрымацца малое дзіця адно ў лесе, на вялікіх дарогах, якое не прыбілася ні да каго з дарослых? Гэта адна з загадак, якая захавалася ў лёсе чалавека па імені Алекс Курзем.

Такое прозвішча яму далі салдаты-латышы. Вайна праводзіць паміж людзьмі жудасную рысу, падзяляючы іх на «сваіх» ці «чужых» па нейкіх часам непадуладных розуму прычынах. І не адразу можна зразумець, хто ёсць хто з тых, каго сустракаеш. Вось і хлопчык, якога аднойчы злавілі паліцаі, выклікаў вялікі недавер і насцярожанасць. А раптам партызан? Чаго там было доўга думаць — да сценкі, і праблемы няма. Так бы і зрабілі.

Ён не баяўся, напэўна, таму, што вельмі хацеў есці і думаў толькі пра гэта, калі глядзеў на дарослых людзей у форме сваімі вялікімі блакітнымі вачыма. Яны вырашалі, жыць яму ці не, а ён... папрасіў хлеба. Адзін з тых людзей, якія стаялі насупраць, пашкадаваў хлопчыка. Гэта быў сяржант-латыш Якабс Куліс.

Куліс не адразу зразумеў, каго ўратаваў ад смерці. Толькі пасля таго, калі распрануў малога, каб памыць, зразумеў, што перад ім яўрэйскае дзіця. Напэўна, той, хто служыў у нямецкай арміі, павінен быў тут жа прыняць меры, каб уратаваць перш за ўсё сябе. Куліс вырашыў па-іншаму. Ён патлумачыў малому, хто ён такі, і што калі гэта высветліцца, смерці не пазбегнуць. Ён патлумачыў, як асцярожна трэба яму жыць. І насуперак усялякай логіцы не адпусціў яго на ўсе чатыры бакі, а стаў апякаць. Хлопчыка апранулі ў спецыяльна пашытую нямецкую форму. Так яўрэйскае дзіця стала «сынам палка» для нацысцкіх вайскоўцаў.

Хлопчык быў светлавалосы. Асірацелы славянскі пастушок — чым не тлумачэнне для камандзіраў? Тым больш што фашысцкая ідэалогія на вайне шукала сваіх ахвяраў. Светленькі прыгожы хлопчык у нямецкай форме павінен быў стаць прыкладам таго, як можна перавыхаваць славян у нацысцкім духу і выкарыстоўваць іх у сваіх мэтах, зрабіць паслухмянымі бязвольнымі служкамі. Сапраўды, захаваліся здымкі, зробленыя ваенным фатографам: светленькі хлопчык у нямецкай форме са зброяй.

Цяпер Алекс Курзем успамінае, якая была вайна для яго. Тыя два гады, якія ён праслужыў побач з латышамі. Ён збіраў дровы і рыхтаваў кіпень для салдат. Пра яго здымалі прапагандысцкія фільмы. Часам яго вазілі па шпіталях, дзе ляжалі параненыя нямецкія салдаты — дзеля падняцця іх духу: нездарма ваююць, калі ідэалы трэцяга рэйха ўмацоўваюцца ў мясцовых жыхарах.

Але што магло разумець шасці- ці васьмігадовае дзіця пра тыя ідэалы? З аднаго боку, ён бачыў людзей, якія дапамаглі яму выжыць. Яны былі добрыя да яго. З другога боку — часта назіраў, як яго дабрадзеі, не задумваючыся, стралялі ў іншых людзей, забівалі яўрэяў. Боль за родных працягваў жыць у сэрцы хлопчыка ўсе гэтыя гады. Жах, які ён перажыў, шматлікія трагедыі, сведкам якіх стаў міжволі, выкраслілі з памяці многія эпізоды. Ён забыўся, якое было яго сапраўднае імя, якое прозвішча дасталося яму ад таты. Забыўся пра свой сапраўдны дзень нараджэння — паводле новых дакументаў, днём яго нараджэння стаў... дзень незалежнасці Латвіі. Але ён не забыўся, што ў яго была мама. Напэўна, пра яе думаў, пра сваіх родных, калі бачыў, як рушыцца і палае Дрэздэн ад бамбёжкі саюзнікаў. Латышскія вайскоўцы не маглі зразумець, чаму гэты хлопчык з агнём у вачах глядзіць на гэтае відовішча, калі трэба тэрмінова бегчы. А ён з цяжкасцю стрымліваў пачуццё справядлівасці, якое ў той момант панавала ў душы.

— Я адчуваў сябе закладнікам, — успамінаў Алекс Курзем. — Я разумеў, што знаходжуся на вайне. Але я не мог ніяк зразумець яе сутнасць. Не мог зразумець, чаму адны людзі, якія могуць быць добрымі ў жыцці, страляюць у другіх, якія ім нічога дрэннага не зрабілі. Я не мог нічога зрабіць, але адчуваў, што з'яўляюся часткай вялікай чалавечай трагедыі. Часта задаваў сабе пытанне: чаму тое, што вынішчыла безліч жыццяў, уратавала мяне?

Напрыканцы вайны, калі ўсе разумелі, што Германія церпіць паражэнне, Якабс Куліс накіраваў хлопчыка ў Рыгу да свайго знаёмага Якабса Дзеніса, у якога была шакаладная фабрыка. Алекс стаў працаваць на ёй, але яго жыццё ў той час салодкім не назавеш. Сям'я Дзінса праз нейкі час эмігрыравала ў Аўстралію. Паслухмянага хлопчыка-сірату ўзялі з сабой. Назаўсёды і паводле ўсіх дакументаў ён стаў Алексам Курземам. Усё жыццё ў Аўстраліі ён пражыў, падтрымліваючы цесныя адносіны з латышскімі эмігрантамі. Але так і не здолеў стаць сваім сярод яўрэйскіх эмігрантаў.

Фота Сяргея ВАСІЛЬЕВА.

Сустрэча з Радзімай

Аўстраліец Курзем амаль нічога не памятаў са свайго дзяцінства. Не памятаў, дзе нарадзіўся, не ведаў назву горада, дзе жыў, не памятаў мовы, на якой сказаў свае першыя словы. Не мог дакладна ведаць, хто ён такі. І большасць жыцця ён пражыў так, што пра яго ваеннае дзяцінства не ведалі нават жонка і дзеці. Не гаварыў ім, імкнучыся забыцца назаўсёды пра сваё дзяцінства. Цяжкая хвароба ўзварушыла балючыя ўспаміны. Магчыма, ён для сябе вырашыў, што не можа памерці, пакуль не знойдзе тую самую агульную магілу, якую бачыў здалёк, дзе ляжыць маці і яго родныя. Але ж няўжо немагчыма, што застаўся жывы хоць хто-небудзь з яго родных?

У 1996 годзе Алекс Курзем запоўніў анкету для цэнтра Халакоста ў Мельбурне. На яго даныя звярнулі ўвагу ў Беларусі. Аднаго чалавека вельмі зачапіла гісторыя Курзема. Асабліва — тыя нешматлікія моманты, якія захавала яго памяць пра дзяцінства.

Яна захавала сам пах дзяцінства. Гэта быў пах руплівых рук і свежых скур жывёл, якія гэтыя рукі апрацоўвалі. Са скур тата шыў боты. Добрым быў майстрам, без працы не сядзеў. А яшчэ ў галаве круціцца адно імя: Ілля. Быццам бы славянскае. А ці не так яго называла мама? І яшчэ ён памятаў некалькі асобных слоў, якія яму цяпер нічога не гавораць, напрыклад, такое: «Койданава»...

Мінчанін Эрык Гальперын пах скур ведаў таксама з дзяцінства. Яго тата выдатна шыў боты. Дзякуючы гэтаму здолеў пазбегнуць расстрэлу ў гета — быў на працы. Але загінула ўся яго першая сям'я: жонка, два сыны і дачка. Здарылася ўсё гэта ў Дзяржынску. Дзяржынскам літаральна перад вайной сталі называць Койданава. І нарэшце — Эрык Гальперын ведаў, што старэйшага сына Саламона Гальперына звалі Эля.

Завязалася перапіска. У Аўстралію пайшла фатакартка Саламона Гальперына. На тым канцы зямнога шара ўсе былі шакіраваныя падабенствам Саламона і Алекса Курзема. А потым у невялікай мінскай кватэры Гальперына раздаўся доўгі званок тэлефона. Ён падышоў і пачуў: «Вітаю, брат...»

Першай сустрэчы абодва чакалі з трымценнем у сэрцы: а раптам памылка? Курзем ехаў у Беларусь дзеля таго, каб зрабіць спробу знайсці самога сябе. Знайсці тое месца, дзе яго лёс напаткала катастрофа і дзе ён стаў іншым чалавекам. Знайсці месца, дзе пахаваныя яго родныя і пакласці туды кветкі. Ён хацеў успомніць штосьці галоўнае пра сябе — тое, пра што абставіны настойліва прымушалі забыцца. Алекс вырашыў паехаць у Беларусь.

«У той момант я нібыта ўбачыў жывога бацьку», — прызнаўся Эрык. — «Нельга словамі выказаць тое, што адчувалі мы пры сустрэчы. Нас перапаўнялі слёзы радасці і ўзрушэнне».

Эрыку было пра што распавесці госцю.

«Калі жыхароў гета павезлі на расстрэл, Саламон схаваўся паміж хатамі, дзякуючы гэтаму застаўся жывы». 21 кастрычніка 1941 года ў горадзе Дзяржынску фашыстамі было пакарана смерцю 1920 жыхароў гета. Архіўныя матэрыялы ўтрымліваюць дакладныя звесткі, як гэта было: людзей падводзілі да ямы па 20 чалавек. І расстрэльвалі, скідваючы ў катлаван трупы дзяцей, жанчын і старых — менавіта яны былі асноўнымі жыхарамі гета.

Саламон Гальперын быў упэўнены, што ўся сям'я загінула. Гэта быў шок, які на нейкі час парушыў яго свядомасць. Гора несла яго наперад, далей ад страшнага месца. Ён блукаў па Беларусі, пакуль на дарозе каля Магілёва яго не схапілі. Далей — вядомы набор выпрабаванняў: накіравалі спачатку ў Асвенцым, потым перавялі ў Дахаў. І для яго існаванне было напоўнена адным сэнсам: выжыць.

Яму ўдалося. Дзякуючы таму, што ўмеў добра шыць боты, якія былі неабходныя фашыстам. Так дажыў да таго часу, калі Дахаў вызвалілі амерыканцы. Саламон разам з іншымі вызваленымі вязнямі канцлагера мог паехаць у Амерыку. Ён адмовіўся і вярнуўся ў родны Дзяржынск.

Ён вярнуўся да таго месца, дзе ляжала яго сям'я. І бачыў, сустракаў іншых людзей, якія перажылі такое ж гора. Сярод іх была адна жанчына, якая страціла сям'ю, усіх сваіх дзяцей. З ёю Саламон Гальперын ажаніўся ў другі раз, ужо пасля вайны. У 1947 годзе нарадзіўся сын Эрык. А ў 1949-м на свет з'явілася дачка. Яна пражыла толькі 25 гадоў — памерла ад лейкеміі. Тату, які, здавалася, загартаваны выпрабаваннямі, гэта моцна падкасіла. Ён памёр у 1974 годзе, пахаваны на могілках у Дзяржынску. Так і не паспеў даведацца, што ад расстрэлу ўратаваўся не толькі ён.

«Тата з болем успамінаў час вайны, падзяляў з намі жахі, якія спачатку перажыў падчас расстрэлу сям'і, а потым у канцлагерах», — распавядаў Эрык Гальперын.

Разам Алекс і Эрык рушылі ў Дзяржынск. Старыя людзі, якія яшчэ памяталі Саламона, паглядзеўшы на Алекса, таксама былі ўпэўненыя, што гэта і ёсць старэйшы сын Гальперына...

Два чалавекі ішлі па вуліцах Дзяржынска. Два розныя чалавекі. Яны гавораць на розных мовах, не вельмі добра разумеюць адзін аднаго, калі побач няма перакладчыка. Адзін нібыта вярнуўся ў даваенны час: вось тая вуліца, хата, двор, нібыта той... Але без яблыні, на якую любіў лазіць дзіцем. Другі рабіў папраўкі на пасляваеннае жыццё. Яблыню ссеклі. Новыя гаспадары цяпер жывуць у хаце, што стаіць па вуліцы Кастрычніцкай. Але застаўся той самы пагорак, за якім можна было схавацца. Ёсць мемарыяльны знак, які быў устаноўлены ў 1971 годзе на месцы масавага расстрэлу ў Дзяржынску...

Алекс прыехаў сёлета ў дні, калі адзначалася гадавіна той трагедыі. Ён паклаў на магілу дзве ружовыя ружы. Хадзіў па тых самых мясцінах, якія навявалі ўспаміны з дзяцінства. Ён ужо ўсё расказаў пра сябе. Адкрыўся спачатку старэйшаму са сваіх трох сыноў. Марк Курзем выкладае ў брытанскім Оксфардскім універсітэце. Дзіўную і драматычную гісторыю яўрэйскага хлопчыка, ён дапамог тату выкласці ў кнізе «Талісман».

Эрык Гальперын лёс свайго таты Саламона носіць у сэрцы. Ён не пісаў кнігу. Ён ведае: такі боль, пра які нехта ў іншых краінах можа даведацца з кніг, артыкулаў ці кіно, насыціў тут самую зямлю. Тую зямлю, якая была роднай, сваёй, любімай для людзей розных нацый і на якой працягвае жыць сям'я Гальперыных — Эрык і двое яго ўжо дарослых дзяцей. Тут іх радзіма, дзе ляжаць папярэднікі. І дзе самі яны вучыліся памятаць.

Ларыса ЦІМОШЫК.

Забытае? Новае? Вечнае!

Залатое вяселле — знакавая падзея

Бадай што самае цікавае і самае шматпланавае пытанне задалі Ганна і Сяргей Купрыенкі з Ельска Гомельскай вобласці. Яны паведамляюць: «2 лютага споўніцца 50 гадоў нашага сумеснага жыцця. Дзеці настойваюць, каб мы адзначылі залаты юбілей з размахам і абавязкова павянчаліся. Мы сумняваемся: ці трэба гэта рабіць, што гэта дасць? Пражылі ж мы і так ладны век?»

Святкаванне нашых дзён нараджэнняў — праблема складаная, далёка не адназначная і супярэчлівая. Шматвяковая гісторыя культуры кожнага народа нарадзіла ўніверсальны прынцып парадкавання часу, які называецца каляндар. Календары бываюць розныя: месяцовыя — па фазах Месяца; сонечныя — у адпаведнасці з сонцастаяннямі і раўнадзенствамі. Каляндар — рэч цыклічная, структура дакладна ўпарадкаваная, нязменная. Усе прадстаўнікі таго ці іншага этнасу або тыпу культуры адзначаюць кожнае свята як вялікую падзею.

Аднак у межах агульнанацыянальнага календара існуе яшчэ адзін каляндар, асновy якога складаюць сямейна-родавыя падзеі: нараджэнне дзіцяці, вяселле сына ці дачкі, смерць каго-небудзь з дамачадцаў. Кожная з гэтых падзей мела сваю аўру, характар падрыхтоўкі і правядзення, свой перыяд іспытання. Напрыклад, на працягу года пасля смерці мужа яго жонка-ўдава не мела права мыць бялізну ў той дзень тыдня, у які ён памёр, каб «не замыць сваю долю».

І ўсё ж бадай што самай складанай была градацыя святкавання дзён нараджэння чалавека і ўшанавання дня вяселля. Яны ў нечым падобныя, а ў нечым розныя. Так, сярод дзён нараджэння ў народнай традыцыі асобным статусам надзяляліся 3 або 7 гадоў. Разам з тым старэйшыя прадстаўнікі роду забаранялі святкаваць трынаццаты год (на падставе адмоўнага стаўлення да ліку 13), а таксама яшчэ тры незвычайныя даты. Не святкавалі 21 год нараджэння, не адзначалі 33 гады — той узрост, у якім быў укрыжаваны Ісус Хрыстос, і асабліва катэгарычна забаранялася святкаваць 40-годдзе. Гэты ўзрост лічыўся пераломнай мяжой у жыцці чалавека. Чалавечы век рэўны 80 гадам. Уявіце сабе вектар, на якім стаяць лічбы: 0 — 20 — 40 — 60 — 80. Верылі: каб пражыць наступныя сорак гадоў, нельга святкаваць саракавы дзень нараджэння.

А вось пачынаючы з 50-годдзя кожны юбілей чалавечага жыцця станавіўся ганаровай падзеяй для ўсяго Роду. Юбілеі адзначалі шырока, пышна, з удзелам шматлікіх гасцей.

У каратгодзе святкавання дня вяселля таксама былі свае прамаркіраваны сваім імянным знакам. Аднак асаблівым статусам карысталіся тры вясельныя юбілеі: дваццаціпяцігоддзе — сярэбраны юбілей, пяцідзесяцігоддзе — залатое вяселле і сямідзесяціпяцігоддзе — каронны юбілей. Але ў славянскай і найперш у беларускай народнай культуры самым галоўным лічыўся **залаты юбілей з жыцці сямейнай пары.**

Як правіла, залатыя юбіляры перадавалі свае заручальныя пярсцёнкі якой-небудзь наваствоpанай пары (свам унукам або праўнукам) як сімвал даўгавечнасці, згоды, узаемапаразумення. У сваю чаргу, маладая павінна была купіць новыя пярсцёнкі і падарыць іх бабулі і дзеду. Звычайна забаранялася ў адной і той жа сям'і спраўляць у адзін год два вяселлі, але ў выпадку залатога юбілею будзе вельмі пажаданым прымеркаваць вяселле маладой пары да вяселля «патрыярхаў» свайго роду.

Таму, безумоўна, святкаваць залатое вяселле пажадана ўсім вашым родам. Было б вельмі хораша, калі б да святкавання гэтай падзеі далучыліся мясцовыя органы ўлады. Пажадана, каб у ЗАГСе таксама адбылася ганаровая рэгістрацыя залатога вяселля, прычым пажаданай у імянарачненнем чаго-небудзь паблізу на часе нараджанага дзіцяці.

Што ж датычыцца абраду царкоўнага вянчання, то адзіна правільнае рашэнне могуць прыняць толькі юбіляры. Пазіцыя царквы ў гэтым пытанні: толькі канстытуцыйнай, але не выдавацца. Тут ёсць адзін нюанс. Пазіцыя царкоўных іерархаў на гэты конт вядомая: усе невянчаныя шлюбы — грэшныя, як і дзеці, якія нарадзіліся ад гэтага шлюбу. Але залатое вяселле нічога не змяніць для гарманізацыі адносінаў паміж юбілярамі. Яны — дзеці свайго часу, і наўрад ці трэба ім гуляць у сучасныя навамодныя гульні. Хаця нашы ўнукі выпраўляюць становішча і шукаюць духоўную аснову свайго шлюбнага саюза. Але пакуль што мы пастаянна сутыкаемся з парадоксам. Пасляваенныя пары, якія не тое што не вянчаліся, але і вяселля нармальнага не ладзілі, — жывуць па 50 гадоў і болей. А палова сучасных пар, якія ездзяць на багатых лімузінах, ладзяць вяселлі ў прэстыжных рэстаранах, вянчаюцца (назаўтра пасля добрага падпітку, не кажучы пра тое, што першая шлюбная ноч нават і не помніцца калі была) у незразумелым адзенні — потым хутка распадаюцца. Таму яшчэ раз: вянчанне — падзея адказная, знакавая, будзе яно ці не — вырашаць у кожным выпадку самім юбілярам.

Мы жадаем вам добрага здароўя, лёгкасці ў нагах, яснасці розуму, радасці ў дзецях і рэалізацыі спадзяванняў на ўнуках і праўнуках. З будучым вас юбілеем. Пажаданне — не віншаванне, якое загадзя рабіць не пажадана.

Аксана КАТОВІЧ, Янка КРУК.

СКАНВОРД

Склаў Андрэй МІХАЙЛАЎ.

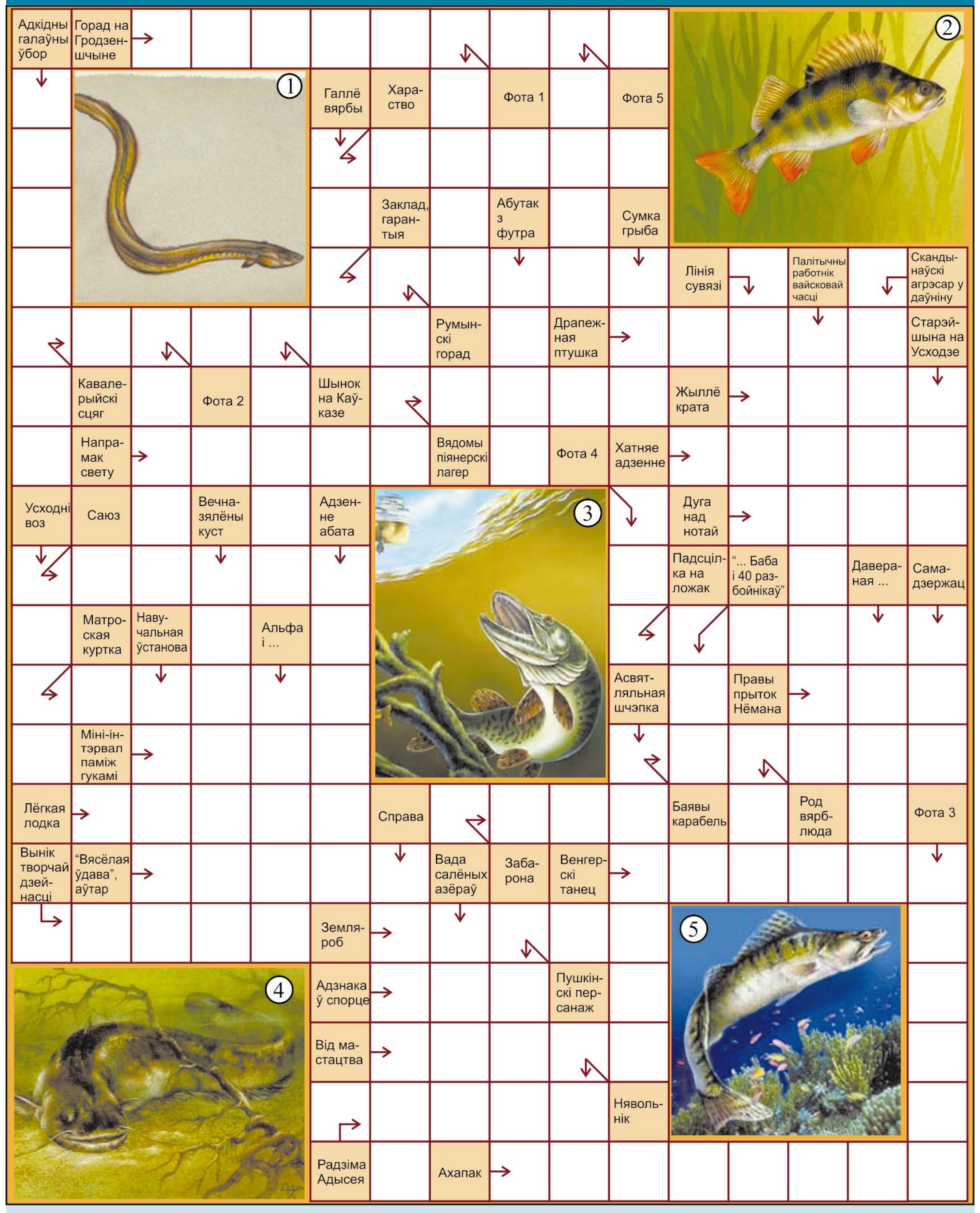

ПРАВЕРЦЕ, КАЛІ ЛАСКА, АДКАЗЫ

Сканворд (1 снежня). Па гарызанталі: Катамаран. Апука. Адам. Рота. Маяк. Рух. Трал. Ярмо. Пік. Радок. Дрызіна. Вар. Папа. Банан. Ярд. Мароз. Карма. Свіпка. Табу. Ракада. Ваер. Кус. Пуанты. Штоk. Графіт. Ласо. Вал. Ледакол. Па **вертыкалі:** Карвет. Док. Якар. Лата. Краб. Дух. Піва. Увага. Асіна. Марс. Клад. Карта. Шпала. Парк. Рокат. Фал. Трумо. Офіс. Тур. Тол. Аса. Сап. Порт. Паліва. Рыдван. Тан. Паркет. Гарох. Клан. Арыгінал. **Сканворд + судоку (5 снежня). Па гарызанталі:** Байбак. Курыца. Кедр. Рыба. Эрэ. Акт. Яхта. Рымар. Палавінка. Азу. Пуд. Вінкур. Прас. Смык. Рыса. Старка. Агар. Кіт. Вада. Удар Адзін. Баа. Бінокль. **Па вертыкалі:** Спевы. Калумб. «Алека». Кліент. Берэт. Ваксa. Узбек. Карэя. Ізумруд. Кузьмы. Аваль. Кабат. Каюр. Арап. Управа. Мадрыгал. Асада. Акуляры. Сарай.

Адказы на судоку гл. у табліцы.

6	9	3	5	7	2	1	4	8
7	8	4	6	1	3	5	2	9
2	1	5	9	8	4	6	7	3
9	6	7	2	3	8	4	5	1
1	4	8	7	5	6	3	9	2
5	3	2	1	4	9	7	8	6
3	7	9	4	2	1	8	6	5
4	2	1	8	6	5	9	3	7
8	5	6	3	9	7	2	1	4

Добрыя людзі

Нататкі мастака

ВОВА І КРАКАДЗІЛ

Унука звадзілі ў цырк. Дачка з нявесткаю выфранціліся і павялі Вову глядзець на кракадзіла. Зараджэнне з кветкамі нам прынеслі знаёмыя, таму месцы былі найлепшыя, каля самай арэны. Дрэсіроўшчыкаў рэптылій спадабалася мая дачка Ядзя і мая нявестка Юля, таму ён два разы кідаў свайго гада двухметровага проста на іх. Ядзя з Юляю ўскрыквалі і смяяліся. Павесяліліся, адным словам. А Вова, які сядзеў паміж мамкаю і цёткаю, перапужаўся не на жарт. Вова выйшаў з цырка румзаючы. Мне давялося ўзяць яго на рукі і несці нашага ўжо вялікага хлопчыка ажно да плошчы Перамогі. Вова крыху супакоіўся, але ноччу ён спаў кепска, некалькі разоў прахопліваўся, баяўся кракадзіла.

ВОВА І ТРАКТАР

Жыццё — казка з кепскай канцоўкаю. Часам да казкі дадаецца добрае заканчэнне, каб стварыць ілюзію — нібыта добра перамагае зло. Такія штучныя тэкставыя канструкцыі называюцца дзіцячай літаратурай. Такімі добрымі нібыльмі дарослыя спрабуюць падманушыць не толькі дзяцей, але і саміх сябе. Падман выбіваецца хутка, бо нават школьнік усёды даведаецца, што Чорная рука прыйдзе і ўсіх перадушыць... Ад змрочных думак мяне выратавала новая карціна ўнука Вовы. Карціна тая называецца «Трактар забівае злодзея».

КАНТ І ДЗЕВЯЦЬ НЕМЦАЎ

У Калінінград я прыехаў на дзіцячым турыстычным цягніку. Быў дзень позняй восені са снегам і даждом. Старая немка расказвала нам, школьнікам, пра штурм Кёнігсберга. Яна так распавядала пра цяжкі лёс нямецкіх салдатаў, што часам падавалася, быццам бы гаворка ідзе не пра штурм, а пра мужную абарону Кёнігсберга, які быў зруйнаваны ўшчэнт і пераназваны захопнікамі ў Калінінград. Старая фраў нам паказала магілу Канта. Яна нічога пра таго Канта не паведаміла, а вось пра тое, што ў Калінінградзе засталося толькі дзевяць немцаў, не прамінула заўважыць. Гэтыя дзевяць германцаў і даглядалі магілу філосафа. Ні магіла Эмануіла Канта, ні аповеды пра пакуты нямецкіх салдатаў у лёхах замкаў і крэпасцяў зусім не кранулі, мяне ўразіў робат. Яго зрабілі юныя тэхнікі. Свайго жалезнага Голема юнакі вазілі ў трамваі. Робат стаяў каля касы, націскаў на ручку, і з апарата вылятаў квіток. Робат прадаваў. Квіток на трамвай каштаваў тры капейкі, а робат прадаваў пяцікапеечныя квіткі. Тэхнікі тлумачылі, што сабраныя сродкі пойдуць на рапараводна і ўдасканальванне іх металёвага касіра. Пачварны раб траскучым голасам казаў толькі адно слова: «Спасибо!». Разам з квіткам пасажыр атрымліваў жалезнае «Спасибо!». Атрымаў тое «дзякуй» і я. Атрымаў і ўзненавідзеў робата, а разам з робатам і ўвесь засыпаны мокрым снегам Калінінград-Кёнігсберг, самы цёмны горад Еўропы. Безумоўна, можна падумаць: я ўзненавідзеў робата за дзве капейкі, але гэта не зусім так. Я яго неўзлюбіў, каб запомніць. Пазней я асэнсаваў тую ўспышку нянавісці. Калінінград-Кёнігсберг — праклятае месца, дзе быў знішчаны цэлы народ. Не ведаю, як можна ачысціць праклятае месца. Не ведаю, як чалавецтва можа замаліць грэх вынішчэння прусаў. Не ведаю, як правільна сказаць «Спаси Бог!», каб той Бог даравау і зняў свой праклён. Але я ведаю іншае: пакуль над Кёнігсбергам-Калінінградам вісіць праклён, там ніхто ніколі нічога не зможа зробіць, а ўсё збудаванае будзе руйнавацца, а паміж руінамі будзе ездзіць ледзяны трамвай з робатам, які кожнаму пасажыру дасць жалезнае «Спасибо!», а за «Спасибо!» возьме дзве капейкі.

АЛЕНА І ЛІЛІПУТЫ

Алена займаецца парадныні фотапартрэтамі. Парадны партрэт — выдатны жанр, асабліва калі ўсе накол займаюцца адстойваннем правоў чорт ведае каго. Правы невядомага чалавека, правы кепскаарэхавых меншасцяў, правы недацяжарных жанчын, правы перакормленых дзяцей... Чырвона-чорная кніга! Трэцярадныя сектар. Правы вугал. Задзяўбла ўсіх ілжывая дзейнасць хітраватых аферыстаў! Калі і варта нешта-нейкае бараніць і адстойваць, дык гэта правы чалавека на парадны партрэт. Нешта падобнае я казаў жонцы, калі мы прагульваліся па праспекце, насупраць цырка. Са стракатай афішы нам усміхаліся шыкоўна апранутыя ліліпуты. І мяне азарыла: трэба зрабіць партрэт прыгажуні з ліліпутаў. Як у Веласкеса побач з каралём стаялі карлікі, так і ў Алены на партрэце поруч з прыгажуняй будуць усміхацца ліліпуты і ліліпутачкі. Жонка захапілася знаёмым ідэяй. Ад ідэі ўрачыстая. Там сказалі, што можна запрасіць ліліпутаў у фатастудыю, што ніякіх праблемаў з ліліпутамі не будзе. Алена ўзрадавалася. Мы ішлі далей і абмяркоўвалі: чым лепей частаваць ліліпутаў, якія цукеркі і слодычы купіць. Жонка так расхвалявалася ад уяўленняў, што зноўку патэлефанавала ў цырк. Яна спытала у знаёмай адміністратаркі: «Колькі трэба заплаціць ліліпутам за фатасесію? Якія цукеркі і слодычы яны любяць?..» Яна спыталася, яна пачула адказ, і твар яе пашарэў. «Ну што? Што там з ліліпутамі? У цябе твар зблякі!» — «Яны п'юць! Ліліпуты п'юць гарэлку... Уяўляеш?» І я ўявіў п'яную ліліпутку. Настрой упаў. Не хацелася верыць у тое, што ліліпуты п'юць гарэлку. Нашы любімыя з дзяцінства ліліпуты павінны есці шакаладныя цукеркі і рунавы зефір... Алена адмовілася здымаць прыгажуню з ліліпутамі, і я не разумею. Ты толькі ўяві сабе п'яную ліліпутку... Дарэчы, я нягледзячы на пратэсты ўсё ж такі сфатаграфаваў на палотнах Веласкеса ўсе карлікі п'яныя.

ПАША І «СНЯЖЫНКА»

Паша п'е ў бары «Сняжынка». Сем гадоў я, прыносячы з працы, праходжу каля гэтага малапасеннага бара, а ў ім сядзіць Паша над чаркаю гарэлкі. Часам мы перакідваемся парай-тройкаю словаў, а зазвычай абмяжоўваемся ўзмахамі рукі. Паша пацікую сівеюча. Не дзіва: у п'яніцы не найгоршае ў свеце жыццё. І ў Пашы не найгоршае, бо калі ён напіваецца моцна, у «Сняжынку» прыходзіць яго старэнькая маці і вядзе сваё сонцае дзіця дамоў. Душэўнае відовішча, бо Паша не саромецца, а ідзе за мамкаю ціха і пакорліва.

НАЦЭЎСКІ І ПАРТРЭТЫ

Мастак-мемарарэаліст — Міхась Нацэўскі — цэлы дзень капіяваў з фатаздымкаў партрэты: жаночы ды мужчынскі. Увечары праца была выканана. З чорных нагробных плітаў на жывых людзей пазіралі вугаты мужчына і доўгавалосая жанчына. Задаволены зробленым, мастак запрасіў удавіцу адзнаць злыдзеў эго брата, якому і належала майстэрня па вытворчасці могілкавых помнікаў. «Паглядзі, як яны на нас глядзяць! Нібыта яны жывыя! Падобныя атрымаліся! Параўнай з фатакарткамі...» — «Сапраўды, вельмі падобныя! Такія падобныя, што ажно страшна... Толькі, дзе тыя людзі вазмі? Ці ваў... Ты прачытай подпісы пад партрэтамі! Жанчына — Аляксандр, мужчына — Вікторыя! Геній, ты куды целы дзень глядзеў?!» Брат спачуў з ласкаю не злуе... А Міхась што? Пайшоў да напіўся.

Адам ГЛОБУС.

Шчыра віншую з днём нараджэння пяшчотную жанчыну **Валянціну Мікалаеўну БАРЫСЕВІЧ.** Будзь заўжды бадзёрай, шчаслівай і жыццерадаснай. А я цалую твае рукі. **Міхась НОВІК.**

Шчырыя пажаданні моцнага здароўя на доўгія гады, шчасця, удачы, мудрасці, павагі ад дзяцей і ўнука нашай дарагой **Святлане Міхайлаўне БУЙЛЯНКОВАЙ** з Гомеля з нагоды **45-годдзя.**
Жадаем мець вясёлы выгляд, Не ведаць дзе і што баліць, Не хваляваць без прычыны І з Богам лепшага прасіць.
Валянціна, г. Мінск.

Пяць цифр и вся информация ВАША!
подписной индекс
63851
"ЗНАМЯ ЮНОСТИ"
в новом формате

Наш фармат

Выключаючы насілле

У сталіцы стартавала сумесная акцыя па прафілактыцы насілля ў сям'і, наладжаная Прадстаўніцтвам ААН у Рэспубліцы Беларусь, радыёстанцыяй Юністар і гуказапісвальнай кампаніяй West Records. Адбываецца гэта як частка інфармацыйнай кампаніі «Дзе ёсць гвалт — няма сям'і».

Мэта акцыі — навучыць маладых, ва ўзросце 18—30 гадоў, жанчын і мужчын распазнаваць акты насілля і не дапускаць падобных паводзінаў у дачыненні да «другой палавіны». Дапамагчы аказаць уплыў на свядомасць моладзі пазнавальныя людзі, чый аўтарытэт у мэтавай аўдыторыі дастаткова вялікі — вядомыя музыканты, якія моваю мастацтва змогуць растлумачыць, чаму насілле ў сям'і недапушчальнае і не можа быць апраўдана. У прыватнасці, да інфармацыйнай кампаніі далучыліся Аляксей Шадзько, Аляксандр Патліс, Змiцер Вайцюшкевіч, гурты «Харлі», «Клёндайк», «Indiga», «Litesound», «Atlantica».

Музыканты ўзялі ўдзел у стварэнні мультымедыйнага дыска, які падчас правядзення кампаніі будзе распаўсюджвацца бясплатна ў сетцы музычных магазінаў «Містэрыя гуку». На дыск увайшлі 10 кампазіцый, у тым ліку дзве музычныя прэм'еры, а таксама відэазвароты ўдзельнікаў праекта. «Душэўныя раны, якія наносіць насілле ў сям'і, на мой погляд, вельмі доўга не зажываюць, — мяркуе Аляксандр Патліс. — Людзі могуць зрабіць выгляд, што прабачылі, але насіць унутры сябе крыўду і горыч. Таму, я лічу, аб гэтай праблеме трэба гаварыць і вырашаць яе».

Вікторыя ЦЕЛЯШУК.

УСМІХНЁМСЯ!

Ён так часта і многа еў, што кожны тыдзень мяняў лямпачку ў халадзільніку.

Размаўляюць два дачнікі.
— Люблю я раніцай на дачы, гадзін у дванаццаць, у двор выйсці. Стаіш на ганку, а навокал толькі сагнутыя спіны. Бярэш шланг — хрась па спіне цешчы: "Мар'я Сямёнаўна, вы шланг на ганку забылі!"
— А яна ж, мабыць, у крык адразу!
— Не, задаволеная. У мінулы раз рыдлёўку забыла.

Шчасце — гэта калі глядзіш тэлевізар у хаце сваёй дзяўчыны і раптам нечакана адключаецца электрычнасць...

Два сябры.
— Як справы?
— Ды вось, толькі што з жонкай пасварыліся...
— Чаму?
— Ды ніяк не можам дамовіцца, дзе правесці адпачынак.
— А што так?
— Ды разумееш, я збіраюся ў Тайланд. А яна хоча са мной паехаць...

Паглядзеўшы на мінулым тыдні фільм "Іронія лёсу або З лёгкай парай!" палова нашых людзей інстынктыўна адзначала Новы год.

СЁННЯ

Сонца

	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск —	8.14	15.49	7.35
Віцебск —	8.10	15.31	7.21
Магілёў —	8.04	15.39	7.35
Гомель —	7.52	15.44	7.52
Гродна —	8.27	16.05	7.38
Брэст —	8.20	16.14	7.54

Месяц

Маладзік 9 снежня. Месяц у сузор'і Стральца.

Імяніны

Пр. Аляксандра, Васіля, Івана, Клімента, Кузьмы, Міхаіла, Паўла, Пятра, Рыгора, Сямёна; К. НЕЗАГАННАЕ ПАЧАЦЦЕ НАЙСВЯЦЕЙШАЙ ДЗЕВЫ, Лаўрэнцыі.

НАДВОР'Е на заўтра

— няма прыкметных геамагнітных узрушэнняў

Геамагнітныя ўзрушэнні

2 гадз. 5 гадз. 8 гадз. 11 гадз. 14 гадз. 17 гадз. 20 гадз. 23 гадз.

...у суседзяў

ВАРШАВА	+3..+5°С	КІЕЎ	+4..+6°С	РЫГА	+3..+5°С
ВІЛЬНЮС	+2..+4°С	МАСКВА	0..+2°С	С.-ПЕЦЯРБУРГ	+3..+5°С

ХАТНЯЯ ЭНЦЫКЛАПЕДЫЯ

БЕЗ РЭЦЭПТА

Пехатой ад стрэсу

Здараецца, пахваляваўшыся, перажыўшы стрэс, мы ніяк не можам супакоіцца, увесь час вяртаемся ў думках да непрыемнай сітуацыі. А між тым ёсць вельмі просты спосаб пазбавіцца ад негатыўных эмоцый. Гэта звычайная пешая прагулка.

1. Выйшаўшы з дому, выпраміцеся, выпрастайце плечы і на працягу 3—5 хвілін рухайцеся ў хуткім тэмпе размашыстай хадой. Гэта дапаможа абстрагавацца ад усяго лішняга і прымусіць актыўна працаваць мышцы і сэрца. Дыхайце спакойна і мерна, толькі крыху больш энергічна, чым звычайна, выконваючы ўдыхі.

2. Затым збаўце тэмп, 1—1,5 хвіліны ідзіце павольней і зноў паскорце крок. Пры гэтым карысна ўявіць сабе сцябоўвіцкі малюнак: напрыклад, паспрабуйце дагнаць і перагнаць чалавека, які ідзе спераду.

3. Праз 3—5 хвілін зноў перайдзіце на няспешны крок, ідзіце лёгкай, свабоднай хадой. Адначасова пачніце па чарзе напружваць і расслабляць мышцы рук, плечавога пояса, спіны і жывата: на 4 крокі — напружанне, на 8 крокаў — расслабленне. Пры гэтым можна паўтараць пра сябе формулу заспакаення. Нешта накшталт: «Я пачынаю супакойвацца. З кожным крокам усё тое дрэннае, што хвалюе мяне, адыходзіць прэч, і да мяне вяртаецца ўзраўнаванасць, спакой і добры настрой».

4. Ну а закончыць прагулку лепш за ўсё на высокай эмацыянальнай ноце: калі захочацца ўсміхнуцца, смяяцца ці нават моцна заспяваць вясёлую песеньку, абавязкова зрабіце гэта!

Як выявілі французскія медыкі, са стрэсам няздрэнна спраўляюцца «нематываваныя» рухі цела і канечнасцяў. Напрыклад, калі вы чым-небудзь раздражнёныя, паспрабуйце зрабіць наступнае: устаньце, пастаўце ногі на шырыні плячэй, рукі расслабце — няхай вісяць, як макароніны. Пачніце рухаць плячамі так, каб рукі бoўталіся зусім хаатычна (у вас павінна стварыцца ўражанне, што ў іх няма касцей). Усяго 30—40 секунд падобнага «рукамахальніцтва» — і вы супакоіцеся.

РАІМ ПРЫГАТАВАЦЬ

На стале — рыба

Пачаўся Калядны пост, які будзе доўжыцца шэсць тыдняў. На ўзроўні ўстрымання ад ежы ён не вельмі строгі: у вялікія святы гэтага перыяду дазваляецца есці рыбу.

Траска, адвараная з морквай і лімонам

На 600—800 г рыбы: 3 морквіны, 1 корань сельдзярою, 2 шт. лаўровага лісту, 6 гарошын перцу, 2 галоўкі цыбулі, 1/2 лімона, алей, соль, зеляніна.

Падрыхтуйце і нарэжце рыбу парцыённымі кавалкамі, пакладзіце ў каструлю, дадайце алей, нашаткаваную моркву, сельдзярэй, лаўровы ліст, соль, духмяны перац, цыбулю. Наверх рыбы пакладзіце лімон, парэзаны кружочкамі і без зярнятак. Заліце вадой так, каб толькі прыкрыць рыбу. Накрыйце накрыўкай, варыце да гатоўнасці.

На гарнір падайце адвараную бульбу, пасыпаную здробненым зяленівам.

РУКАДЗЕЛЛЕ

Справа майстра баіцца

Ва ўсім свеце ручная работа цэніцца вельмі і вельмі высока. Хваля захаплення рукадзеллем ужо даўно і паспяхова паглынула Еўропу і Амерыку. Цяпер справа дайшла і да нас.

Зрэшты, нашы жанчыны заўсёды былі выдатнымі майстрыхамі. Яны вышывалі, вязалі, шылі, ткалі. Розніца толькі ў тым, што раней яны гэта рабілі па неабходнасці (калі нічога не было, усё роўна хацелася апранучца ці ўпрыгожыць дом). Сёння ж становішча кардынальна памянялася. Цяпер — гэта хобі, мілая забава, адпачынак для душы. Цацкі, карціны, посуд, вазы, настольнікі, рамкі — спіс вырабаў можна працягваць бясконца. Такі ж багаты і спіс розных рукадзельных тэхнік. Адно вышыванне чаго вартае! Вышываць можна не толькі карцінь, але і ўпрыгожваць вышытым малюнкам адзенне, аксесуары (напрыклад, сумачку, шалік) ці падушачкі на канапу. Акрамя традыцыйнай гладзі або крыжыка вышываюць стужкамі, тасьмой, у якія ўплятаюць пацеркі і стразы. Атрымліваюцца сапраўдныя шэдэўры! Папулярныя пэчворк і аплікацыя — пачынаюць са звычайных абрэзкаў тканін, сухіх лісця і кветак і заканчваючы марскімі ракавінкамі, бісерам і нават маленькімі ці грэцкімі крупамі. Варыянтаў шмат, выбірайць вам. Мы ж прапануем толькі некаторыя ўзоры. Уключыце свою фантазію і раптам атрымаецца, што вам больш за ўсё хутка Новы год, а г.зн. мы будзем дарыць (і атрымліваць!) падарункі. А што можа быць лепшым, чым падарунак, зроблены сваімі рукамі!

ВЯСЁЛЫ ГАРАДОК

Калі ў вас назбіралася шмат абрэзкаў шчыльнай тканіны, склейце з іх вось такія забаўныя домікі. Гэта нескладана і арыгінальна. Іх можна расставіць на стале ці падвесіць на навагоднюю ёлку.

У ДАЧНЫ ІНТЭР'ЕР

Звярніце ўвагу на рамку — звычайныя, далёка не ідэальна роўныя галінкі, сцягнутыя па вуглах простай вяроўкай. Стыльна і арыгінальна!

САМ-НАСАМ З ПРЫРОДАЙ

Скарыстайце прыродныя матэрыялы: засушанае лісце, кару дрэў, сухія кветкі, марскія ракавінкі. Бісер, гузікі і каляровая папера дапоўняць кампазіцыю. Наклейце ўсё на аснову ці змясціце ў рамку. Сюжэт падкажа фантазія.

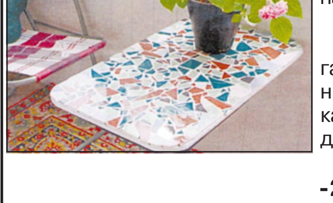

МОДНАЯ МАЗАІКА

Не выкідвайце асколкі пліткі ці бітага шкла. З іх могуць атрымацца выдатныя мазаічныя стальніцы, падстаўкі пад каструлю, пано. Яны не баяцца ні вады, ні сонечных промняў.

8 снежня

Дзве даты

1991 год — кіраўнікі Беларусі, Расіі і Украіны падпісалі «белавежскія пагадненні» аб утварэнні Садружнасці Незалежных Дзяржаў — новага геапалітычнага ўтварэння на прасторах СССР.

1542 год — нарадзілася Марыя Сцюарт, славутая шатландская каралева ад самага нараджэння, таксама з'ўялялася каралевай Францыі (як жонка караля Францыска II), была прэтэндэнткай і на англійскі трон. Яе трагічны лёс, поўны дзіўных па драматызме павароттаў і пад'зей, прываблівае пісьменнікаў рамантычнай і іншых эпох.

Цытата дня:

«Лепш чаму-небудзь навучыцца, прызнаўшыся ў сваёй слабасці, чым строіць з сябе вучонага, бессаромна ўпарціца ў невуцтве».

Ларэнцыа Пізана.

ЗВЯЗДА
БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА
ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Савет Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Палата прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, Савет Міністраў Рэспублікі Беларусь
РЭГІСТРАЦЫЙНЫ НУМАР 1.

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ. РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ: І. БАРАНОЎСКІ, С. ГРЫБ, У. ЗДАНОВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), Н. КАРПЕНКА, Л. ЛАХМАНЕНКА, Т. ПАДАЛЯК, С. ПРОТАС (намеснік галоўнага рэдактара), С. РАСОЛЬКА, Л. РЫЖАНКОВА (першы намеснік галоўнага рэдактара), Л. СВІДРЫЦКАЯ, А. СЛАНЕЎСКІ (намеснік галоўнага рэдактара), В. ЦЕЛЯШУК, І. ШУЧЭНКА.
НАШ АДРАС: 220013 г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а.
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмная — 287-19-19 (тэл./факс); адзедзел: пісьмаў — 287-18-64, падпіскі і распаўсюджвання — 278-18-51, юрыдычнага — 287-19-68, сакратарыята — 292-05-82, адзедзяў за выпуск дадаткаў: «Чырвоная змена» — 292-44-12; «Мясцовае самакіраванне» — 292-21-03, уласных карэспандэнтаў: у Брэсце: 20-37-98, Віцебску: 24-31-92, Гродне: 43-25-29, Гомелі: 74-13-92, Баранавічах: 7-26-02, Магілёве: 32-74-31; бухгалтэрыі: 292-22-03; даведкі па рэкламе і аб'явах тэл./факс: 287-17-79, e-mail: reklama@zvyazda.minsk.by, рэдактар рэкламнага аддзела — тэл./факс 292-04-52.
http: www.zviazda.by, www.zviazda.by/ru/main (новая версія, якая тэсціруецца)
e-mail: info@zvyazda.minsk.by

Газета аддрукавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Выходзіць 250 разоў на год. Тыраж 32.460 Індэкс 63850. Зак. № 6699. Нумар падпісаны ў 19.30.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Аўтары апублікаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць фактаў. Іх меркаванні не заўсёды супадаюць з меркаваннем рэдакцыі. Рэдакцыя пакідае за сабой права не ўступаць у перапіску з аўтарамі. Перадрук матэрыялаў, апублікаваных у «Звяздзе», толькі з дазволу рэдакцыі.

Матэрыялы, пазначаныя гэтым значком, носяць рэкламны характар. Адказнасць за змест рэкламы нясуць рэкламадаўцы.